

ZBIERKA

STANOVÍSK NAJVYŠŠIEHO SÚDU A ROZHODNUTÍ SÚDOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY

2/2014

Dodatočne uverejnené

OBSAH***Rozhodnutia vo veciach občianskoprávných***

16. Poškodený sa dozvie o tom, kto za škodu zodpovedá (§ 106 ods. 1 Občianskeho zákonníka), v okamihu preukázateľného získania informácie o skutkových okolnostiach, na základe ktorých si môže urobiť dostatočný úsudok o tom, konkrétne ktorá fyzická alebo právnická osoba za škodu zodpovedá; v uvedenom okamihu nemusí byť daná z rozhodnutia súdu vyplývajúca nespochybniteľná istota poškodeného o zodpovednom subjekte a o jeho zodpovednosti 4
17. Prechod povinnosti na iného, než kto je v rozhodnutí označený ako povinný, alebo prechod práv v prospech iného než toho, kto je v rozhodnutí označený ako oprávnený (§ 37 ods. 4 zák. č. 233/1995 Z.z. v znení zákona č. 585/2006 Z.z. a contrario) stačí osvedčiť pripojením listiny, ktorá preukazuje túto skutočnosť, ak k nej došlo pred začatím exekučného konania. 8
18. Prechod povinnosti na iného, než kto je v rozhodnutí označený ako povinný, alebo prechod práv v prospech iného než toho, kto je v rozhodnutí označený ako oprávnený (§ 37 ods. 4 zák. č. 233/1995 Z.z. v znení zákona č. 585/2006 Z.z. a contrario) stačí osvedčiť pripojením listiny, ktorá preukazuje túto skutočnosť, ak k nej došlo pred začatím exekučného konania 11
19. Prieťahy v súdnom konaní treba považovať za protiprávny stav, v každom okamihu ktorého dochádza k rovnakému porušovaniu práva účastníka konania na prejednanie veci bez zbytočných prieťahov (čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky)..... 14
20. Lehotu na odvolanie a na rozšírenie rozsahu a dôvodov odvolania (§ 205 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku) nemožno stotožňovať s lehotou na odstránenie väd odvolania..... 17
21. Povinnosť účastníka vyčísliť trovy konania v zákonnej trojdňovej lehote od vyhlásenia rozhodnutia, ktorým sa konanie končí (§ 151 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku), má len účastník, ktorému bola prisúdená náhrada trov konania. Pokiaľ súd účastníkovi konania neprizná náhradu trov prvostupňového konania, nemá právny význam, aby tento účastník trovy konania vyčísľoval, ak však napriek tomu tieto trovy vyčísľil do vyhlásenia rozhodnutia odvolacieho súdu, odvolací súd nemôže nepriznať náhradu trov prvostupňového konania s odôvodnením, že účastník nedodrжал zákonnú trojdňovú lehotu v zmysle § 151 ods. 1 veta druhá Občianskeho súdneho poriadku 19
22. Z právnej úpravy nároku na pozostalostnú úrazovú rentu, ktorú obsahuje ustanovenie § 448 Občianskeho zákonníka, nemožno ani analogicky vyvodíť, že by fyzická osoba, voči ktorej mal zomrelý v čase svojho úmrtia vyživovaciu povinnosť, mala nárok na jednorazové odškodnenie zodpovedajúce predpisom o sociálnom poistení 21
23. Ak je dôvodom neplatnosti právneho úkonu rozpor so zákonom alebo jeho obchádzanie (§ 39 Občianskeho zákonníka), súd v odôvodnení rozsudku musí presne uviesť, v čom tento rozpor (alebo obchádzanie), prejavujúci sa v nedovolenosti konkrétneho dojednania účastníkov, spočíva, inak je jeho rozsudok nepreskúmateľný..... 23
24. V prípade exekúcie zastavenej ex lege podľa § 48 zákona č. 7/2005 Z.z. o konkurze a reštrukturalizácii je povinnosťou súdu rozhodnúť o tom, kto a v akej výške nahradí trovy exekúcie (§ 200 ods. 2 zákona č. 233/1995 Z.z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti per analogiam) 25
25. O prekážku litispendencie v zmysle § 83 Občianskeho súdneho poriadku nejde, ak ten istý žalobca na podklade rovnakých skutkových okolností uplatní dvomi po sebe podanými žalobami rovnaký nárok, pričom v skôr začatom konaní uplatňuje svoj nárok voči žalovanému, na strane ktorého vystupuje ako vedľajší účastník konania ten, koho v neskôr poddanej žalobe označil za žalovaného 27
26. Prihlásenie pohľadávky pri exekúcii predajom nehnuteľností je účinné najneskôr do výzvy záujemcov, aby dražili (§ 144 ods. 1 Exekučného poriadku) 30
27. Prípustnosť dovolania v zmysle § 238 ods. 3 písm. a/ Občianskeho súdneho poriadku v znení do 31. augusta 2005, resp. podľa § 239 ods. 2 písm. a/ Občianskeho súdneho poriadku nemožno vysloviť v prípadoch, v ktorých ju právna úprava vylučuje 33
28. Pre posúdenie, čo bolo predmetom verejnej dražby prevádzkovej jednotky podľa zákona č. 427/1990 Zb. o prevodoch vlastníctva štátu k niektorým veciam na iné právnické alebo fyzické osoby, je rozhodujúce to, ako bol predmet dražby určený na samotnej dražbe a čo licitátor pri začatí dražby oznámil ako predmet

- dražby, a nie to, čo bolo podkladom pre prípravu dražby a ako bol predmet zamýšľanej dražby označený v zozname prevádzkových jednotiek alebo vecí v karte prevádzkovej jednotky 35
29. I keď je pre vznik nároku na náhradu nákladov na výživu pozostalým v zmysle § 448 ods. 1 Občianskeho zákonníka rozhodujúci stav, ktorý v pomeroch pozostalých a zomretého existoval v čase jeho smrti, treba pri porovnaní zmeny rozhodujúcich pomerov (§ 163 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku) zohľadniť aj následné zmeny vo vývoji mzdovej úrovne, ktoré spočívajú vo zvýšení (valorizácii) priemerného zárobku toho, kto výživu poskytoval alebo bol povinný ju poskytovať 37
30. Predpokladom vzniku nároku poisťovateľa proti poisťovníkovi v zmysle § 12 ods. 1 písm. f/ zákona č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov je, že poisťovateľ vyplatil poškodenému za poistné plnenie z dôvodu škody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla, a že v čase, keď nastala poistná udalosť, bol poisťovník v omeškaní s platením poistného. Nie je pritom rozhodujúce, kto vozidlo viedol a svojím zavinením spôsobil škodu 40
31. Skutočnosť, že sudca sa zo svojich subjektívnych hľadísk „cíti zaujatý“, nezakladá bez ďalšieho dôvod pre jeho vylúčenie z prejednávania a rozhodovania vecí, ak povaha okolností, z ktorých vyvodzuje možnosť vzniku pochybností o svojej nezaujatosti, nemôže z objektívneho hľadiska viesť k legitímnym pochybnostiam o nestrannosti súdneho rozhodovania 43
32. V zmysle § 4 ods. 1 zákona č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov treba za poistenú považovať každú osobu za predpokladu, že je daná jej zodpovednosť za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla; nie je pritom rozhodujúce, či ide o zodpovednosť objektívnu alebo na základe zavinenia 50
33. Skutočnosť, že listina obsahujúca závet pozostáva z viacerých listov, ktoré nie sú spojené, nezakladá bez ďalšieho neplatnosť závetu. Záver o platnosti takéhoto závetu je ale opodstatnený, len ak sú vylúčené pochybnosti o pravosti, pravdivosti, súvislosti a nadväznosti jednotlivých listov závetu 53
34. Procesný postup súdu v rámci ktorého zisťuje názor maloletého (§ 100 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku bez prítomnosti právneho zástupcu rodiča, nemá za následok odňatie možnosti rodiča konať pred súdom.. 57
35. Trojdňová lehota stanovená § 151 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku na vyčíslenie trov konania je lehota procesná, ktorá je zachovaná nielen vtedy, ak sa úkon urobí v posledný deň lehoty na súde, ale aj vtedy, ak sa podanie odovzdá orgánu, ktorý má povinnosť ho doručiť (§ 57 ods. 3 O.s.p.) 59
36. Ak bol návrh na vykonanie exekúcie podaný včas (pred uplynutím prekluzívnej lehoty podľa osobitného predpisu (napríklad § 88 ods. 1 zákona č. 372/1990 Zb. o priestupkoch), oprávnený procesne nezavinil zastavenie exekúcie z dôvodu straty účinnosti exekučného titulu 61
37. Zmyslu a účelu § 6 ods. 1 veta prvá zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov zodpovedá interpretácia tohto ustanovenia, v zmysle ktorej rovnaké dôsledky ako zrušenie nezákonného uznesenia o začatí trestného stíhania a o vznesení obvinenia, má tiež rozhodnutie o zastavení trestného stíhania vydané z dôvodu, že sa nepotvrdil predpoklad o spáchaní trestného činu obvineným 63
38. Zákaz vykonať exekúciu predajom nehnuteľností [§ 134 ods. 2 zákona č. 233/1995 Z.z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov] sa nevzťahuje na prípady vydania predbežného opatrenia v konaní o žalobe uvedenej v § 80 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku 66
39. Splnomocnenie osoby na prijímanie zásielok za adresáta podľa Poštových podmienok k službám, ktoré poskytuje Slovenská pošta, a.s. (podľa zákona č. 507/2001 Z.z. o poštových službách v znení neskorších predpisov) nie je zastupovaním podľa § 31 a nasl. Občianskeho súdneho poriadku 68
40. O odňatie možnosti účastníka konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.) ide tiež v prípade procesne úspešného účastníka konania, ktorý podal návrh na rozhodnutie o trovách a súd v konaní rozhodol uznesením, ktoré nevyhlásil a nevyzval tohto účastníka konania na vyčíslenie trov konania do troch pracovných dní od doručenia výzvy (§ 151 ods. 4 O.s.p.) 71
41. Nájomný pomer vzniknutý transformáciou niektorého zaniknutého užívacieho vzťahu v zmysle § 22 ods. 1 zákona č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku v znení neskorších predpisov treba považovať za nájomný pomer dojednaný na dobu neurčitú v zmysle ustanovenia § 677 ods. 1 Občianskeho zákonníka 73

-
42. Vrátenia daru (§ 630 Občianskeho zákonníka), ktorý v čase darovania tvoril predmet bezpodielového spoluvlastníctva manželov, sa po smrti jedného z manželov môže domáhať pozostalý manžel 75
43. Účastníkovi, u ktorého nie sú predpoklady pre oslobodenie od súdnych poplatkov, možno uložiť povinnosť nahradiť trovy konania štátu (§ 148 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku len ak v konaní nemal vo veci úspech alebo mal úspech len čiastočný. Súd nemôže zaviazať celkom úspešného účastníka sporu zaplatiť štátu (ani sčasti) náhradu trov konania, ktoré štát platil 77
44. So zmenou na strane oprávneného v dôsledku prevodu práva z exekučného titulu musí súhlasiť ten, kto má na jeho miesto nastúpiť 79

16.

ROZHODNUTIE

Poškodený sa dozvie o tom, kto za škodu zodpovedá (§ 106 ods. 1 Občianskeho zákonníka), v okamihu preukázateľného získania informácie o skutkových okolnostiach, na základe ktorých si môže urobiť dostatočný úsudok o tom, konkrétne ktorá fyzická alebo právnická osoba za škodu zodpovedá; v uvedenom okamihu nemusí byť daná z rozhodnutia súdu vyplývajúca nespochybniteľná istota poškodeného o zodpovednom subjekte a o jeho zodpovednosti.

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 28. mája 2010 sp. zn. 1 Cdo 82/2009)

Z odôvodnenia:

Okresný súd Humenné rozsudkom z 22. novembra 2007 č. k. 11 C 176/2003 - 81 uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi 87 273,50 Sk s príslušenstvom a nahradiť mu trovy konania. Výsledkami vykonaného dokazovania mal preukázané, že žalovaný bol rozsudkom Okresného súdu Humenné sp. zn. 1 T 170/2001 z 31. mája 2001, ktorý nadobudol právoplatnosť 30. júna 2001, právoplatne odsúdený pre trestný čin sprenevery podľa § 248 ods. 1 Trestného zákona na tom skutkovom základe, že ako starosta obce X. prevzal finančnú hotovosť 50 000 Sk od spoločnosti T, s.r.o. ako pôžičku na zaplatenie časti rekonštrukčných prác pre obec M., pričom tieto peniaze nezaúčtoval do pokladničnej knihy, ani ich neodviedol do pokladne obce, ale si ich ponechal, čím obci X. spôsobil škodu vo výške 50 000 Sk. Obec X. ako poškodená strana bola s nárokom na náhradu škody odkázaná na konanie vo veciach občianskoprávných. Rozsudkom Okresného súdu Humenné 19.septembra 2001 sp. zn. 11 C 1496/1998, ktorý bol potvrdený rozsudkom Krajského súdu v Prešove 22. januára 2003 sp. zn. 4 Co 45/2002, bola obec X. zaviazaná zaplatiť 50 000 Sk s príslušenstvom spoločnosti T. s.r.o. Obec X. túto povinnosť splnila 28. apríla 2003, kedy spoločnosti T, s.r.o. vyplatila sumu 87 273,50 Sk. Súd prvého stupňa ustálil, že žaloba je dôvodná, lebo žalovaný sa svojím konaním na úkor obce X. (žalobcu) bezdôvodne obohatil. Súd neprihliadol na námietku premlčania vznesenú žalovaným, lebo táto námietka nie je dôvodná. Pri riešení otázky jej dôvodnosti vychádzal z toho, že dvojročná subjektívna premlčacia doba (§ 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka) začala plynúť 30. júna 2001 (dňom právoplatnosti rozsudku Okresného súdu Humenné sp. zn. 1 T 170/2001 o odsúdení žalovaného) a skončila by 31. júna 2003; žalobca ale podal žalobu 2. mája 2003, teda pred uplynutím tejto premlčacej doby.

Na odvolanie žalovaného Krajský súd v Prešove rozsudkom z 20. novembra 2008 sp.zn. 8 Co 26/2008 zmenil rozsudok súdu prvého stupňa tak, že žalobu zamietol; rozhodol tiež o náhrade trov konania. Zmeňujúci výrok odôvodnil tým, že uplatnené právo žalobcu nie je právom z bezdôvodného obohatenia podľa § 451 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka, ale právo na náhradu škody, ktoré uplatnil až po uplynutí subjektívnej premlčacej doby (§ 106 Občianskeho zákonníka); so zreteľom na vznesenú námietku premlčania (§ 100 ods. 1 Občianskeho zákonníka) nebolo možno premlčané právo žalobcovi priznať a jeho žalobu bolo potrebné zamietnuť. Vo vzťahu k plynutiu premlčacej doby odvolací súd poukázal na to, že žalobca sa dozvedel o škode uvedením do funkcie starostu L. B. Táto skutočnosť vyplýva aj z obsahu pripojeného vyšetrovacieho spisu zn. 1 T 170/2001, podľa ktorého zástupca žalobcu L. B. v zápisnici o výsluchu svedka – poškodeného okrem iného uviedol, že funkciu starostu obce zastáva od 29. novembra 2000 a po prevzatí úradu ho informovali členovia obecného zastupiteľstva, že mali problémy so starostom obce pri jeho finančných transakciách a upovedomili ho, že bola podaná žaloba na Okresný súd v Humennom na J. M. Zároveň starosta obce X. žiadal, aby žalovaný do pokladne obce vrátil všetky prevzaté peniaze, ktoré si ponechal, teda okrem iného aj 50 000 Sk; výsluch starostu obce L. B. sa uskutočnil 15. februára 2001. Dvojročná (subjektívna) premlčacia doba začala preto žalobcovi plynúť 29. novembra 2000 a mala uplynúť dňom 29. novembra 2002, jej plynutie sa však 15. februára 2001 prerušilo (pre uplatnenie náhrady škody v trestnom konaní zo strany žalobcu), a to do 30. júna 2001 (do právoplatnosti rozsudku v trestnom konaní). Dva mesiace a 17 dní predstavuje plynutie premlčacej doby za čas od 29. novembra 2000 do 15. februára 2001, od 15. februára 2001 do 30. júna 2001 plynutie premlčacej doby bolo prerušené a od 30. júna 2001 znova premlčacia doba začala plynúť: po započítaní 2 mesiacov a 17 dní dvojročná doba na uplatnenie práva z náhrady škody tak uplynula 14. apríla 2003; žalobca podal žalobu 2. mája 2003, t. j. po uplynutí tejto doby. Výrok o trovách konania odôvodnil odvolací súd aplikáciou § 224 ods. 2 v spojení s § 142 ods. 1 O.s.p.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca, ktorý navrhol zrušenie napadnutého rozhodnutia a vrátenie veci odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Vytykal odvolaciemu súdu nesprávne právne posúdenie veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.) vo vzťahu k otázke, kedy sa žalobca dozvedel, kto za škodu

zodpovedá (§106 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Tvrdil, že žalobca sa o tom dozvedel až 30. júna 2001, teda dňom právoplatnosti rozsudku Okresného súdu Humenné sp. zn. 1 T 170/2001 z 31. mája 2001, ktorým bol žalobca ako poškodený odkázaný so svojim nárokom na náhradu škody na občianskoprávne konanie. Nesúhlasil teda s tým, že subjektívna premlčacia doba mu začala plynúť 29. novembra 2000.

Žalovaný sa k dovolaniu nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.), po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), proti rozhodnutiu, proti ktorému je tento mimoriadny opravný prostriedok prípustný (§ 238 ods. 1 O.s.p.), preskúmal napadnutý rozsudok bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) v rozsahu vyplývajúcom z ustanovenia § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že dovolanie žalobcu nie je dôvodné.

Podľa ustanovenia § 241 ods. 2 O.s.p. dovolanie možno odôvodniť len tým, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v ustanovení § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci.

V danom prípade dovolateľ namieta nesprávne právne posúdenie veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Právnym posúdením veci je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávne právne posúdenie veci je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd použil iný právny predpis ako mal správne použiť, alebo aplikoval síce správny právny predpis, ale ho nesprávne vyložil.

Podľa § 100 ods. 1 Občianskeho zákonníka sa právo premlčí, ak sa nevykonalo v dobe v tomto zákone ustanovenej (§ 101 až 110). Na premlčanie súd prihliadne len na námietku dlžníka. Súd je povinný na vznesenú námietku premlčania vždy prihliadať.

Základným účelom inštitútu premlčania je pôsobiť na subjekty občianskoprávných vzťahov, aby v primeraných dobách uplatnili svoje práva a zároveň aj zabrániť tomu, aby povinné osoby neboli po časovo neprimeranej dobe nútené splniť si svoje povinnosti. Inštitút premlčania takto zabraňuje dlhodobému trvaniu práv a im zodpovedajúcim povinnostiam. Ak uplynula zákonom stanovená premlčacia doba a oprávnená osoba v nej stanoveným spôsobom u príslušného orgánu svoje právo nevykonala, vzniká povinnej osobe oprávnenie vzniesť námietku premlčania a tak spôsobiť stav, že sa oprávnená osoba nemôže s úspechom domáhať na súde svojho práva. Dôvodné vznesenie námietky premlčania v občianskom súdnom konaní má totiž za následok, že súd nemôže oprávnenej osobe právo priznať (§ 100 ods. 1 tretia veta Občianskeho zákonníka). Pritom zásada hospodárnosti konania musí viesť konajúci súd k tomu, aby prednostne posúdil v konaní vznesenú námietku premlčania vzhľadom na to, že v prípade jej oprávnenosti takýto postup vedie k rýchlemu vydaniu rozhodnutia vo veci samej, bez potreby vykonávania ďalších dôkazov na zistenie napr. výšky bezdôvodného obohatenia, škody a podobne (porovnaj napr. R 29/1983).

Pri právach na náhradu škody ustanovuje Občiansky zákonník premlčaciu dobu v § 106, a to kratšiu subjektívnu (ods. 1) a dlhšiu objektívnu (ods. 2). Ich začiatok je upravený odlišne. Ich vzájomný vzťah je taký, že ak sa skončí plynutie jednej z nich, právo sa premlčí, a to aj napriek tomu, že poškodenému ešte plynie druhá premlčacia doba. Ak napríklad odo dňa, keď sa poškodený dozvedel o škode a o tom, kto za ňu zodpovedá, do uplatnenia práva na náhradu škody uplynie čas uvedený v ustanovení § 106 ods. 1 Občianskeho zákonníka a škodca v súdnom konaní vznesie námietku premlčania, právo sa premlčalo, aj keď ide o škodu spôsobenú úmyselne. Neprichádza tu už do úvahy objektívna desaťročná premlčacia doba podľa ustanovenia § 106 ods. 2 Občianskeho zákonníka.

Podľa ustanovenia § 106 ods. 1 Občianskeho zákonníka právo na náhradu škody sa premlčí za dva roky odo dňa, keď sa poškodený dozvie o škode a o tom, kto za ňu zodpovedá. Občiansky zákonník v tomto ustanovení viaže premlčanie práva uplynutím subjektívnej dvojročnej premlčacej doby na podmienku vedomosti poškodeného: a/ o škode (nie iba o protiprávnom úkone, či o škodnej udalosti) ako o určitej majetkovej alebo nemajetkovej ujme určitého druhu a rozsahu, ktorú možno objektívne vyčíslieť v peniazoch do takej miery, aby poškodený mohol svoj nárok na náhradu škody uplatniť aj na súde; okamih vzniku škody, resp. vedomosť poškodeného o škode sa pritom nemusí zhodovať s okamihom škodnej udalosti či s protiprávnym konaním, b/ o tom, kto za vzniknutú škodu zodpovedá, t. j. o zodpovedajúcom subjekte.

Začiatok plynutia subjektívnej premlčacej doby môže byť teda rozdielny vo vzťahu k vedomosti poškodeného o škodcov a k jeho vedomosti o škode. Nielen prax, ale aj teória (porovnaj napr. Ján Lazár a kolektív, *Občianske právo hmotné, tretie doplnené a prepracované vydanie. 1. zväzok. Bratislava 2006, str. 196, 205 - 206*) túto dobu označuje ako subjektívnu [presnejšie – avšak na úkor stručnosti – by sa tu malo hovoriť o premlčacej dobe, ktorej začiatok plynutia je určený so zreteľom na poškodený subjekt, ktorým je žalobca, konkrétne na jeho vedomosť („dozvie sa“) o skutočnostiach vymedzených v § 106 ods. 1 Občianskeho zákonníka; keďže ani táto premlčacia doba sama osebe ako právna skutočnosť – udalosť (čas) subjektívnu povahu nemá].

Pri posudzovaní otázky, kedy sa poškodený dozvedel o tom, kto za škodu zodpovedá, treba vychádzať z preukázanej skutočnej vedomosti poškodeného o tomto prvku (nestačí teda len možnosť dozvedieť sa o ňom).

Najvyšší súd Slovenskej republiky po preskúmaní veci dospel k záveru, že odvolací súd, pokiaľ rozhodoval o vznesenej námietke premlčania, postupoval v súlade s citovanými ustanoveniami Občianskeho zákonníka a svoje rozhodnutie založil na konkrétnych, výsledkami vykonaného dokazovania preukázaných skutočnostiach a tvrdeniach; odvolacím súdom zvolené riešenie nastolenej otázky, kedy sa žalobca dozvedel, kto za škodu zodpovedá, nie je založené na chybnom právnom posúdení.

Dovolací súd nepovažuje za správny názor, že žalobca vedomosť o tom, kto za vzniknutú škodu zodpovedá, nadobudol až 30. júna 2001, kedy nadobudol právoplatnosť rozsudok Okresného súdu Humenné z 31. mája 2001 sp. zn. 1 T 170/2001, ktorým bol žalovaný odsúdený pre trestný čin sprenevery a žalobca bol ako poškodený odkázaný so svojím nárokom na náhradu škody na občianskoprávne konanie (t.j. názor, že k tomuto dňu sa viaže začiatok plynutia premlčacej doby práva na náhradu škody). Poškodený sa totiž dozvie o tom, kto za škodu zodpovedá, v okamihu, kedy preukázateľne získal informáciu o tých skutkových okolnostiach, na základe ktorých si môže urobiť dostatočný úsudok o tom, ktorá určitá (konkrétna) osoba za škodu zodpovedá. Nemusi však ísť o nespochybniteľnú istotu o takomto zodpovedajúcom subjekte.

Žalobca ako právnická osoba získal informáciu o skutkových okolnostiach týkajúcich sa žalovaného ako za škodu zodpovedajúceho subjektu tak, ako to v odôvodnení napadnutého rozsudku opísal odvolací súd, teda nie až z rozsudku Okresného súdu Humenné z 31. mája 2001 sp. zn. 1 T 170/2001. Táto skutočná vedomosť o osobe zodpovedajúcej za škodu, ktorou od uvedeného dňa žalobca disponoval, už v tom čase nepochybne stačila na podanie žaloby. Nebol teda daný dôvod, aby sa plynutie (subjektívnej) premlčacej doby práva na náhradu škody začalo odvíjať až od právoplatnosti uvedeného rozsudku. To, že žalobca v spomenutom trestnom konaní uplatnil svoj nárok na náhradu škody proti žalovanému, iba potvrdzuje, že mal informáciu o tomto zodpovedajúcom subjekte. Práve v spojitosti s trestným konaním žalobca opísal, ako a kedy, tieto informácie získal. Názor žalobcu, že (subjektívna) premlčacia doba začala plynúť až od právoplatnosti uvedeného trestného rozsudku, chybné stotožňuje začiatok plynutia tejto premlčacej doby s dátumom právoplatnosti rozsudku v trestnej veci žalovaného, prehliadajúc preukázanú skoršiu vedomosť žalobcu o žalovanom ako subjekte, ktorý za vzniknutú škodu zodpovedá.

Podľa § 112 prvá veta Občianskeho zákonníka, ak veriteľ v premlčacej dobe uplatní právo na súde alebo u iného orgánu a v začatom konaní riadne pokračuje, premlčacia doba od tohto uplatnenia po dobu konania neplynie.

Odvolací súd do plynutia subjektívnej premlčacej doby v súlade s citovanou zákonnou úpravou nepočítal čas tzv. adhézneho konania, t. j. čas od 15. februára 2001 (od uplatnenia náhrady škody žalobcom v trestnom konaní) do 30. júna 2001 (do právoplatnosti rozsudku v trestnom konaní), kedy spočívala premlčacia doba (zastavilo sa dočasne jej plynutie). Aj napriek tomuto spočívaniu však uvedená dvojročná premlčacia doba, ktorá po právoplatnosti rozsudku v trestnom konaní opäť pokračovala (začala znova plynúť), ako to správne v dôvodoch napadnutého rozsudku uviedol odvolací súd, napokon uplynula (14. apríla 2003) a stalo sa tak ešte pred podaním žaloby na súd (2. mája 2003), kedy sa začalo konanie v tejto právnej veci podľa § 82 ods. 1 O.s.p. Toto spočívanie premlčacej doby (dočasné zastavenie jej plynutia) nemožno zamieňať s pretrhnutím doby, kedy sa za zákonom stanovených predpokladov plynutie doby zastaví, ale po odpadnutí prekážky plynutie doby nepokračuje (uplynutá časť doby sa nezohľadní), ale začína plynúť doba od nového začiatku. Opísaný vplyv uplatnenia náhrady škody v trestnom konaní na plynutie premlčacej doby je v súlade s doterajšou judikatúrou (porovnaj napr. R 31/1974) a tiež právnou teóriou (porovnaj napr. Ján Lazár a kolektív, *Občianske právo hmotné, tretie doplnené a prepracované vydanie. 1. zväzok. Bratislava 2006, str. 208; Peter Vojčík a kolektív, Občiansky zákonník. Stručný komentár. Bratislava 2008, str. 235 - 236*).

Z uvedeného vyplýva, že dovolací dôvod podľa § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. nie je daný. Vzhľadom na to, že neboli zistené ani ďalšie dôvody uvedené v § 241 ods. 2 O.s.p., ktoré by mali za následok nesprávnosť dovolaním napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu, Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalobcu podľa § 243b ods. 1 O.s.p. zamietol.

17.

ROZHODNUTIE

Prechod povinnosti na iného, než kto je v rozhodnutí označený ako povinný, alebo prechod práv v prospech iného než toho, kto je v rozhodnutí označený ako oprávnený (§ 37 ods. 4 zák. č. 233/1995 Z.z. v znení zákona č. 585/2006 Z.z. a contrario) stačí osvedčiť pripojením listiny, ktorá preukazuje túto skutočnosť, ak k nej došlo pred začatím exekučného konania.

Skúmať, či k prechodu alebo prevodu práv alebo povinnosti skutočne došlo, možno až v štádiu rozhodovania o námietkach povinného proti exekúcii.

Nesprávnym zamietnutím žiadosti o udelenie poverenia na výkon exekúcie sa oprávnenému ako účastníkovi konania odňala možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.).

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 30. septembra 2008 sp. zn. 1 Cdo 95/2008)

Z odôvodnenia :

Súdny exekútor požiadal Okresný súd Martin o vydanie poverenia na vykonanie exekúcie pre vymoženie 7 168 Sk a trov exekúcie na základe návrhu oprávnenej a exekučného titulu, ktorým bola povinnej uložená povinnosť zaplatiť nedoplatok na poisťnom. K žiadosti pripojil návrh na vykonanie exekúcie, exekučný titul, fotokópiu zmluvy o postúpení pohľadávok uzavretej 30. novembra 2005 medzi S. a V., fotokópiu zmluvy o postúpení pohľadávok uzavretej 30. decembra 2005 medzi V. a S. s výpisom z prílohy č. 1 k tejto zmluve a overenú fotokópiu plnomocenstva pre pôvodnú zástupkyňu oprávnenej.

Okresný súd Martin uznesením z 18. septembra 2007 č.k. 21 Er 789/2007-20 žiadosť súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie zamietol. Na odôvodnenie svojho rozhodnutia uviedol, že nebol preukázaný prechod práva zo subjektu, ktorému bolo právo priznané exekučným titulom, na oprávneného, ako to vyžaduje § 37 ods. 4 zákona č. 233/1995 Z.z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov (ďalej len „Exekučný poriadok“), keď napriek výzve nebola pripojená príloha č. 1, v ktorej sa špecifikujú jednotlivé postupované pohľadávky.

Krajský súd v Žiline na odvolanie oprávnenej uznesením z 20. decembra 2007 sp. zn. 5 CoE 94/2007 potvrdil uznesenie súdu prvého stupňa o zamietnutí žiadosti o udelenie poverenia. Stotožnil sa so skutkovými zisteniami súdu prvého stupňa ako aj s jeho právnym názorom, že oprávnená nepreukázala, že na ňu prešlo právo z exekučného titulu. Považoval v procese vymáhania pohľadávky - exekučnom konaní za potrebné preukázať relevantným spôsobom a to predložením originálu alebo overenej fotokópie listiny prechod práva a povinnosti z exekučného titulu.

Proti tomuto uzneseniu odvolacieho súdu podala dovolanie oprávnená a žiadala, aby dovolací súd uznesenie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Namietala, že nesprávnym postupom súdu jej bola odňatá možnosť konať pred súdom. Vytýkala odvolaciemu súdu ako aj prvostupňovému súdu, že spochybnili jej postavenie ako oprávnenej v exekučnom konaní. Poukázala na to, že Exekučný poriadok ani Občiansky súdny poriadok neukladajú účastníkovi exekučného konania povinnosť preukázať prevod práva originálom alebo listinou overenou oprávneným orgánom a že predpokladom spôsobilosti listiny byť dôkazom nie je jej predloženie v origináli alebo ako overenej kópii a navyše prechod práva možno preukázať aj inak než len predložením zmluvy o postúpení pohľadávok.

Povinná sa k dovolaniu oprávnenej nevyjadrila.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 37 ods. 1 Exekučného poriadku), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) preskúmal uznesenie odvolacieho súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo a dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

Dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

Podmienky prípustnosti dovolania proti uzneseniu odvolacieho súdu sú upravené v ustanoveniach § 237 a § 238 O.s.p. Prípustnosť dovolania podľa § 239 O.s.p. v predmetnej veci neprichádza do úvahy, lebo nejde o zmeňujúce uznesenie (§ 239 ods. 1 O.s.p.), ale o potvrdzujúce uznesenie, ktoré však nespadá do niektorej z kategórií potvrdzujúcich uznesení vymenovaných v § 239 ods. 2 písm. a/ až c/ O.s.p.

Dovolací súd preskúmal prípustnosť dovolania aj z hľadísk uvedených v ustanovení § 237 písm. a/ až g/ O.s.p. Vady konania vymenované v tomto ustanovení neboli v dovolaní namietané a v dovolacom konaní ani nevyšli najavo. S prihliadnutím na obsah dovolania dovolací súd osobitne skúmal, či postupom súdov nedošlo k odňatiu možnosti účastníka konania (oprávnenej) pred súdom konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.). Podľa § 237 písm. f/ O.s.p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom. Právo domôcť sa výkonu vykonateľného rozhodnutia považuje sa za integrálnu súčasť súdnej ochrany. K porušeniu tohto práva môže dôjsť aj zamietnutím žiadosti súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie, ak pre to neboli splnené zákonom stanovené predpoklady.

Podľa názoru odvolacieho súdu v predmetnej exekučnej veci odvolací súd ani súd prvého stupňa splnenie podmienok pre zamietnutie žiadosti súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie neposúdili správne.

V zmysle § 44 ods. 2 Exekučného poriadku po podaní žiadosti súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie súd preskúma žiadosť o udelenie poverenia, návrh na vykonanie exekúcie a exekučný titul z hľadiska ich súladu so zákonom. Najmä skúma, či návrh na vykonanie exekúcie má všetky náležitosti (§ 39 ods. 1 Exekučného poriadku), či je k návrhu pripojený exekučný titul opatrený potvrdením o vykonateľnosti (§ 42 Exekučného poriadku), či je exekučný titul materiálne vykonateľný, či sú oprávnený a povinný osobami uvedenými v exekučnom titule, či oprávnený v prípade, ak nie je totožný s osobou, ktorej bolo priznané právo exekučným titulom, alebo ak označil za povinného inú osobu, než ktorej bola uložená povinnosť v exekučnom titule, tvrdí v návrhu na vykonanie exekúcie prechod (prevod) práva alebo povinnosti a či na preukázanie tohto svojho tvrdenia predkladá (označuje) dôkaz, či oprávnený pripojil k exekučnému titulu listinu vydanú alebo overenú oprávneným orgánom, z ktorej je zjavné, že sa splnila podmienka, alebo že oprávnený splnil, prípadne zabezpečil splnenie vzájomnej povinnosti; zároveň preskúma aj splnenie všeobecných podmienok konania v zmysle § 103 O.s.p. V štádiu exekučného konania, keď rozhoduje o žiadosti exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie, vychádza súd z tvrdení oprávneného uvedených v návrhu a z exekučného titulu. V prípade oprávneným tvrdeného prechodu práv alebo povinností z exekučného titulu skúma v tomto štádiu konania aj to, či k prechodu práv alebo povinností došlo, vychádza však v tomto smere z údajov oprávneného o prechode práv alebo povinností, ak tento údaj je osvedčený (preukázaný) čo aj len súkromnou listinou, ktorá nie je originálom (napr. fotokópiou zmluvy o postúpení pohľadávok s výpisom z prílohy k tejto zmluve). Takto pre dané štádium exekučného konania dostatočne dôkazne preukázaný (osvedčený) prechod práv alebo povinností z exekučného titulu môže byť, pravdaže, následne spochybnený povinným v námietkach proti exekúcii (kde napr. povinný spochybní pravosť predloženej súkromnej listiny o prechode práv alebo povinností), prípadne v konaní o zastavenie exekúcie. Uvedené osvedčenie prechodu práv alebo povinností z exekučného titulu pre účely konania o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie teda v žiadnom prípade nemôže zabrániť prípadnej účinnej obrane povinného založenej na námietke, že k prechodu práv alebo povinností z exekučného titulu nedošlo; to znamená, že exekučný súd sa takouto otázkou – ak sa medzi účastníkmi stane spornou - bude musieť dôkazne zaoberať (tu už úroveň osvedčenia postačovať nebude).

Tieto závery, podľa ktorých tvrdenia oprávneného o prechode práv alebo povinností z exekučného titulu postačí v štádiu konania o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie osvedčiť súkromnou listinou, možno odvodiť z porovnania jednotlivých ustanovení Exekučného poriadku v ich vzájomných súvislostiach so zreteľom na povahu a účel jednotlivých štádií exekučného konania, najmä však z legislatívneho vývoja - zo zmien v právnej úprave vzťahujúcej sa k požiadavkám na preukázanie prechodu práv alebo povinností z exekučného titulu, keď platná úprava Exekučného poriadku na rozdiel od minulosti už nevyžaduje osobitne kvalifikované listiny na preukázanie tohto prechodu.

Exekučný poriadok v znení do účinnosti novely vykonanej zákonom č. 341/2005 Z.z., t.j. do 31. augusta 2005, v § 37 ods. 4 výslovne stanovil, že prechod povinnosti alebo práva možno preukázať len listinou vydanou alebo overenou oprávneným orgánom, ak nevyplýva priamo z právneho predpisu. Pripojenie takejto listiny bolo procesným predpokladom riadneho návrhu na vykonanie exekúcie, ktorý súd skúmal pri rozhodovaní o žiadosti súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie. Od účinnosti uvedenej novely

Exekučný poriadok od požiadavky na takto kvalifikované listiny upustil a tým sa aj podstatne odklonil od právnej úpravy vyplývajúcej z ustanovenia § 256 ods. 2 O.s.p., ktorá v súvislosti s výkonom rozhodnutia naďalej vyžaduje preukázanie prechodu povinnosti alebo práva listinou vydanou alebo overenou štátnym orgánom, ako aj od vlastného ustanovenia § 43 ods. 2, ktoré vyžaduje preukázať splnenie podmienky alebo vzájomnej povinnosti oprávneného, resp. zabezpečenie splnenia tejto povinnosti pripojením listiny vydané lebo overenej oprávneným orgánom. Len v prípadoch, ak nastali skutočnosti, na základe ktorých dochádza k prevodu alebo prechodu práv alebo povinností z exekučného titulu po vydaní poverenia na vykonanie exekúcie, stanovil zákonodarca požiadavku, aby účastníci doložili listinu preukazujúcu prevod alebo prechod práv alebo povinností, a to v origináli alebo osvedčenej fotokópii listiny (§ 37 ods. 4 Exekučného poriadku v znení do 30. novembra 2006), avšak od účinnosti novely vykonanej zákonom č. 585/2006 Z.z., t.j. od 1. decembra 2006 už formu takejto listiny neupravuje, teda ani v tomto prípade ako nutnú podmienku nevyžaduje jej predloženie v origináli alebo osvedčenej fotokópii. Od 1. septembra 2005 oprávnený (ten, kto podal návrh na vykonanie exekúcie) nemá zákonom stanovenú povinnosť preukazovať prechod alebo prevod práv alebo povinností z exekučného titulu, ku ktorému malo dôjsť pred začatím exekučného konania, predložením listiny vydané lebo overenej oprávneným orgánom ani predložením jej originálu alebo osvedčenej fotokópie; zákon už neurčuje (nevymedzuje) dôkazné prostriedky, ktorými môže oprávnený pre účely konania o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie osvedčiť svoje tvrdenie o právnom nástupníctve.

V predmetnej veci oprávnená v návrhu na vykonanie exekúcie tvrdila prechod práva z exekučného titulu právnym úkonom, a to postúpením pohľadávky, pričom na preukázanie svojho tvrdenia predložila dôkazy – kópie zmlúv o postúpení pohľadávok s výpisom z prílohy č. 1 zmluvy. Pokiaľ odvolací súd v zhode s názorom súdu prvého stupňa dospel k záveru o rozpore návrhu na vykonanie exekúcie so zákonom z dôvodu nepreukázania prechodu práva na oprávnenú, majúc za to, že takýto prechod nemožno doložiť neoverenými súkromnými listinami (fotokópiami listín), bol jeho následný procesný postup nesprávny.

So zreteľom na uvedené Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnuté uznesenie odvolacieho súdu ako aj mu predchádzajúce a rovnakou vadou postihnuté uznesenie súdu prvého stupňa zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie (§ 243 ods. 1 veta za bodkočiarkou a odsek 2 druhá veta O.s.p.).

18.

ROZHODNUTIE

Prechod povinnosti na iného, než kto je v rozhodnutí označený ako povinný, alebo prechod práv v prospech iného než toho, kto je v rozhodnutí označený ako oprávnený (§ 37 ods. 4 zák. č. 233/1995 Z.z. v znení zákona č. 585/2006 Z.z. a contrario) stačí osvedčiť pripojením listiny, ktorá preukazuje túto skutočnosť, ak k nej došlo pred začatím exekučného konania.

Skúmať, či k prechodu alebo prevodu práv alebo povinnosti skutočne došlo, možno až v štádiu rozhodovania o námietkach povinného proti exekúcii.

Nesprávnym zamietnutím žiadosti o udelenie poverenia na výkon exekúcie sa oprávnenému ako účastníkovi konania odňala možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.).

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 30. septembra 2008 sp. zn. 1 Cdo 95/2008)

Z odôvodnenia :

Súdny exekútor požiadal Okresný súd Martin o vydanie poverenia na vykonanie exekúcie pre vymoženie 7 168 Sk a trov exekúcie na základe návrhu oprávnenej a exekučného titulu, ktorým bola povinnnej uložená povinnosť zaplatiť nedoplatok na poisťom. K žiadosti pripojil návrh na vykonanie exekúcie, exekučný titul, fotokópiu zmluvy o postúpení pohľadávok uzavretej 30. novembra 2005 medzi S. a V., fotokópiu zmluvy o postúpení pohľadávok uzavretej 30. decembra 2005 medzi V. a S. s výpisom z prílohy č. 1 k tejto zmluve a overenú fotokópiu plnomocenstva pre pôvodnú zástupkyňu oprávnenej.

Okresný súd Martin uznesením z 18. septembra 2007 č.k. 21 Er 789/2007-20 žiadosť súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie zamietol. Na odôvodnenie svojho rozhodnutia uviedol, že nebol preukázaný prechod práva zo subjektu, ktorému bolo právo priznané exekučným titulom, na oprávneného, ako to vyžaduje § 37 ods. 4 zákona č. 233/1995 Z.z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov (ďalej len „Exekučný poriadok“), keď napriek výzve nebola pripojená príloha č. 1, v ktorej sa špecifikujú jednotlivé postupované pohľadávky.

Krajský súd v Žiline na odvolanie oprávnenej uznesením z 20. decembra 2007 sp. zn. 5 CoE 94/2007 potvrdil uznesenie súdu prvého stupňa o zamietnutí žiadosti o udelenie poverenia. Stotožnil sa so skutkovými zisteniami súdu prvého stupňa ako aj s jeho právnym názorom, že oprávnená nepreukázala, že na ňu prešlo právo z exekučného titulu. Považoval v procese vymáhania pohľadávky - exekučnom konaní za potrebné preukázať relevantným spôsobom a to predložením originálu alebo overenej fotokópie listiny prechod práva a povinnosti z exekučného titulu.

Proti tomuto uzneseniu odvolacieho súdu podala dovolanie oprávnená a žiadala, aby dovolací súd uznesenie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Namietala, že nesprávnym postupom súdu jej bola odňatá možnosť konať pred súdom. Vytýkala odvolaciemu súdu ako aj prvostupňovému súdu, že spochybnili jej postavenie ako oprávnenej v exekučnom konaní. Poukázala na to, že Exekučný poriadok ani Občiansky súdny poriadok neukladajú účastníkovi exekučného konania povinnosť preukázať prevod práva originálom alebo listinou overenou oprávneným orgánom a že predpokladom spôsobilosti listiny byť dôkazom nie je jej predloženie v origináli alebo ako overenej kópii a navyše prechod práva možno preukázať aj inak než len predložením zmluvy o postúpení pohľadávok.

Povinná sa k dovolaniu oprávnenej nevyjadrila.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 37 ods. 1 Exekučného poriadku), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) preskúmal uznesenie odvolacieho súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo a dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

Podmienky prípustnosti dovolania proti uzneseniu odvolacieho súdu sú upravené v ustanoveniach § 237 a § 238 O.s.p. Prípustnosť dovolania podľa § 239 O.s.p. v predmetnej veci neprichádza do úvahy, lebo nejde o zmeňujúce uznesenie (§ 239 ods. 1 O.s.p.), ale o potvrdzujúce uznesenie, ktoré však nespadá do niektorej z kategórií potvrdzujúcich uznesení vymenovaných v § 239 ods. 2 písm. a/ až c/ O.s.p.

Dovolací súd preskúmal prípustnosť dovolania aj z hľadísk uvedených v ustanovení § 237 písm. a/ až g/ O.s.p. Vady konania vymenované v tomto ustanovení neboli v dovolaní namietané a v dovolacom konaní ani nevyšli najavo. S prihliadnutím na obsah dovolania dovolací súd osobitne skúmal, či postupom súdov nedošlo k odňatiu možnosti účastníka konania (oprávnenej) pred súdom konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.). Podľa § 237 písm. f/ O.s.p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom. Právo domôcť sa výkonu vykonateľného rozhodnutia považuje sa za integrálnu súčasť súdnej ochrany. K porušeniu tohto práva môže dôjsť aj zamietnutím žiadosti súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie, ak pre to neboli splnené zákonom stanovené predpoklady.

Podľa názoru dovolacieho súdu v predmetnej exekučnej veci odvolací súd ani súd prvého stupňa splnenie podmienok pre zamietnutie žiadosti súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie neposúdili správne.

V zmysle § 44 ods. 2 Exekučného poriadku po podaní žiadosti súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie súd preskúma žiadosť o udelenie poverenia, návrh na vykonanie exekúcie a exekučný titul z hľadiska ich súladu so zákonom. Najmä skúma, či návrh na vykonanie exekúcie má všetky náležitosti (§ 39 ods. 1 Exekučného poriadku), či je k návrhu pripojený exekučný titul opatrený potvrdením o vykonateľnosti (§ 42 Exekučného poriadku), či je exekučný titul materiálne vykonateľný, či sú oprávnený a povinný osobami uvedenými v exekučnom titule, či oprávnený v prípade, ak nie je totožný s osobou, ktorej bolo priznané právo exekučným titulom, alebo ak označil za povinného inú osobu, než ktorej bola uložená povinnosť v exekučnom titule, tvrdí v návrhu na vykonanie exekúcie prechod (prevod) práva alebo povinnosti a či na preukázanie tohto svojho tvrdenia predkladá (označuje) dôkaz, či oprávnený pripojil k exekučnému titulu listinu vydanú alebo overenú oprávneným orgánom, z ktorej je zjavné, že sa splnila podmienka, alebo že oprávnený splnil, prípadne zabezpečil splnenie vzájomnej povinnosti; zároveň preskúma aj splnenie všeobecných podmienok konania v zmysle § 103 O.s.p. V štádiu exekučného konania, keď rozhoduje o žiadosti exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie, vychádza súd z tvrdení oprávneného uvedených v návrhu a z exekučného titulu. V prípade oprávneným tvrdeného prechodu práv alebo povinností z exekučného titulu skúma v tomto štádiu konania aj to, či k prechodu práv alebo povinností došlo, vychádza však v tomto smere z údajov oprávneného o prechode práv alebo povinností, ak tento údaj je osvedčený (preukázaný) čo aj len súkromnou listinou, ktorá nie je originálom (napr. fotokópiou zmluvy o postúpení pohľadávok s výpisom z prílohy k tejto zmluve). Takto pre dané štádium exekučného konania dostatočne dôkazne preukázaný (osvedčený) prechod práv alebo povinností z exekučného titulu môže byť, pravdaže, následne spochybnený povinným v námietkach proti exekúcii (kde napr. povinný spochybní pravosť predloženej súkromnej listiny o prechode práv alebo povinností), prípadne v konaní o zastavenie exekúcie. Uvedené osvedčenie prechodu práv alebo povinností z exekučného titulu pre účely konania o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie teda v žiadnom prípade nemôže zabrániť prípadnej účinnej obrane povinného založenej na námietke, že k prechodu práv alebo povinností z exekučného titulu nedošlo; to znamená, že exekučný súd sa takouto otázkou – ak sa medzi účastníkmi stane spornou - bude musieť dôkazne zaoberať (tu už úroveň osvedčenia postačovať nebude).

Tieto závery, podľa ktorých tvrdenia oprávneného o prechode práv alebo povinností z exekučného titulu postačí v štádiu konania o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie osvedčiť súkromnou listinou, možno odvodiť z porovnania jednotlivých ustanovení Exekučného poriadku v ich vzájomných súvislostiach so zreteľom na povahu a účel jednotlivých štádií exekučného konania, najmä však z legislatívneho vývoja - zo zmien v právnej úprave vzťahujúcej sa k požiadavkám na preukázanie prechodu práv alebo povinností z exekučného titulu, keď platná úprava Exekučného poriadku na rozdiel od minulosti už nevyžaduje osobitne kvalifikované listiny na preukázanie tohto prechodu.

Exekučný poriadok v znení do účinnosti novely vykonanej zákonom č. 341/2005 Z.z., t.j. do 31. augusta 2005, v § 37 ods. 4 výslovne stanovil, že prechod povinnosti alebo práva možno preukázať len listinou vydanou alebo overenou oprávneným orgánom, ak nevyplýva priamo z právneho predpisu. Pripojenie takejto listiny bolo procesným predpokladom riadneho návrhu na vykonanie exekúcie, ktorý súd skúmal pri rozhodovaní o žiadosti súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie. Od účinnosti uvedenej novely Exekučný poriadok od požiadavky na takto kvalifikované listiny upustil a tým sa aj podstatne odklonil od

právnej úpravy vyplývajúcej z ustanovenia § 256 ods. 2 O.s.p., ktorá v súvislosti s výkonom rozhodnutia naďalej vyžaduje preukázanie prechodu povinnosti alebo práva listinou vydanou alebo overenou štátnym orgánom, ako aj od vlastného ustanovenia § 43 ods. 2, ktoré vyžaduje preukázať splnenie podmienky alebo vzájomnej povinnosti oprávneného, resp. zabezpečenie splnenia tejto povinnosti pripojením listiny vydané lebo overenej oprávneným orgánom. Len v prípadoch, ak nastali skutočnosti, na základe ktorých dochádza k prevodu alebo prechodu práv alebo povinností z exekučného titulu po vydaní poverenia na vykonanie exekúcie, stanovil zákonodarca požiadavku, aby účastníci doložili listinu preukazujúcu prevod alebo prechod práv alebo povinností, a to v origináli alebo osvedčenej fotokópii listiny (§ 37 ods. 4 Exekučného poriadku v znení do 30. novembra 2006), avšak od účinnosti novely vykonanej zákonom č. 585/2006 Z.z., t.j. od 1. decembra 2006 už formu takejto listiny neupravuje, teda ani v tomto prípade ako nutnú podmienku nevyžaduje jej predloženie v origináli alebo osvedčenej fotokópii. Od 1. septembra 2005 oprávnený (ten, kto podal návrh na vykonanie exekúcie) nemá zákonom stanovenú povinnosť preukazovať prechod alebo prevod práv alebo povinností z exekučného titulu, ku ktorému malo dôjsť pred začatím exekučného konania, predložením listiny vydané lebo overenej oprávneným orgánom ani predložením jej originálu alebo osvedčenej fotokópie; zákon už neurčuje (nevymedzuje) dôkazné prostriedky, ktorými môže oprávnený pre účely konania o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie osvedčiť svoje tvrdenie o právnom nástupníctve.

V predmetnej veci oprávnená v návrhu na vykonanie exekúcie tvrdila prechod práva z exekučného titulu právnym úkonom, a to postúpením pohľadávky, pričom na preukázanie svojho tvrdenia predložila dôkazy – kópie zmlúv o postúpení pohľadávok s výpisom z prílohy č. 1 zmluvy. Pokiaľ odvolací súd v zhode s názorom súdu prvého stupňa dospel k záveru o rozpore návrhu na vykonanie exekúcie so zákonom z dôvodu nepreukázania prechodu práva na oprávnenú, majúc za to, že takýto prechod nemožno doložiť neoverenými súkromnými listinami (fotokópiami listín), bol jeho následný procesný postup nesprávny.

So zreteľom na uvedené Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnuté uznesenie odvolacieho súdu ako aj mu predchádzajúce a rovnakou vadou postihnuté uznesenie súdu prvého stupňa zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie (§ 243 ods. 1 veta za bodkočiarkou a odsek 2 druhá veta O.s.p.).

19.

ROZHODNUTIE

Prieťahy v súdnom konaní treba považovať za protiprávny stav, v každom okamihu ktorého dochádza k rovnakému porušovaniu práva účastníka konania na prejednanie veci bez zbytočných prieťahov (čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky).

Pokiaľ bola v súdnom konaní žalobcovi spôsobená škoda prieťahmi, ktorých vznik spadal do obdobia pred účinnosťou zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov, avšak prieťahy pretrvávali aj po nadobudnutí účinnosti tohto zákona, treba žalobcom uplatnený nárok na náhradu škody posudzovať podľa ustanovení uvedeného zákona.

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky & z 28. júla 2010 sp. zn. I Cdo 107/2009)

Z odôvodnenia:

Okresný súd Martin rozsudkom z 10. apríla 2008 č.k. 9 C 206/2007-83 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi 1 277 347,45 Sk s príslušenstvom špecifikovaným vo výroku tohto rozsudku; žalobu vo zvyšku zamietol. Rozhodol tiež o trovách konania. Na základe vykonaného dokazovania mal za preukázané, že v konaní vedenom na Okresnom súde Žilina pod sp.zn. 14 C 542/1996 došlo k prieťahom, existenciu ktorých konštatoval aj Ústavný súd Slovenskej republiky v náleze z 10. marca 2005 sp. zn. I. ÚS 221/04 (ďalej len „nález“). V zmysle nálezu bol Okresný súd Žilina nečinný v čase od 22. septembra 1997 do 28. mája 1998 a ďalej od 9. júna 1998 do 8. októbra 2004 a tým došlo k prieťahom v konaní, ktoré neboli spôsobené ani zložitou vecou ani správaním účastníkov. I keď Okresný súd Žilina napokon žalobe vyhovel, žalobca sa už uspokojenia svojej pohľadávky v konečnom dôsledku (so zreteľom na priebeh a výsledky exekučného konania vedeného proti žalovanej) nedomohol. Vzhľadom na to sa prvostupňový súd stotožnil s názorom žalobcu, že v dôsledku týchto prieťahov došlo na jeho strane ku škode, spočívajúcej v nemožnosti vymozenia súdom priznanej sumy 541 013 Sk. Zdôraznil, že vychádzal z ustanovení zákona č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z.z.“), a nie zo zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom (ďalej len „zákon č. 58/1969 Zb.“), lebo nález bol vydaný už za účinnosti zákona č. 514/2003 Z.z. Žalobu sčasti zamietol z dôvodu, že žalobca sa domáhal aj zaplataenia nemajetkovej ujmy vo výške 300 000 Sk napriek tomu, že mu už bola Ústavným súdom Slovenskej republiky priznaná náhrada nemajetkovej ujmy vo výške 50 000 Sk za prieťahy v súdnom konaní. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 3 O.s.p.

Krajský súd v Žiline na odvolanie žalobcu a žalovanej rozsudkom z 28. októbra 2008 sp.zn. 8 Co 221/2008 rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že žalobu v celom rozsahu zamietol. Žalovanej nepriznal náhradu trov konania. V odôvodnení rozsudku sa stotožnil s názorom žalovanej, v zmysle ktorého prvostupňový súd vec nesprávne právne posúdil, keď vychádzal z ustanovení zákona č. 514/2003 Z.z., a nie zákona č. 58/1969 Zb. Z vykonaného dokazovania vyplynulo, že k predmetným prieťahom došlo prevažne za účinnosti zákona č. 58/1969 Zb. a len malá časť spadá do režimu zákona č. 514/2003 Z.z. Podľa § 27 zákona č. 514/2003 Z.z. sa tento vzťahuje na škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom (až) odo dňa nadobudnutia účinnosti tohto zákona. Prvostupňový súd mal preto na prejednanú vec aplikovať ustanovenia zákona č. 58/1969 Zb. Následne sa odvolací súd zaoberal otázkou, či zákon č. 58/1969 Zb. umožňuje odškodňovať aj prípady zbytočných prieťahov v konaní; dospel k záveru, že tento zákon, na rozdiel od zákona č. 514/2003 Z.z. takú možnosť nedáva. O trovách konania rozhodol podľa ustanovení § 142 ods. 1, § 151 ods. 1 a § 224 ods. 1 O.s.p.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie. Navrhol, aby dovolací súd napadnutý rozsudok zmenil tak, že žalobe v celom rozsahu vyhovie. Uviedol, že rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Nesprávny je záver tohto súdu, že na prejednanú vec mal byť aplikovaný zákon č. 58/1969 Zb. a že tento zákon nedáva možnosť odškodniť ujmy spôsobené prieťahmi. Je nesporné, že k prieťahom dochádzalo za účinnosti oboch zákonov. Odvolací súd použil ako hlavné rozlišovacie kritérium na určenie právnej normy, ktorou sa má spravovať režim daného právneho vzťahu, dĺžku prieťahov v konaní v tom-ktorom právnom režime. Toto kritérium ale na výber jednej z dvoch kolidujúcich noriem nie je príliš vhodné. Správnejším je kritérium okamihu, kedy sa poškodený dozvedel o existencii škody. I keby sa daná vec prípadne mala posudzovať podľa zákona č. 58/1969 Zb., bol by jeho nárok na náhradu škody dôvodný, lebo nesprávnym úradným postupom sú aj prieťahy v konaní – „nesprávny úradný

postup“ je bezpochyby postup priečiaci sa zákonu alebo Ústave Slovenskej republiky (ďalej len „Ústava“). V časti žaloby o náhradu nemajetkovej ujmy žalobca zotrval na svojich tvrdeniach a vyslovil názor o potrebe rozlišovania nároku na náhradu nemajetkovej ujmy podľa § 56 ods. 4 zákona č. 38/1993 Z.z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky a podľa § 17 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z.z.

Žalovaná sa k dovolaniu nevyjadрила.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), prejednal dovolanie bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) skúmajúc najskôr, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému ho zákon pripúšťa.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

Z porovnania výrokových častí rozsudkov súdov nižších stupňov je zrejmé, že odvolací súd napriek použitej formulácii o zmene rozsudku súdu prvého stupňa v skutočnosti (podľa obsahu) jeho rozsudok v časti zamietnutia žaloby o náhradu nemajetkovej ujmy 300 000 potvrdil a tento rozsudok zmenil len v zostávajúcej časti týkajúcej sa zaplata 1 277 347,45 Sk s príslušenstvom. Z hľadiska prípustnosti dovolania žalobcu je podstatné, že oba rozsudky (tak prvostupňový ako aj odvolací) sú súhlasné v tom, že (zhodne) žalobu v časti o zaplata nemajetkovej ujmy zamietli. Z uvedeného vyplýva, že táto časť rozsudku odvolacieho súdu, ktorá bola žalobcom napadnutá, má povahu potvrdzujúceho rozsudku, preto je nepochybné, že prípustnosť dovolania žalobcu v tejto časti nie je založená § 238 ods. 1 až 3 O.s.p. Pokiaľ však odvolací súd zmenil rozsudok súdu prvého stupňa tak, že žalobu v časti o zaplata 1 277 347,45 Sk zamietol, proti tejto časti výroku rozsudku odvolacieho súdu je dovolanie podľa § 238 ods. 1 O.s.p. prípustné. Dovolací súd v ďalšom podrobil dovolaciemu prieskumu iba tú časť rozhodnutia odvolacieho súdu, ktorá bola napadnutá procesne prípustnou časťou dovolania.

Vzhľadom na § 242 ods. 1 veta druhá O.s.p. dovolací súd skúmal, či v konaní nedošlo k procesným vadám v zmysle § 237 O.s.p. alebo tzv. inej vade konania majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.). Vady tejto povahy neboli v dovolaní namietané a ich existencia ani nevyšla v dovolacom konaní najavo.

Dovolateľ namieta, že zmeňujúci výrok rozsudku odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm.c/ O.s.p.). Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav. Dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

Odvolací súd pri svojom právnom názore vychádzal z toho, že k priedňahom došlo prevažne za účinnosti zákona č. 58/1969 Zb. a len v malej časti za účinnosti zákona č. 514/2003 Z.z., a preto mal súd prvého stupňa na vec aplikovať zákon č. 58/1969 Zb., ktorého ustanovenia dotknutým osobám nepriznávajú právo na náhradu škody z dôvodu zbytočných priedňahov v konaní. Dovolací súd sa s týmto názorom nestotožňuje.

Ústavný súd Slovenskej republiky v náleze uviedol, že účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priedňahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na štátnom orgáne sa právna neistota osoby neodstráni. Až právoplatným rozhodnutím súdu sa vytvára právna istota. Pre splnenie práva zaručeného čl. 48 ods. 2 Ústavy nestačí, aby štátny orgán vec prerokoval. Ústavné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priedňahov sa naplní zásadne až právoplatným rozhodnutím štátneho orgánu, na ktorom sa osoba domáhala odstránenia právnej neistoty ohľadom svojich práv. Z uvedeného tak možno podľa názoru dovolacieho súdu vyvodit', že priedňahy v konaní sú trvajúcim protiprávnym stavom (až do právoplatnosti rozhodnutia vo veci) a v každom okamihu ich existencie dochádza k rovnakému porušovaniu toho istého práva.

Pokiaľ teda žalobcovi bola spôsobená škoda v dôsledku priedňahov v súdnom konaní, ku ktorým začalo dochádzať už pred účinnosťou zákona č. 514/2003 Z.z., ktoré ale pretrvávali aj za účinnosti tohto zákona, bolo potrebné o žalobcom uplatnenom nároku na náhradu škody rozhodnúť podľa zákona č. 514/2003 Z.z..

Dovolací súd vzhľadom na to rozsudok odvolacieho súdu, ktorý v jeho zmeňujúcej časti spočíva na nesprávnom právnom posúdení (§ 1241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), zrušil podľa § 243b ods. 2 O.s.p. a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie; v obsahovo potvrdzujúcej časti dovolanie žalobcu ako neprípustné odmietol (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p.).

20.

ROZHODNUTIE

Lehotu na odvolanie a na rozšírenie rozsahu a dôvodov odvolania (§ 205 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku) nemožno stotožňovať s lehotou na odstránenie väd odvolania.

Ak k odstráneniu vady odvolania došlo do rozhodnutia odvolacieho súdu, odvolací súd ho musí (ako bezvadné) preskúmať, pričom nie je rozhodujúce, či k odstráneniu vady došlo po uplynutí lehoty.

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 22. novembra 2005 sp.zn. 1 Cdo 195/2005)

Z o d ô v o d n e n i a :

Krajský súd v Prešove uznesením z 28. apríla 2005 sp.zn. 3 Co 59/2005 odmietol odvolanie žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Poprad zo 4. novembra 2004 č.k. 9 C 550/92-283, ktorým bola žalovanému uložená povinnosť zaplatiť žalobcovi náhradu mzdy. V odôvodnení svojho uznesenia uviedol, že žalovanému bol rozsudok súdu prvého stupňa doručený dňa 26. novembra 2004. Odvolacia lehota žalovanému uplynula 26. decembra 2004. Dňa 1. decembra 2004 došlo na súd prvého stupňa (tzv. blanketárne) odvolanie žalovaného, ktoré neobsahovalo dôvody. Žalovaný až 3. januára 2005 doplnil dôvody odvolania prostredníctvom svojho zástupcu. Odvolací súd vyslovil názor, že blanketárne odvolanie ako aj jeho dôvody treba považovať za jeden celok, avšak len ak bola zachovaná lehota v zmysle § 205 ods. 3 O.s.p. Odvolanie žalovaného podané po zákonnej lehote je nespôsobilé začať odvolacie konanie, pretože neobsahuje náležitosti odvolania a s poukazom na § 205 ods. 3, § 218 ods. 1 písm. d/, § 43 ods. 2 veta prvá O.s.p. muselo byť odmietnuté, uzavrel odvolací súd.

Proti tomuto uzneseniu odvolacieho súdu podal dovolanie žalovaný. Žiadal jeho zrušenie a vrátenie veci krajskému súdu na ďalšie konanie. Namietal vadu podľa § 237 písm. f/ O.s.p. Postup odvolacieho súdu považoval za formalistický a priečiaci sa § 1 až 3 O.s.p. Zdôraznil, že ku dňu rozhodovania mal odvolací súd k dispozícii desaťstranové odôvodnenie odvolania so zväzkom príloh. Prvostupňový súd neodmietol jeho odvolanie ako oneskorene podané, nevyzval ho na odstránenie väd odvolania podľa § 209 ods. 2 O.s.p. s poskytnutím lehoty podľa § 210 ods. 2 O.s.p. a odvolací súd dostal od súdu prvého stupňa odvolanie s úplným odôvodnením, teda so všetkými náležitosťami. Pokiaľ odvolací súd napriek tomu odmietol odvolanie podľa § 218 ods. 1 písm. d/ O.s.p. ako neúplné, odňal mu možnosť pred súdom konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.).

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.), po zistení, že dovolanie bolo podané včas a osobou na tento procesný úkon oprávnenou, preskúmal ním napadnuté uznesenie odvolacieho súdu v medziach určených ustanovením § 242 ods. 1 O.s.p., a to bez nariadenia pojednávania (§ 243a ods. 1 časť vety za bodkočiarkou O.s.p.), a dospel k záveru, že ho treba zrušiť.

V prejednávanej veci žalovaný v odvolaní podanom osobne na súde prvého stupňa 1. decembra 2004 uviedol, proti ktorému rozsudku okresného súdu smeruje, čo žiada (zrušiť napadnutý rozsudok a žalobu zamietnuť a priznať trovy konania) a dodal, že písomné dôvody doručí súdu v 30-dňovej lehote. Dňa 3. januára 2005 došlo na súd prvého stupňa podanie žalovaného, ktoré obsahuje dôvody odvolania. Následne súd prvého stupňa doručil odvolanie žalovaného žalobcovi na vyjadrenie a vec predložil odvolaciemu súdu na rozhodnutie o odvolaní.

Ustanovenie § 205 ods. 3 O.s.p. upravuje lehotu, v ktorej môže odvolateľ rozširovať rozsah a dôvody odvolania, ktoré obsahuje náležitosti uvedené v ustanovení § 42 ods. 3 O.s.p. a § 205 ods. 1 O.s.p. Nevzťahuje sa však na lehotu, v ktorej má odvolateľ odstrániť vady podaného odvolania, ani na povinnosť súdu dbať na odstránenie väd odvolania. Túto problematiku upravuje ustanovenie § 209 ods. 2 O.s.p., v zmysle ktorého v prípade vyskytnutia sa vady odvolania (teda aj absencie dôvodov), je povinnosťou súdu prvého stupňa vyzvať postupom podľa § 43 ods. 1 O.s.p. odvolateľa na jej odstránenie, a to v zákone uvedenej lehote desiatich dní. Po uplynutí desiatich dní od uplynutia lehoty na odstránenie väd odvolania predloží prvostupňový súd vec odvolaciemu súdu na rozhodnutie o odvolaní (§ 210 ods. 2 O.s.p.).

Z uvedeného vyplýva, že ak k odstráneniu vady odvolania dôjde do rozhodnutia odvolacieho súdu, odvolanie je bezvadné a vec musí byť na jeho podklade podrobená odvolaciemu prieskumu (§ 154 ods. 1 O.s.p. s použitím § 211 O.s.p.). Je bez právneho významu, či k odstráneniu vady došlo po uplynutí odvolacej lehoty.

V danom prípade odvolateľ vady odvolania odstránil ešte pred predložením veci odvolaciemu súdu. Ak napriek tomu odvolací súd napadnutým uznesením odvolanie odmietol pre nesplnenie zákonných podmienok upravujúcich náležitosti odvolania (§ 218 ods. 1 písm .d/ O.s.p.), hoci odvolanie v čase rozhodovania už nemalo vady, odňal žalovanému možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

21.

ROZHODNUTIE

Povinnosť účastníka vyčísliť trovy konania v zákonnej trojdňovej lehote od vyhlásenia rozhodnutia, ktorým sa konanie končí (§ 151 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku), má len účastník, ktorému bola prisúdená náhrada trov konania. Pokiaľ súd účastníkovi konania neprizná náhradu trov prvostupňového konania, nemá právny význam, aby tento účastník trovy konania vyčíslil, ak však napriek tomu tieto trovy vyčíslil do vyhlásenia rozhodnutia odvolacieho súdu, odvolací súd nemôže nepriznať náhradu trov prvostupňového konania s odôvodnením, že účastník nedodrжал zákonnú trojdňovú lehotu v zmysle § 151 ods. 1 veta druhá Občianskeho súdneho poriadku.

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 28. januára 2009 sp. zn. 1 M Cdo 10/2008)

Z odôvodnenia :

Okresný súd Nitra rozsudkom z 27. novembra 2007 č.k. 15 C 32/2004-139 určil, že spoluvlastnícky podiel 42/126 k nehnuteľnostiam nachádzajúcim sa v obci A. katastrálne územie B. zapísaný na LV č. X. parc. č. X. trvalé trávne porasty o výmere X. m², parc. č. X. trvalé trávne porasty o výmere X. m² a parc. č. X. trvalé trávne porasty o výmere X. m² patria do dedičstva po neb. J. T., zomr. X. Žalobcom 1/ až 5/ nepriznal náhradu trov konania s poukazom na ustanovenie § 150 O.s.p.

Krajský súd v Nitre uznesením z 30. apríla 2008 sp. zn. 8 Co 80/2008 na odvolanie žalobcov zmenil rozsudok okresného súdu v napadnutej časti týkajúcej sa náhrady trov konania účastníkov tak, že žalovanému 2/ uložil povinnosť zaplatiť žalobcom 1/ až 5/ náhradu trov konania vo výške 1 000 Sk do troch dní; žalobcom náhradu trov konania voči žalovaným 1/, 3/ až 6/ nepriznal a súčasne vyslovil, že žiadnemu z účastníkov nepriznáva náhradu trov odvolacieho konania. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že zástupkyňa žalobcov na poslednom pojednávaní konanom 27. novembra 2007 uplatnila náhradu trov konania voči žalovaným 2/ až 7/, pričom uviedla, že trovy vyčíslila v lehote do 3 dní. Právna zástupkyňa žalobcov v lehote do 3 dní svoje trovy nevyčíslila a tieto vyčíslila až vo svojom odvolaní proti rozsudku súdu prvého stupňa v jeho napadnutej časti týkajúcej sa náhrady trov konania. S poukazom na ustanovenie § 151 O.s.p. odvolací súd vyslovil, že už nebolo možné priznať náhradu trov právneho zastúpenia, ale iba náhradu trov konania vyplývajúcich zo spisu ku dňu vyhlásenia rozhodnutia. Takýmito trovami bol súdny poplatok za návrh vo výške 1 000 Sk, ktorý bol zaplatený žalobcami dňom podania návrhu. Tieto trovy žalobcov 1/ až 5/ uložil odvolací súd zaplatiť iba žalovanému 2/, vychádzajúc z jeho postoja vo veci, a to s poukazom na ustanovenie § 142 ods. 1 O.s.p.

Uvedené uznesenie krajského súdu napadol generálny prokurátor Slovenskej republiky mimoriadnym dovolaním vo výroku, ktorým bol zmenený rozsudok Okresného súdu v Nitre z 27. novembra 2007 č.k. 15 C 32/2004-139 vo výroku o náhrade trov konania, týkajúcich sa žalovaného 2/. Navrhol v tejto časti jeho zrušenie a vrátenie mu veci na ďalšie konanie, pretože ním bol porušený zákon. Uviedol, že ustanovenie § 151 ods. 1 O.s.p. ukladá účastníkovi zastúpenému advokátom vyčísliť výšku trov konania najneskôr do troch pracovných dní od vyhlásenia rozsudku. Konštatovanie odvolacieho súdu, že právna zástupkyňa žalobcov si trovy právneho zastúpenia v zákonnej lehote nevyčíslila, a preto nemohli byť účastníkom konania priznané, nemá oporu v zákone. Zo zápisnice o verejnom vyhlásení rozsudku Okresného súdu v Nitre vyplýva, že súd rozhodol tak, že žalobcom nepriznáva náhradu trov konania. So zreteľom na uvedené nebol daný dôvod a nemalo žiaden právny význam, aby účastníci konania, ktorým súd náhradu trov konania nepriznal, tieto v zákonom stanovenej trojdňovej lehote vyčíslili. Právna zástupkyňa žalobcov trovy právneho zastúpenia pred sudom prvého stupňa vyčíslila 15. januára 2008 a tieto 16. januára 2008 spolu s odvolaním predložila okresnému sudu. Krajský súd v Nitre teda nesprávne právne posúdil skutočnosti, na ktoré § 151 ods. 1 O.s.p. viaže vznik povinnosti účastníka vyčísliť trovy konania.

Žalovaný 2/ navrhol mimoriadne dovolanie ako nedôvodné zamietnuť. Mal za to, že oneskorené uplatnenie trov konania, aj pri relevantnosti iných dôvodov, vylúčilo úspech žalobcov v odvolacom konaní. Ostatní účastníci sa k mimoriadnemu dovolaniu nevyjadřili.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že na podanie tohto opravného prostriedku boli splnené podmienky požadované ustanovením § 243e O.s.p., preskúmal ním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu a dospel k záveru, že toto rozhodnutie treba zrušiť.

Súd rozhoduje o náhrade trov konania na návrh. Na to, aby sa priznala náhrada trov konania, treba navrhnúť, spravidla pred rozhodnutím vo veci samej, aj výrok o náhrade trov konania a predložiť vyčíslenie tejto náhrady, pretože bez vyčíslenia nemožno takúto náhradu priznať. Novela Občianskeho súdneho poriadku vykonaná zákonom č. 273/2007 Z.z. upravila znenie § 151 odsek 1 tak, že vyčíslenie náhrady je povinné nielen u advokáta, ale aj účastníka, ktorý nie je zastúpený advokátom. Náhradu trov konania možno priznať iba účastníkovi. Postavenie advokáta v procese rozhodovania o trovách právneho zastúpenia je významné z hľadiska miesta plnenia (§ 149 ods. 1 O.s.p.). Účastník, resp. ak účastníka konania zastupuje advokát, je povinný vyčísliť trovy konania, vrátane trov právneho zastúpenia do troch pracovných dní od vyhlásenia rozhodnutia, ktorým sa konanie končí. Citovaná novela upravila znenie aj § 151 ods. 2 O.s.p. tak, že ak účastník v stanovenej lehote trovy nevyčísli, súd prizná účastníkovi trovy vyplývajúce zo spisu s výnimkou trov právneho zastúpenia. Za trovy vyplývajúce zo spisu treba spravidla považovať súdny poplatok, preddavkované trovy znaleckého posudku a pod. Ak účastník konania trovy konania v lehote troch dní nevyčísli a iné trovy ako trovy právneho zastúpenia zo spisu nevyplývajú, súd namiesto vyhláseného prisudzujúceho výroku o trovách konania uvedie v písomnom vyhotovení rozhodnutia výrok o nepriznaní trov konania.

Rozhodnutím, ktorým sa konanie končí, je spravidla rozsudok, ktorý pri jeho vyhlásení musí obsahovať aj výrok o náhrade trov konania (§ 155 ods. 2 O.s.p.), hoci aj bez ich vyčíslenia. Rozhodnutie o náhrade trov konania má povahu uznesenia, aj keď sa o ňom rozhoduje v rozsudku. Uznesením je súd viazaný, len čo bolo vyhlásené, pokiaľ zákon neustanovuje inak (§ 170 ods. 1 O.s.p.). Odlišná úprava v tomto smere je obsiahnutá práve v § 151 ods. 2 O.s.p., ktorá umožňuje súdu vyhlásený výrok o prisúdení náhrady trov konania, nahradiť v písomnom vyhotovení rozhodnutia výrokom o nepriznaní trov konania.

Najvyšší súd sa stotožnil s argumentáciou generálneho prokurátora, v zmysle ktorej je neopodstatnené konštatovanie odvolacieho súdu, že právna zástupkyňa žalobcov si trovy právneho zastúpenia v zákonnej lehote nevyčísli, a preto nemohli byť účastníkom konania priznané. Povinnosť účastníka vyčísliť trovy konania v zákonnej trojdňovej lehote od vyhlásenia rozhodnutia, ktorým sa konanie končí je spojená s prisudzujúcim výrokom. Pokiaľ súd účastníkom náhradu trov konania neprizná, nemá právny význam, aby účastník tieto trovy konania vyčísľoval. Účastníkovi, ktorému súd prvého stupňa náhradu trov konania nepriznal, vznikne nárok na náhradu trov prvostupňového konania až zmeňujúcim rozhodnutím odvolacieho súdu, obsahujúcim prisudzujúci výrok.

V danom prípade bola žalobcom priznaná náhrada trov konania proti žalovanému 2/ až v zmeňujúcom rozhodnutí odvolacieho súdu a žalobcovia pred vyhlásením tohto rozhodnutia doručili súdu prvého stupňa podanie obsahujúce vyčíslenie trov konania.

Odvolací súd vec takto neposudzoval, preto jeho rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.). Z týchto dôvodov dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b ods. 1, ods. 2 veta prvá O.s.p. s použitím § 243i ods. 2 O.s.p.).

22.

ROZHODNUTIE

Z právnej úpravy nároku na pozostalostnú úrazovú rentu, ktorú obsahuje ustanovenie § 448 Občianskeho zákonníka, nemožno ani analogicky vyvodit', že by fyzická osoba, voči ktorej mal zomrelý v čase svojho úmrtia vyživovaciú povinnosť, mala nárok na jednorazové odškodnenie zodpovedajúce predpisom o sociálnom poistení.

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 25. mája 2010 sp. zn. 2 Cdo 19/2010)

Z odôvodnenia:

Okresný súd Lučenec rozsudkom z 28. októbra 2008 č.k. 9 C 120/2008-83 uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobkyni jednorazové odškodnenie vo výške 788 746 Sk spolu s príslušenstvom špecifikovaným vo výroku tohto rozsudku; žalobu vo zvyšku zamietol. Rozhodol tiež o trovách konania. Vykonaným dokazovaním mal preukázané, že nárok žalobkyne na jednorazové odškodnenie je dôvodný len v časti uvedenej sumy. Tento jej nárok vyplýva analogicky z § 448 Občianskeho zákonníka a podľa názoru súdu prvého stupňa ho možno uplatniť aj vtedy, keď poškodený nezomrel v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania. Účelom jednorazového odškodnenia je uľahčiť preklenutie nepriaznivej finančnej situácie rodiny, spôsobenej stratou príjmu poškodeného a umožniť rodine zosnulého prispôbiť sa zmeneným životným podmienkam.

Krajský súd v Banskej Bystrici rozsudkom z 29. apríla 2009 č.k. 17 Co 32/2009-149 rozsudok okresného súdu vo výroku, ktorým bola žalovanému uložená povinnosť zaplatiť žalobkyni jednorazové odškodnenie zmenil tak, že žalobu v tejto časti zamietol. V odôvodnení uviedol, že v zmysle § 448 Občianskeho zákonníka má fyzická osoba, voči ktorej mal zomrelý v čase svojho úmrtia vyživovaciú povinnosť, nárok len na pozostalostnú úrazovú rentu. Jednorazové odškodnenie podľa § 94 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení (ďalej len „zákon č. 461/2003 Z.z.“) vzniká manželovi, manželke a nezaopatrenému dieťaťu poškodeného len ak poškodený zomrel v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania. Vzhľadom na to, že MUDr. X. nezomrel v dôsledku pracovného úrazu, nevnikol jeho pozostalým nárok na jednorazové odškodnenie podľa zákona č. 461/2003 Z.z. Nárok na jednorazové odškodnenie (obdobný nároku podľa § 94 ods. 1 a 2 zákona č. 461/2003 Z.z.) Občiansky zákonník neupravuje.

Rozsudok odvolacieho súdu napadla žalobkyňa dovolaním, v ktorom uviedla, že rozhodnutie odvolacieho súdu nedostatočným spôsobom odôvodňuje zamietnutie jej nároku na jednorazové odškodnenie a jeho dôvody nie sú presvedčivé. Nemožno súhlasiť s názorom, že pre rozhodnutie o jej nároku je dôležité zistenie, že jej manžel nezomrel následkom pracovného úrazu a preto jej nárok na jednorazové odškodnenie nevznikol. Pre posúdenie tejto veci je rozhodujúcim ustanovenie § 448 veta druhá Občianskeho zákonníka. Výklad, ktorý v napadnutom rozsudku prijal odvolací súd, je nesprávny. Dovolateľka vzhľadom na to navrhla, aby dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zmenil, žalobe vyhovel a priznal jej náhradu trov konania.

Žalovaný sa k dovolaniu žalobkyne nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolacích (§ 10a ods. 1 O.s.p.), po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), ktorý je zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O.s.p.), preskúmal napadnutý rozsudok bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) a dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne nie je dôvodné.

Dovolateľka namietala, že rozsudok odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; pochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis, alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval, alebo ak zo správnych právnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

Podľa § 448 Občianskeho zákonníka fyzická osoba, voči ktorej mal zomrelý v čase svojho úmrtia vyživovaciú povinnosť, má nárok na pozostalostnú úrazovú rentu. Tento nárok sa posúdi a suma pozostalostnej úrazovej renty sa určí podľa všeobecných predpisov o sociálnom poistení. Podľa § 92 ods. 1, 3 a 4 zákona č.

461/2003 Z.z. fyzická osoba, voči ktorej mal poškodený, ktorý zomrel v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania, v čase úmrtia vyživovaciú povinnosť určenú súdom, a v čase úmrtia nedovŕšil dôchodkový vek, alebo mu nebol priznaný predčasný starobný dôchodok, má nárok na pozostalostnú úrazovú rentu. Nárok na pozostalostnú úrazovú rentu nevzniká fyzickej osobe, ktorej z dôvodu smrti poškodeného vznikol nárok na jednorazové odškodnenie. Nárok na pozostalostnú úrazovú rentu zaniká dňom, v ktorom by poškodený dovŕšil dôchodkový vek. Podľa § 94 ods. 1 a 2 zákona č. 461/2003 Z.z. manžel, manželka a nezaopatrené dieťa poškodeného, ktorý zomrel v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania, majú nárok na jednorazové odškodnenie. Suma jednorazového odškodnenia manžela alebo manželky je 730-násobok denného vymeriavacieho základu, najviac 1 000 000 Sk.

Pre posúdenie opodstatnenosti uplatnenia nároku žalobkyne na jednorazové odškodnenie je dôležité to, že poškodený MUDr. X. nezomrel následkom pracovného úrazu ale úrazu, ktorý utrpel 21. februára 2006 ako chodec pri zrážke s osobným automobilom riadeným vodičom A. B. (žalovaným). V deň poškodenia zdravia bol MUDr. X. poberateľom starobného dôchodku. Žalovaný zodpovedá za škodu pozostalým podľa § 420 Občianskeho zákonníka, poškodený MUDr. X. a žalovaný neboli vo vzťahu pracovnoprávnom. Žalobkyňa 1/ je pozostalá manželka poškodeného MUDr. X.

Z ustanovenia § 448 Občianskeho zákonníka vyplýva, že fyzická osoba, voči ktorej mal zomrelý v čase svojho úmrtia vyživovaciú povinnosť, má nárok len na pozostalostnú úrazovú rentu. Ak Občiansky zákonník v tomto ustanovení striktné upravuje len nárok na pozostalostnú úrazovú rentu, nemožno širokým výkladom uvedeného ustanovenia analogicky priznať žalobkyni nárok na jednorazové odškodnenie. Nárok na jednorazové odškodnenie (obdobný nároku podľa § 94 ods. 1 a 2 zákona č. 461/2003 Z.z.) Občiansky zákonník neupravuje.

Z uvedeného vyplýva, že rozsudok odvolacieho súdu bol z hľadiska uplatnených dovolacích dôvodov správny. Najvyšší súd Slovenskej republiky preto dovolanie žalobkyne podľa § 243b ods. 1 O.s.p. zamietol.

23.

ROZHODNUTIE

Ak je dôvodom neplatnosti právneho úkonu rozpor so zákonom alebo jeho obchádzanie (§ 39 Občianskeho zákonníka), súd v odôvodnení rozsudku musí presne uviesť, v čom tento rozpor (alebo obchádzanie), prejavujúci sa v nedovolenosti konkrétneho dojednania účastníkov, spočíva, inak je jeho rozsudok nepreskúmateľný.

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 31. mája 2005 sp. zn. 2 Cdo 227/2004)

Z odôvodnenia:

Okresný súd Bratislava II rozsudkom z 21.3.2003 č. k. 14 C 79/2002 – 27 zamietol žalobu, ktorou sa žalobkyňa domáhala voči žalovanej zaplata úhrady za zdravotnú starostlivosť poskytnutú poisťencom žalovanej v mesiaci máj 1999; rozhodol tiež o trovách konania. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že účastníci konania v dodatku k zmluve o poskytovaní zdravotnej starostlivosti č. 1/1999 s účinnosťou od 14. január 1999 dohodli úhradu zdravotnej starostlivosti poskytnutú poisťencom žalovanej formou tzv. prospektívneho rozpočtu s určením maximálnej mesačnej výšky rozpočtu. Žalobkyňa za mesiac máj 1999 účtovala žalovanej úhradu nad dohodnutý mesačný maximálny limit. Keďže platnosť zmluvy o poskytovaní zdravotnej starostlivosti, ani jej dodatok nikto z účastníkov nespochybňoval, dospel k záveru, že žalovaná nemá povinnosť plniť nad zmluvne dohodnutú maximálnu výšku mesačnej úhrady. Návrh žalobkyne, ktorá toto dojednanie nerešpektovala, považoval preto za nedôvodný.

Na odvolanie žalobkyne Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 27. apríla 2004 sp. zn. 5 Co 64/2004 rozsudok súdu prvého stupňa zmenil a uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 190 866,28 Sk a náhradu trov konania. Konštatoval, že limitovanie mesačného finančného objemu znamená limitovanie objemu výkonov zdravotnej starostlivosti, čo je v rozpore so zákonom o zdravotnej starostlivosti. Navyše, takéto limitovanie predstavuje na strane žalobkyne záväzok plnenia, ktoré je nemožné. Vychádzajúc z toho považoval zmluvu o poskytovaní zdravotnej starostlivosti v znení jej dodatku č. 1/1999 zo 14. januára 1999 v častiach týkajúcich sa uhrádzania zdravotnej starostlivosti formou prospektívneho rozpočtu za absolútne neplatný právny úkon (§ 37 ods. 2 Občianskeho zákonníka a § 39 Občianskeho zákonníka v spojení s § 41 Občianskeho zákonníka). Rozsudok súdu prvého stupňa preto zmenil a žalobe ako dôvodnej vyhovel.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala včas dovolanie žalovaná. Navrhla rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Uviedla, že obsah dodatku zmluvy o poskytovaní zdravotnej starostlivosti týkajúci sa úhrady za výkony zdravotnej starostlivosti formou prospektívneho rozpočtu, bol dohodnutý v súlade s opatrením Ministerstva financií Slovenskej republiky zo 14. decembra 1998 a v súlade s pokynom Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky z 31. marca 1999, podľa ktorého to bolo práve Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky, ktoré po dohode so zdravotnými poisťovňami určovalo od 1. apríla 1999 zdravotníckym zariadeniam lôžkovej starostlivosti mesačne prospektívny rozpočet. V dodatku zmluvy č. 1/1999 nešlo preto o svojvoľné dojednania určujúce sumy pre činnosť zdravotníckeho zariadenia. Prejav vôle žalobkyne potvrdený podpísaním dodatku k zmluve nepochybne znamenal jej súhlas so zmenou spôsobu vykazovania a úhrady poskytnutej zdravotnej starostlivosti. Mala za to, že účastníci konania zmluvu o poskytovaní zdravotnej starostlivosti a jej dodatok uzavreli platne. Právne posúdenie veci odvolacím súdom preto považovala za nesprávne.

Žalobkyňa vo vyjadrení k dovolaniu navrhla rozsudok odvolacieho súdu ako vecne správny potvrdiť. Stotožnila sa s názorom odvolacieho súdu, že dohodu o prospektívnom rozpočte treba považovať za neplatnú.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods.1 O.s.p.), po zistení, že dovolanie podal účastník konania proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania preskúmal napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu v rozsahu vyplývajúcom z § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že ho treba zrušiť.

Z ustanovenia § 242 ods. 1 O.s.p. vyplýva, že dovolací súd je viazaný tak rozsahom dovolania, ako aj uplatneným dovolacím dôvodom, vrátane jeho obsahového vymedzenia. Obligatorne sa zaoberá len vadami konania vymedzenými v § 237 O.s.p. a inými vadami konania, pokiaľ mali tieto za následok nesprávne

rozhodnutie vo veci. Vzhľadom na uvedenú zákonnú povinnosť dovolací súd predovšetkým skúmal, či v konaní nedošlo k uvedeným vadám. Zistil, že v konaní došlo k tzv. inej (v ustanovení § 237 O.s.p. neuvedenej) vade, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Pri zmene rozhodnutia podľa § 220 O.s.p. odvolací súd nahrádza svojím rozhodnutím rozhodnutie súdu prvého stupňa. Jeho zmeňujúce rozhodnutie musí preto obsahovať úplné a výstižné zdôvodnenie. Aj odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu musí obsahovať výklad opodstatnenosti, pravdivosti, zákonnosti a spravodlivosti výroku rozsudku. Odvolací súd sa v odôvodnení svojho rozhodnutia musí vyporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Účelom odôvodnenia rozsudku predovšetkým je preukázať správnosť rozsudku a odôvodnenie súčasne musí byť i prostriedkom kontroly správnosti postupu súdu pri vydávaní rozhodnutí v konaní o riadnom alebo mimoriadnom opravnom prostriedku, t.j. musí byť preskúmateľné (§ 157 ods. 2, 3 O.s.p. v spojení s § 211 O.s.p.).

Dovoláním napadnutý rozsudok týmto požiadavkám kladeným na rozhodnutie súdu nevyhovuje.

Odvolací súd svoje zmeňujúce rozhodnutie odôvodnil tým, že zmluvu o poskytovaní zdravotnej starostlivosti v znení jej dodatku č. 1/1999 zo 14. januára 1999 považoval „v častiach týkajúcich sa uhrádzania zdravotnej starostlivosti formou prospektívneho rozpočtu“ za absolútne neplatný právny úkon. Z takto uvedenej formulácie dôvodov rozsudku nevyplýva, konkrétne ktoré články alebo ustanovenia zmluvy považoval odvolací súd za neplatné. V tomto smere sú dôvody uvedené v jeho rozsudku nejasné a neurčité. Presné uvedenie, ktorá konkrétna časť právneho úkonu je neplatná, má právny význam nielen z hľadiska možnej neplatnosti právneho úkonu ako celku, ale predovšetkým z hľadiska preskúmania, či dôvod neplatnosti možno na určitú, konkrétnu časť právneho úkonu vôbec vzťahovať.

Okrem toho odvolací súd síce správne v dôvodoch rozsudku konštatoval, že nedovolenosť právneho úkonu je daná tam, kde je právny úkon priamo v rozpore so zákonom alebo je v rozpore s účelom, ktorý zákon sleduje, prípadne vo svojich dôsledkoch vedie k tomu, že zákon dodržaný nie je (§ 39 Občianskeho zákonníka), v odôvodnení však neuviedol, o ktorý prípad nedovolenosti v danej veci ide. Pri zdôvodnení neplatnosti zmluvy alebo jej časti iba konštatoval rozpor so zákonom o zdravotnej starostlivosti, ktorý vyvodil len zo všeobecnej úvahy spočívajúcej v tom, že maximálne mesačné stanovenie finančných zdrojov znamená limitovanie objemu výkonov zdravotnej starostlivosti, čo považoval za neprípustné.

Právny úkon je svojím obsahom v rozpore so zákonom vtedy, ak práva a povinnosti, ktoré tvoria jeho obsah, nie sú v súlade s právnym predpisom kogentnej povahy. Svojím účelom bude právny úkon v rozpore so zákonom za predpokladu, že zákon právny úkon dovoľuje len za určitým presne stanoveným účelom, avšak daný právny úkon sleduje úplne iný cieľ. Napokon, právny úkon svojim obsahom alebo účelom obchádza zákon vtedy, ak síce nie je v priamom rozpore so zákonom, ale v jeho dôsledkoch vedie k tomu, že právny predpis nie je dodržaný.

Pokiaľ odvolací súd dospel k názoru, že zmluva (alebo jej časť) je nedovolený právny úkon, ktorý je podľa § 39 Občianskeho zákonníka neplatný, mal v odôvodnení rozhodnutia z hľadiska jeho presvedčivosti a preskúmateľnosti uviesť, o ktorý prípad nedovolenosti právneho úkonu ide. Mal podrobne vysvetliť, ktoré dojednania týkajúce sa práv a povinností oboch subjektov súvisiace so zmenou spôsobu úhrady považuje za dojednané v rozpore so zákonom a prečo a s ktorými kogentnými ustanoveniami zákona je obsah právneho úkonu nesúladný. Obdobne mal postupovať vtedy, ak zmluvu (jej časť) považoval za neplatnú z dôvodu, že svojím účelom odporuje zákonu alebo že svojím obsahom alebo účelom zákon obchádza. Pokiaľ tak nepostupoval a obmedzil sa len na strohé konštatovanie, že zmluva, alebo jej časť bola uzavretá v rozpore so zákonom o zdravotnej starostlivosti, je takéto odôvodnenie neplatnosti právneho úkonu nepostačujúce.

Vzhľadom na uvedené dovolací súd dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu je v rozpore s požiadavkou preskúmateľnosti a presvedčivosti súdnych rozhodnutí, a že v konaní pred odvolacím súdom došlo k tzv. inej vade majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. So zreteľom na to rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b ods. 1 a ods. 2 O.s.p.).

24.

ROZHODNUTIE

V prípade exekúcie zastavenej ex lege podľa § 48 zákona č. 7/2005 Z.z. o konkurze a reštrukturalizácii je povinnosťou súdu rozhodnúť o tom, kto a v akej výške nahradí trovy exekúcie (§ 200 ods. 2 zákona č. 233/1995 Z.z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti per analogiam).

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 21. augusta 2008 sp.zn. 3 Cdo 104/2008)

Odôvodnenie:

Okresný súd Veľký Krtíš v zmysle § 45 ods. 1 zákona č. 233/1995 Z.z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (ďalej len „Exekučný poriadok“) poveril súdnu exekútorku, aby na základe rozhodnutia Okresného súdu Veľký Krtíš z 23. marca 2004 č.k. Rob 59/2004-15 v exekučnom konaní vymohla pohľadávku oprávnenej B., a.s. proti povinnému P. vo výške 40 000 Sk s príslušenstvom, ako aj s trovami predchádzajúceho konania a trovami exekúcie.

Uznesením zo 17. septembra 2007 č.k. 7 Er 520/2004-27 Okresný súd Veľký Krtíš zamietol žiadosť súdnej exekútorky, ktorou sa domáhala, aby bolo rozhodnuté o trovách exekúcie. Vychádzal z toho, že na majetok PD. bol uznesením Okresného súdu Banská Bystrica zo 16. mája 2006 sp. zn. 2 K 9/2006 vyhlásený konkurz, v dôsledku čoho podľa § 48 zákona č. 7/2005 Z.z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o konkurze a reštrukturalizácii“) došlo k zastaveniu predmetného exekučného konania. Uviedol, že právna úprava obsiahnutá v § 48 zákona o konkurze a reštrukturalizácii výslovne nerieši otázku náhrady trov exekúcie, ak nie sú v čase zastavenia exekúcie uhradené alebo ak ich nemožno uhradiť z výťažku. V zmysle § 200 ods. 2 Exekučného poriadku súd rozhoduje o tom, kto a v akej výške platí trovy exekúcie len vtedy, ak súčasne rozhoduje o jej zastavení. V danom prípade ale došlo k zastaveniu exekúcie priamo zo zákona, a nie rozhodnutím súdu. Prítom oprávneného môže súd zaviazat' na úhradu trov exekúcie len ak zastavenie exekúcie procesne zaviniť alebo ak bola exekúcia zastavená z dôvodu nemajetnosti povinného. Vzhľadom na uvedené dospel súd prvého stupňa k záveru, že nemôže vyhovieť žiadosti súdnej exekútorky a rozhodnúť o trovách exekúcie (podľa jeho názoru musí súdna exekútorka prihlásiť svoju pohľadávku na úhradu trov exekúcie do konkurzu).

Uznesenie súdu prvého stupňa napadla súdna exekútorka odvolaním. Krajský súd v Banskej Bystrici uznesením zo 17. januára 2008 sp. zn. 12 CoE 1/2008 napadnuté uznesenie potvrdil podľa § 219 O.s.p. s tým, že odvolanie nie je dôvodné. Rozhodnutie súdu prvého stupňa zodpovedá zákonnej úprave konkurzného aj exekučného konania. Ustanovenie § 197 ods. 1 a § 203 ods. 1 Exekučného poriadku dáva dostatočný podklad pre záver, že v danom prípade nebolo možné uložiť oprávnenej povinnosť nahradit' trovy exekúcie. Keďže nebol zákonný podklad pre vydanie rozhodnutia, ktorého sa domáhala exekútorka, súd prvého stupňa jej žiadosť opodstatnene zamietol. Odvolací súd k tomu dodal, že súdna exekútorka mohla požadovať od oprávnenej primeraný preddavok na odmenu a na náhradu hotových výdavkov a vyhnúť sa tak situácii, v ktorej sa napokon ocitla.

Potvrdzujúce uznesenie odvolacieho súdu napadla súdna exekútorka dovolaním, v ktorom uviedla, že odvolací súd jej v konaní odňal možnosť pred súdom konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.), lebo bez zákonného podkladu sa odmietol zaoberať meritom jej žiadosti. S poukazom na ustanovenie § 200 ods. 2 Exekučného poriadku dovolateľka uviedla, že aj keď súd o zastavení exekúcie nerozhodol, mal rozhodnúť o náhrade trov exekúcie, prípadne mal (napriek zastaveniu exekúcie zo zákona) vydať rozhodnutie o zastavení exekúcie (§ 57 ods. 1 písm. g/ Exekučného poriadku) a v súvislosti s tým tiež o povinnosti oprávneného nahradit' trovy exekučného konania (analogicky podľa § 200 ods. 2 Exekučného poriadku). Trovy exekúcie vznikajú na ťarchu účastníkov konania, nie na ťarchu súdneho exekútora (ktorý je účastníkom konania iba ak sa rozhoduje o trovách exekúcie). Dovolateľka vyslovila súhlas s názorom, že trovy exekúcie má hradit' povinný, zdôraznila však, že to platí len vtedy, ak je trovy exekúcie možné od neho vymôcť alebo ak ich sám dobrovoľne zaplatí. Ak však nastane situácia, v ktorej povinný nemôže z akýchkoľvek príčin nahradit' exekútorovi trovy, musí ich zaplatiť oprávnený – táto jeho povinnosť vyplýva aj z práva súdneho exekútora požadovať od oprávneného preddavok na trovy exekúcie. Náhrada trov exekúcie patriaca súdnemu exekútorovi za ním vykonanú prácu v prospech oprávneného je majetkom exekútora, ktorého môže byť zbavený len vo verejnom záujme a za podmienok stanovených zákonom V procesnej situácii, ktorá nastala zastavením exekučného konania podľa § 48 zákona o konkurze a reštrukturalizácii, oprávnený nenesie žiadne procesné zavinenie (nemohol predpokladať, že na

majetok povinného bude vyhlásený konkurz) a nejde ani o nemajetnosť povinného, kedy by bolo možné oprávnenému uložiť povinnosť nahradiť exekútorovi trovy exekúcie. Z pohľadu dovolateľky je otázne, prečo má „niesť financovanie exekúcie pre iného“, keď exekučné konanie neiniciovala a nežiadala, aby u nej bol podaný návrh na vykonanie exekúcie. Nie je veriteľom povinného, preto neopodstatnený je názor, že náhrady trov exekučného konania sa má domáhať v konkurznom konaní. So žiadosťou o vykonanie exekúcie sa na ňu obrátila oprávnená, preto má aj nahradiť trovy exekúcie. Z týchto dôvodov dovolateľka žiadala zrušiť rozhodnutia súdov oboch nižších stupňov a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.), po zistení, že dovolanie podala včas osoba oprávnená na tento procesný úkon, bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O.s.p.) skúmal najskôr, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému ho zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 a nasl. O.s.p.).

V prejednávanej veci odvolací súd rozhodol uznesením. Uznesenia, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú uvedené v § 239 ods. 1 a 2 O.s.p. Dovoláním napadnuté uznesenie odvolacieho súdu nemá znaky týchto uznesení. Dovolanie preto podľa § 239 ods. 1 a 2 O.s.p. prípustné nie je.

Vzhľadom na to by prípustnosť dovolania súdnej exekútorke prichádzala do úvahy len ak by v konaní došlo k niektorej z procesných väd taxatívne vymenovaných v § 237 O.s.p.

Dovolateľka vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. v dovolaní nenamietala a v dovolacom konaní vady tejto povahy nevyšli najavo. Prípustnosť jej opravného prostriedku preto z uvedených ustanovení nemožno vyvodiť.

V dovolaní sa namieta, že súdnej exekútorke bola postupom odvolacieho súdu odňatá možnosť konať pred súdom. Dôvodom, ktorý zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. f/ O.s.p., je taký nesprávny, procesné ustanovenia porušujúci postup súdu v občianskom súdnom konaní, ktorým sa účastníkovi odníme možnosť pred ním konať a v konaní uplatňovať (realizovať) procesné práva priznané mu za účelom zabezpečenia účinnej ochrany jeho práv.

Pokiaľ k zastaveniu exekúcie došlo rozhodnutím súdu z niektorého z dôvodov uvedených v ustanovení § 57 Exekučného poriadku, rozhodne súd aj o tom, kto a v akej výške platí trovy exekúcie (viď § 200 ods. 2 Exekučného poriadku). Rozhodnutie súdu musí teda v týchto prípadoch okrem výroku o zastavení exekúcie obsahovať aj výrok o náhrade trov exekúcie.

V danej veci nedošlo k zastaveniu exekučného konania rozhodnutím súdu, ale ex lege – vyhlásením konkurzu (viď § 48 zákona o konkurze a reštrukturalizácii). Exekučný súd pri tomto spôsobe zastavovania exekúcie nevydáva rozhodnutie o zastavení exekučného konania. V súvislosti s tým vzniká otázka, či má súd v uvedenej procesnej situácii rozhodnúť o trovách exekúcie. Túto otázku nerieši zákon o konkurze a reštrukturalizácii a výslovne ani Exekučný poriadok. Podľa právneho názoru dovolacieho súdu je však potrebné na základe analógie procesného práva postupovať aj v tomto prípade podľa § 200 ods. 2 Exekučného poriadku. Možno preto uzavrieť, že aj v prípade exekúcie zastavenej ex lege (§ 48 zákona o konkurze a reštrukturalizácii) je povinnosťou súdu rozhodnúť o tom, kto a v akej výške platí trovy exekúcie (analogicky ako v prípade zastavenia exekúcie rozhodnutím súdu).

Vychádzajúc z vyššie uvedeného dospel dovolací súd k záveru, že návrh súdnej exekútorke, ktorým sa po zastavení exekučného konania podľa § 48 zákona o konkurze a reštrukturalizácii domáhala vydania rozhodnutia súdu o trovách exekúcie, zodpovedal analogickému použitiu § 200 ods. 2 Exekučného poriadku. Tým, že sa súd prvého stupňa odmietol vecne zaoberať jej návrhom (odmietol rozhodnúť o trovách konania – či už o ich priznaní alebo nepriznaní), odňal jej možnosť pred súdom konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.). K rovnakej procesnej vade došlo tiež v dôsledku postupu odvolacieho súdu, ktorý túto vadu súdu prvého stupňa nepostrehol a stotožnil sa s jeho procesným postupom.

Uvedená procesná vada zakladá vždy prípustnosť dovolania a zároveň je aj dôvodom, pre ktorý musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie zrušiť, lebo rozhodnutie vydané v konaní postihnutom touto procesnou vadou nemôže byť považované za správne. Najvyšší súd Slovenskej republiky preto zrušil tak potvrdzujúce uznesenie odvolacieho súdu, ako aj ním potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie (§ 234b ods. 1 a 2 O.s.p.).

25.

ROZHODNUTIE

O prekážku litispendencie v zmysle § 83 Občianskeho súdneho poriadku nejde, ak ten istý žalobca na podklade rovnakých skutkových okolností uplatní dvomi po sebe podanými žalobami rovnaký nárok, pričom v skôr začatom konaní uplatňuje svoj nárok voči žalovanému, na strane ktorého vystupuje ako vedľajší účastník konania ten, koho v neskôr poddanej žalobe označil za žalovaného.

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 25. septembra 2008 sp.zn. 3 Cdo 168/2008)

Z o d ô v o d n e n i a :

Okresný súd Trnava uznesením z 26. októbra 2006 č.k. 28 C 57/2006-21 zastavil konanie z dôvodu neodstrániteľného nedostatku podmienky konania (§ 104 ods. 1 O.s.p.). Na odôvodnenie svojho rozhodnutia uviedol, že žalobou podanou na súde 17. mája 2006 sa žalobca voči žalovanej domáhal zaplataenia zvýšenia náhrady za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia v sume 2 160 787 Sk na tom skutkovom základe, že na pracovisku obchodnej spoločnosti Z., s.r.o. utrpel 15. mája 2004 pracovný úraz, pri ktorom došlo k subtotálnej amputácii jeho pravej hornej končatiny s otvorenou zlomeninou a k vážnemu poškodeniu predlaktia jeho ľavej ruky. Pokračovaniu v tomto súdnom konaní bráni prekážka litispendencie, lebo žalobca sa na tom istom skutkovom základe domáhal už skôr (15. mája 2006) podanou inou žalobou toho istého plnenia voči obchodnej spoločnosti Z., s.r.o. v konaní Okresného súdu Trnava sp. zn. 27 C 52/2006; S. v tomto konaní oznámila, že vstupuje do konania a súd jej vstup pripustil samostatným uznesením.

Na odvolanie žalobcu Krajský súd v Trnave uznesením z 25. marca 2008 sp. zn. 9 Co 229/2007 napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa potvrdil. Potvrdzujúci výrok odôvodnil tým, že napadnuté rozhodnutie je vecne správne (§ 219 O.s.p.). V oboch súdnych konaniach pred Okresným súdom Trnava (v skôr začatom konaní sp. zn. 27 C 52/2006, ale aj v neskôr začatom konaní sp. zn. 28 C 57/2006) ide o toho istého žalobcu, o to isté zvýšenie náhrady škody spôsobenej pracovným úrazom v sume 2 160 787 Sk a v oboch prípadoch na žalovanej strane vystupuje S. I keď v prvom prípade vystupuje S. iba ako vedľajšia účastníčka na strane žalovaného a len v druhom prípade ako žalovaná, bráni prejednaniu veci v neskoršom konaní prekážka skôr začatého konania (litispendencia), ktorá je takým neodstrániteľným nedostatkom podmienky konania, so zreteľom na ktorý prichádza do úvahy len zastavenie neskôr začatého konania (§ 104 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 83 O.s.p.).

Potvrdzujúce uznesenie odvolacieho súdu napadol žalobca dovolaním, v ktorom uviedol, že odvolací súd mu v konaní odňal možnosť pred súdom konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.), lebo v danom prípade neboli podmienky pre zastavenie konania z dôvodu litispendencie.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.), po zistení, že dovolanie podala včas osoba oprávnená na tento procesný úkon, bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O.s.p.) skúmal najskôr, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému ho zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 a nasl. O.s.p.).

Dovolateľ namieta, že v konaní mu bola odňatá možnosť pred súdom konať. Dôvodom, ktorý zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. f/ O.s.p., je taký nesprávny, procesné ustanovenia porušujúci postup súdu v občianskom súdnom konaní, ktorým sa účastníkovi odníme možnosť pred ním konať a v konaní uplatňovať (realizovať) procesné práva priznané mu za účelom zabezpečenia účinnej ochrany jeho práv. O procesne vadný postup v zmysle uvedeného ustanovenia ide tiež vtedy, keď súd zastaví konanie pre prekážku litispendencie (§ 104 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 83 O.s.p.), hoci pre to nie sú splnené zákonné podmienky (porovnaj rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. januára 2005 sp. zn. 1 Cdo 168/2004).

V zmysle § 83 O.s.p. bráni začatie konania tomu, aby o tej istej veci prebiehalo na súde iné konanie. V tomto ustanovení vyjadrená prekážka veci začatej (litispendencia) patrí k podmienkam konania, ktorých nedostatok súdu znemožňuje rozhodnúť vo veci samej. Prekážka veci začatej bráni tomu, aby bola prejednaná a rozhodnutá vec, o ktorej už bolo skôr začaté konanie. Takýto nedostatok podmienky konania nemožno odstrániť, preto súd po jeho zistení musí konanie v ktoromkoľvek štádiu bez ďalšieho zastaviť (§ 104 ods. 1

O.s.p.). O prekážku veci začatej v zmysle uvedeného ustanovenia ide vtedy, keď v neskoršom konaní ide o ten istý nárok, o ktorom u bolo skôr začaté iné konanie, ak sa týka rovnakého predmetu konania a tých istých osôb. Konanie sa týka tých istých osôb aj vtedy, keď majú rovnaké osoby v rôznych súdnych konaniach rozdielne procesné postavenie (v jednom konaní vystupujú ako žalobcovia, v druhom ako žalovaní). Konanie sa týka tých istých osôb aj vtedy, keď v neskôr začatom konaní vystupujú právni nástupcovia osôb, ktoré sú alebo boli účastníkmi skôr začatého konania. Ten istý predmet konania je daný vtedy, ak v konaní ide o rovnaký nárok, ktorý je vyvodzovaný z rovnakých skutkových okolností.

Pri skúmaní, či v prejednávanej veci došlo k prekážke skôr začatého konania vedúcej k potrebe zastaviť konanie (§ 104 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 83 O.s.p.), bolo potrebné vziať na zreteľ, ktoré subjekty sú zúčastnené na týchto konaniach a aké v nich majú postavenie. To v danej veci viedlo k potrebe zohľadniť tiež právnu úpravu postavenia vedľajšieho účastníka.

Ako vedľajší účastník môže sa popri navrhovateľovi (žalobcovi) alebo odporcovi (žalovanému) zúčastniť konania ten, kto má právny záujem na jeho výsledku, pokiaľ nejde o konanie o rozvod, neplatnosť manželstva alebo určenie, či tu manželstvo je alebo nie je (§ 93 ods. 1 O.s.p.). Do konania vstúpi buď z vlastného podnetu alebo na výzvu niektorého z účastníkov urobenú prostredníctvom súdu. O prípustnosti vedľajšieho účasti súd rozhodne len na návrh (§ 93 ods. 2 O.s.p.). V konaní má vedľajší účastník rovnaké práva a povinnosti ako účastník. Koná však iba sám za seba. Ak jeho úkony odporujú úkonom účastníka, ktorého v konaní podporuje, posúdi ich súd po uvážení všetkých okolností (§ 93 ods. 3 O.s.p.).

V súlade s citovanými ustanoveniami je zmyslom vedľajšieho účasti „pomoc v spore“ niektorému z účastníkov konania. Vedľajší účastník môže, ale nemusí do konania vstúpiť. Vstupuje do konania ako tretia osoba „popri“ žalobcovi alebo žalovanom, a to buď z vlastnej iniciatívy (vedľajším účastníkom sa táto osoba stáva doručením jej oznámenia súdu, že vstupuje do konania) alebo na výzvu účastníka konania (ak ale vyzvaná osoba neprejaví vôľu vstúpiť takto do konania, nestane sa vedľajším účastníkom). O prípustnosti vedľajšieho účasti rozhoduje súd len ak niektorý z účastníkov konania namietne neprípustnosť vstupu vedľajšieho účastníka do konania. Súd z vlastnej iniciatívy túto otázku neskúma – pokiaľ nebola námietka neprípustnosti vznesená, je tretia osoba bez ďalšieho vedľajším účastníkom konania. Predpokladom prípustnosti vedľajšieho účasti v konaní je právny záujem vedľajšieho účastníka na úspechu účastníka, na strane ktorého vstúpil do konania.

Keďže vedľajší účastník má podľa § 93 ods. 3 O.s.p. v konaní rovnaké práva a povinnosti ako účastník konania, súd s ním koná obdobne ako s účastníkom konania (doručuje mu písomnosti, predvoláva ho na pojednávania a pod.). „Rovnaké práva a povinnosti“ sa ale v tomto ustanovení majú na mysli výlučne z hľadiska procesného – vedľajší účastník má v konaní rovnaké práva a povinnosti ako účastník konania. Vyplyva to z postavenia vedľajšieho účastníka a tiež podstaty jeho (vedľajšej) účasti na konaní. I keď teda vedľajší účastník môže byť rozhodnutím súdu zaviazaný na náhradu trov konania (rovnako mu môže byť priznaná náhrada trov konania), je vylúčené, aby mu rozhodnutím súdu vo veci samej bolo prisúdené právo alebo uložená povinnosť, ktoré tvoria predmet sporu.

Vzhľadom na priebeh konania na súdoch nižších stupňov a tiež so zreteľom na obsah dovolania bolo potrebné v dovolacom konaní vyriešiť otázku, či dochádza k litispendencii (§ 83 O.s.p.), keď ten istý žalobca podá s časovým odstupom dve rôzne žaloby tak, že v poradí prvou (v skôr začatom konaní) z opísaných skutkových okolností vyvodzuje svoj nárok na peňažné plnenie voči žalovanému, na strane ktorého ako vedľajší účastník konania vystupuje ten, voči ktorému žalobca v poradí druhou žalobou (v neskôr začatom konaní) na podklade rovnakých skutkových okolností uplatňuje nárok na rovnaké peňažné plnenie. Podľa právneho názoru dovolacieho súdu nemožno pri riešení uvedenej otázky vychádzať len z toho, že v oboch súdnych konaniach prislúchajú určitému subjektu (vystupujúcemu v skôr začatom konaní ako vedľajší účastník na strane žalovaného a v neskoršom konaní ako žalovaný) procesné práva a povinnosti účastníka konania (v prvom prípade podľa § 93 ods. 3 veta prvá O.s.p. a v druhom najmä podľa § 90 O.s.p.), ale je potrebné zohľadniť, že skôr podanou žalobou bol uplatnený nárok voči žalovanému (teda nie voči vedľajšiemu účastníkovi, ktorý vystupuje na strane žalovaného) a neskôr podanou žalobou bol uplatnený nárok voči inému žalovanému. Vychádzajúc z toho treba dospieť k záveru, že nejde o prípad litispendencie (§ 83 O.s.p.), ak ten istý žalobca podá po sebe dve žaloby tak, že v skôr začatom konaní vyvodzuje opodstatnenosť svojho nároku voči žalovanému, na strane ktorého ako vedľajší účastník konania vystupuje ten, voči ktorému (ako žalovanému) je v neskôr začatom konaní na podklade rovnakých skutkových okolností uplatnený rovnaký nárok.

V prejednávanej veci išlo v skôr začatom konaní o nárok žalobcu uplatnený voči Z., s.r.o. (a nie voči S.); v neskôr začatom konaní išlo o nárok žalobcu uplatnený voči S. Nebol preto daný dôvod pre zastavenie konania (§ 104 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 83 O.s.p.), lebo skôr začaté konanie Okresného súdu Trnava sp. zn. 27 C 52/2006 nevytváralo vo vzťahu k neskôr začatému konaniu sp. zn. 28 C 57/2006 prekážku litispendencie. Pokiaľ súd prvého stupňa napriek tomu konanie zastavil a odvolací súd jeho rozhodnutie potvrdil, došlo k odňatiu možnosti žalobcu pred súdom konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.). Uvedená procesná vada zakladá vždy prípustnosť dovolania a zároveň je aj dôvodom, pre ktorý musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie zrušiť, lebo rozhodnutie vydané v konaní postihnutom touto procesnou vadou nemôže byť považované za správne.

Najvyšší súd Slovenskej republiky z týchto dôvodov zrušil tak potvrdzujúce uznesenie odvolacieho súdu, ako aj ním potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie (§ 234b ods. 1 a 2 O.s.p.).

26.

ROZHODNUTIE

Príhlásenie pohľadávky pri exekúcii predajom nehnuteľností je účinné najneskôr do výzvy záujemcov, aby dražili (§ 144 ods. 1 Exekučného poriadku).

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 19. septembra 2007 sp.zn. 3 Cdo 171/2006)

Z o d ô v o d n e n i a :

Okresný súd Banská Bystrica uznesením z 20. mája 2005, č.k. 2 Er 181/2003-105 vyhovel námietkam A. B., a.s., proti rozvrhu výťažku z dražby nehnuteľností bližšie označených vo výroku, ku ktorým bol súdom schválený príklep súdneho exekútora a ktorý rozvrh výťažku bol uskutočnený na rozvrhovom pojednávaní dňa 11. novembra 2004 vedenom súdnym exekútorom v takom poradí, že na trovy exekúcie z tohto spisu pripadá 269.275,30 Sk, na pohľadávku S. pripadá 52 905,70 Sk, na pohľadávku vymáhanú oprávneným 1 304 118,80 Sk, na pohľadávku S. p. pripadá 2 960 Sk a na časť pohľadávky S. s., a.s., pripadá 570 740,20 Sk. Následne okresný súd vyššie uvedený rozvrh výťažku z dražby nehnuteľností neschválil. Prvostupňový súd v postupe exekútora pri rozvrhu výťažku z dražby zistil pochybenia v troch smeroch. Zmluvu o pristúpení k záväzku uzavretú S. s., a.s., a E. M. zo dňa 24. augusta 1999 na rozdiel od súdneho exekútora nepovažoval za zmluvu podľa § 534 Občianskeho zákonníka ale za zmluvu podľa § 533 Občianskeho zákonníka, pretože bola uzavretá medzi veriteľom a treťou osobou. Ďalšieho pochybenia sa podľa prvostupňového súdu súdny exekútor dopustil tým, že pohľadávku záložného veriteľa A. B., a.s., nezaradil do rozvrhu podľa § 157 ods. 1 písm. c/ Exekučného poriadku. Uvedený veriteľ si síce svoju pohľadávku neuplatnil ku dňu termínu dražby, avšak urobil tak ešte pred termínom rozvrhového pojednávania, a to faxovým podaním došlým 9. novembra 2004 a podaním doručeným poštou dňa 10. a 11. novembra 2004, pritom dôvodnosť takto prihlásenej pohľadávky bola preukázaná listinami. Tretieho pochybenia sa podľa súdu prvého stupňa exekútor dopustil tým, keď prerozdelenie sumy 2 200 000 Sk napriek tomu, že o jej časti 168 275 Sk dovtedy súdom v zmysle § 152 ods. 1 zákona č. 233/1995 Z.z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov (ďalej len „Exekučný poriadok“) rozhodnuté nebolo.

Krajský súd v Banskej Bystrici na odvolanie oprávneného a S. uznesením z 26. januára 2006, sp. zn. 15 CoE 93/2005 uznesenie okresného súdu v napadnutej časti o neschválení rozvrhu výťažku z dražby potvrdil. Odvolanie S. odmietol. Uznesenie okresného súdu v časti, v ktorej okresný súd vyhovel námietkam A. B., a.s. proti rozvrhu výťažku z dražby nehnuteľností zostalo nedotknuté. Proti uzneseniu pripustil dovolanie, pričom za otázku zásadného právneho významu považoval, dokedy plynie lehota veriteľom na prihlásenie pohľadávky pri exekúcii predajom nehnuteľností, t.j. či prihláška pohľadávky voči povinnému musí byť doručená súdnemu exekútorovi do termínu konania dražby alebo postačí prihlásiť pohľadávku do rozvrhového pojednávania. Odvolací súd sa stotožnil s dôvodmi, pre ktoré súd prvého stupňa neschválil rozvrh výťažku z dražby. Pokiaľ ide o zmluvu o pristúpení k záväzku z 24. augusta 1999 súd prvého stupňa správne považoval tento úkon účastníkov zmluvy za dohodu podľa § 533 Občianskeho zákonníka. vzhľadom na účel, ktorý sledovali účastníci zmluvy jej uzavretím po smrti pôvodného dlžníka M. M., t.j. aby spoludlžník bol s pôvodným dlžníkom solidárne zaviazaným voči veriteľovi. V súlade s § 140 ods. 2 písm. j/ a § 154 ods. 2 Exekučného poriadku je aj záver súdu prvého stupňa, že záložný veriteľ A. B., a.s. podaniami z 5. novembra 2004 a 9. novembra 2004, ktoré došli na exekútorový úrad exekútora 9. novembra a 11. novembra 2004, prihlásil svoje pohľadávky včas – lehota na prihlásenie pohľadávky totiž plynie až do rozvrhového pojednávania, teda pohľadávku možno prihlásiť aj po skončení dražby. Za správny považoval aj právny záver súdu prvého stupňa, že súdny exekútor sa dopustil pochybenia aj prerozdeľovaním sumy 2 200 000 Sk napriek tomu, že o časti tejto sumy 168 275 Sk nebolo dovtedy súdom v zmysle § 152 ods. 1 Exekučného poriadku rozhodnuté.

Proti tomuto uzneseniu krajského súdu vo výroku, ktorým potvrdil uznesenie Okresného súdu Banská Bystrica z 20. mája 2005, č.k. 2 Er 181/2003-105 o neschválení rozvrhu výťažku z dražby, oprávnený podal dovolanie, prípustnosť ktorého odôvodnil § 239 ods. 2 písm. a/ O.s.p. a jeho dôvodnosť § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. Nesúhlasil s názorom odvolacieho súdu o plynutí lehoty na prihlásenie pohľadávky v zmysle § 140 ods. 2 písm. j/ Exekučného poriadku až do rozvrhového pojednávania. Z tohto ustanovenia je zrejmé, že kto prihlási svoju pohľadávku voči povinnému, musí ju preukázať náležitým spôsobom do určitého termínu, t.j. do dňa konania dražby, nestačí teda len vyhlásenie o existencii takej pohľadávky. Keďže záložný veriteľ A. B., a.s.

svoje nároky prihlásil až podaním zo dňa 5. novembra 2004 a podaním zo dňa 9. novembra 2004 (po vykonaní dražby nehnuteľnosti konanej 9. decembra 2003), dokonca po termíne opakovanej dražby nehnuteľnosti konanej 8. marca 2004, súdny exekútor pri rozvrhu výťažku z dražby nehnuteľnosti rozhodoval správne a v zmysle príslušných ustanovení Exekučného poriadku. Účelom ustanovenia § 140 ods. 2 písm. j/ Exekučného poriadku je stanoviť najneskôr možnú lehotu na uplatnenie nárokov, preto je možné aj na obsah spisov prihliadať len do tohto termínu. Krajský súd nepostupoval v súlade s platnými právnymi predpismi, svojím výkladom nahradil ustanovenie zákona a rozhodnutím výrazne zasiahol aj do práv oprávneného. Dovolateľ nesúhlasil ani s názorom odvolacieho súdu, že zmluva o pristúpení k záväzku z 24. augusta 1999 je uzatvorená podľa § 533 Občianskeho zákonníka a nespĺňa predpoklady dohody podľa § 534 Občianskeho zákonníka. Z dohody o pristúpení k záväzku z 24. augusta 1999 je nepochybné, že pôvodný dlžník takýto súhlas dal, túto dohodu podpísal a podpisom vyjadril svoj súhlas s ňou. Táto dohoda sa svojím obsahom viac približuje dohode uzatvorenej v zmysle § 534 Občianskeho zákonníka bez ohľadu na jej označenie. V prípade neplatnosti tohto právneho úkonu pre jeho neurčitosť a nezrozumiteľnosť (§ 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka) veriteľ nemá žiadne právo požadovať uspokojenie svojej pohľadávky z výťažku dražby nehnuteľnosti, ktorá bola vo výlučnom vlastníctve povinnej a zároveň ani žiadne právo vystupovať proti povinnej ako oprávnený. S námietkou neplatnosti uvedenej dohody sa súd vo svojom uznesení nezaoberal. Z uvedených dôvodov žiadal uznesenie krajského súdu v napadnutej časti zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 3 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) preskúmal napadnuté uznesenie odvolacieho súdu v rozsahu podľa § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že dovolanie oprávneného je dôvodné.

Vzhľadom na uplatnený dovolací dôvod je predmetom preskúmania dovolacím súdom právna otázka (pre ktorú odvolací súd pripustil dovolanie), dokedy plynie lehota veriteľom na prihlásenie pohľadávky pri exekúcii predajom nehnuteľností, t.j. či prihláška pohľadávky voči povinnému musí byť doručená súdnemu exekútorovi do termínu konania dražby alebo postačí prihlásiť pohľadávku do rozvrhového pojednávania.

Ustanovenie § 140 ods. 1 Exekučného poriadku ukladá súdnemu exekútorovi povinnosť, aby po určení ceny nehnuteľnosti určil vyhláškou termín dražby a to najneskôr na 30. deň od uverejnenia vyhlášky. Dražobná vyhláška musí obsahovať v zákone taxatívne uvedené náležitosti upravené v § 140 v odseku 2 tohto zákona. Jednou z týchto taxatívne stanovených náležitostí dražobnej vyhlášky uvedenou v § 140 písm. j/ Exekučného poriadku je aj výzva veriteľov povinného, aby všetci, ktorí sú odkázaní so svojimi nárokmi na najvyššie podanie, uviedli výšku svojich nárokov aj s príslušnosťou ku dňu termínu dražby a preukázali ich listinami s upozornením, že inak sa bude na ich nároky prihliadať len podľa obsahu spisov. Z povinnosti preukázať pohľadávky listinami vyplýva požiadavka, aby tieto listiny boli pripojené k prihláške, prípadne predložené exekútorovi najneskôr pred výzvou k samotnej dražbe. Zmyslom uvedenej povinnosti veriteľov, teda tých, ktorí sú odkázaní so svojimi nárokmi na najvyššie podanie, t.j. na rozdeľovanú podstatu, prihlásiť vymáhateľné pohľadávky do dražobného konania a preukázať ich listinami, je poskytnutie informácií pre dražiteľa a veriteľa o tom, do akej miery je nehnuteľnosť zadlžená a čo môžu jednotliví veritelia očakávať od rozvrhu, teda v akom rozsahu budú uspokojení, aby mohli vyhodnotiť svoj ďalší procesný postup.

Pri vydaní dražobnej vyhlášky nie je možné určiť, aké bude najvyššie podanie (za akú cenu sa nehnuteľnosť vydraží) teda ani to, koľko veriteľov bude uspokojených. Prihlásením svojich pohľadávok sa veritelia dostanú do poradia, a pokiaľ tak neurobia, súd vychádza len z evidencie v spisoch a na neskoršie uplatnenia už neprihliadne. Pokiaľ veriteľ pohľadávku neprihlási, nemá to na jej trvanie vplyv, môže si ju naďalej uplatňovať u dlžníka. Neprihlásenie pohľadávky má však za následok, že pohľadávka sa neuspokojí z rozdeľovanej podstaty, resp. sa uspokojí iba podľa obsahu exekučného spisu. V rozvrhu môžu byť uspokojené iba peňažné pohľadávky priznané exekučným titulom, z čoho vyplýva, že listinami, ktoré sú veritelia povinní predložiť bude predovšetkým exekučný titul. Výnimku predstavujú pohľadávky zabezpečené záložným právom, ktoré sa uspokojujú z rozvrhu výťažku dražby nehnuteľnosti bez ohľadu na to, že doposiaľ neboli priznané niektorým zo spôsobilých exekučných titulov.

I keď Exekučný poriadok výslovne neurčuje lehotu na podanie prihlášky, dovolací súd zastáva názor, že súd musí mať prihlášku k dispozícii najneskôr pred výzvou k draženiu. Tomu nasvedčuje aj znenie ustanovenia § 140 ods. 1 písm. j/ Exekučného poriadku obsahujúce súčasne upozornenie veriteľov, že ak nepreukážu pohľadávku listinami, bude k ich nárokom prihliadané len podľa obsahu spisov. Prihláška je podaním určeným súdu a musí okrem všeobecných náležitostí (§ 42 ods.3 O.s.p.) obsahovať označenie veriteľom uplatňovanej

pohľadávky a jej výšku s príslušenstvom ku dňu termínu dražby. Z povinnosti preukázať pohľadávky listinami plynie aj požiadavka, že tieto listiny musia byť pripojené k prihláške, prípadne predložené súdu taktiež najneskôr pred výzvou k vlastnej dražbe. V dôsledku tejto úpravy sa potom neuplatní postup podľa § 43 O.s.p. a veritelia takto nedostatočne prihlásených pohľadávok nebudú môcť byť z rozdeľovanej podstaty uspokojení a nebudú ani volaní k rozvrhovému konaniu (§ 154 ods. 1 Exekučného poriadku).

Zároveň v tejto súvislosti možno poukázať aj na ustanovenie § 147 ods. 1 Exekučného poriadku, ktoré upravuje okruh účastníkov dražby: sú to dražitelia, oprávnený, povinný, zástupcovia obce a orgánov štátnej správy. Z toho je zrejmé, že osoby (veritelia), ktoré uplatnili pohľadávku voči najvyššiemu podaniu, nie sú účastníkmi dražby, z čoho aj logicky vyplýva, že do dražby ako takej nemôžu ani v jej priebehu zasahovať, a teda ani nemôžu robiť procesné úkony od začatia dražby do udelenia príklepu. Znamená to potom, že od okamihu, kedy dražiteľ vyzve záujemcov, aby dražili (§ 144 ods. 1 Exekučného poriadku), už nemajú ostatné subjekty, ktoré majú voči povinnému pohľadávku, procesné právo do dražby zasiahnuť, a teda ani uplatniť svoje práva.

So zreteľom na vyššie uvedené možno uzavrieť, že účinne je možné pohľadávku prihlásiť najneskôr do výzvy záujemcov, aby dražili (§ 144 ods. 1 Exekučného poriadku).

Nakoľko odvolací súd pri posudzovaní lehoty na prihlásenie pohľadávky veriteľa v zmysle § 140 ods. 2 písm. j/ Exekučného poriadku vychádzal z odlišného právneho záveru, spočíva jeho rozhodnutie na nesprávnom právnom posúdení veci. Z tohto dôvodu zrušil dovolací súd (§ 243b ods. 1 časť vety za bodkočiarkou O.s.p.) napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243 b ods. 2 O.s.p.).

27.

ROZHODNUTIE

Prípustnosť dovolania v zmysle § 238 ods. 3 písm. a/ Občianskeho súdneho poriadku v znení do 31. augusta 2005, resp. podľa § 239 ods. 2 písm. a/ Občianskeho súdneho poriadku nemožno vysloviť v prípadoch, v ktorých ju právna úprava vylučuje.

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 26. januára 2006 sp. zn. 3 Cdo 234/2005)

Z odôvodnenia :

Okresný súd Banská Bystrica rozsudkom zo 4. mája 2005 č.k. 13 C 64/2004-185 uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi do 15 dní 482,40 Sk s 13 % ročným úrokom z omeškania od 2. januára 2003 do zaplatenia; zároveň ho zaviazal nahradiť žalobcovi v rovnakej lehote trovy konania. Vychádzal z toho, že konaním žalovaného došlo k porušeniu právnej povinnosti a vzniku majetkovej ujmy žalobcu, za ktorú nesie zodpovednosť žalované mesto (§ 420 Občianskeho zákonníka).

Na odvolanie žalovaného Krajský súd v Banskej Bystrici rozsudkom z 22. júna 2005 sp. zn. 15 Co 180/2005: 1. napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil vo výroku o povinnosti žalovaného zaplatiť žalobcovi istinu s príslušenstvom, 2. v časti o trovách prvostupňového konania napadnutý rozsudok zmenil, 3. žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi do 15 dní 1/2 trov druhostupňového konania, 4. vyslovil prípustnosť dovolania proti svojmu rozhodnutiu, lebo podľa jeho názoru ide o vec zásadného právneho významu. Výrok vo veci samej odôvodnil správnosťou skutkových a právnych záverov, na ktorých súd prvého stupňa založil svoje rozhodnutie.

Potvrdzujúci výrok rozsudku odvolacieho súdu napadol žalovaný dovolaním, v ktorom uviedol, že napadnuté rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Žiadal, aby dovolací súd napadnutý výrok tohto rozsudku zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

Žalobca sa k dovolaniu nevyjadril.

V súlade s § 372l ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku č. 99/1963 Zb. v znení zákona č. 341/2005 Z.z. sa začaté konania o dovolaní, o ktorých dovolací súd nerozhodol do 31. augusta 2005, dokončia podľa práva platného do 31. augusta 2005. Vzhľadom na to bolo dovolanie (podané 10. augusta 2005) prejednané podľa Občianskeho súdneho poriadku v znení do 31. augusta 2005 (ďalej len „O.s.p.“).

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.), po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) za ktorého koná jeho zamestnankyňa s právnickým vzdelaním (§ 241 ods. 1 O.s.p.), skúmal najskôr, či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, proti ktorému je tento opravný prostriedok prípustný.

Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, ktorým za podmienok stanovených zákonom možno napadnúť aj právoplatné rozhodnutie súdu vydané v občianskom súdnom konaní. V zmysle § 236 ods. 1 O.s.p. možno dovolaním napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, len ak to zákon pripúšťa. Mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj úprava podmienok, za ktorých je tento opravný prostriedok prípustný.

Podľa § 237 O.s.p. je dovolanie prípustné, ak v konaní došlo k niektorej zo závažných procesných väd vymenovaných v tomto ustanovení. V ustanovení § 238 ods. 1 až 3 O.s.p. sú vymedzené znaky rozsudkov, pri danosti ktorých zákon (bez ohľadu na povahu prejednávanej veci alebo predmetu konania) vyjadril svoj zámer, aby určité rozsudky bolo možné napadnúť dovolaním (a teda aj preskúmať dovolacím súdom); zákon ustanovil, že dovolanie je prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej (§ 238 ods. 1 O.s.p.), že je prípustné tiež proti rozsudku, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci (§ 238 ods. 2 O.s.p.) a tiež proti potvrdzujúcemu rozsudku, vo výroku ktorého odvolací súd vyslovil, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu (§ 238 ods. 3 písm. a/ O.s.p.).

Pokiaľ v § 238 ods. 1 až 3 O.s.p. bolo zvolené také vymedzenie určujúceho znaku, pri ktorom platí, že ak je tento znak daný, je dovolanie prípustné, v § 238 ods. 4 a 5 O.s.p. bolo pri špecifikácii znakov rozhodnutí,

proti ktorým je dovolanie prípustné, zvolené opačné riešenie – ak je určitý znak daný, nie je dovolanie prípustné, i keď inak ide o rozsudok uvedený v odsekoch 1 až 3. V § 238 ods. 4 a 5 O.s.p. je týmto spôsobom vyjadrený zámer zákona, aby určité rozhodnutia (buď so zreteľom na povahu prejednávanej veci alebo vzhľadom na určité špecifiká predmetu konania) neboli v dovolacom konaní prejednané. Zákon takto v § 238 ods. 4 O.s.p. vylúčil prípustnosť dovolania proti rozsudkom vydaným vo veciach upravených Zákonom o rodine [s výnimkou rozsudkov o obmedzení alebo pozbavení rodičovských práv a povinností, alebo o pozastavení ich výkonu, o priznaní rodičovských práv a povinností maloletému rodičovi dieťaťa, o určení rodičovstva o zapretí rodičovstva alebo o osvojení] a v § 238 ods. 5 O.s.p. vyslovil neprípustnosť dovolania proti rozsudkom vo veciach, v ktorých bolo napadnuté právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšujúcom trojnásobok minimálnej mzdy a v obchodných veciach desaťnásobok minimálnej mzdy (na príslušenstvo pohľadávky sa neprihliada). V prípadoch, na ktoré dopadá § 238 ods. 4 a 5 O.s.p. je zo zákona vylúčená prípustnosť dovolania, i keby smerovalo proti rozsudkom uvedeným v § 238 ods. 1 až 3 O.s.p. [nad rámec prejednávanej veci, v ktorej dovolanie smeruje proti rozsudku odvolacieho súdu, možno poznamenať, že obdobne § 239 ods. 3 O.s.p. vylučuje prípustnosť dovolania (i keby smerovalo proti uzneseniam uvedeným v § 239 ods. 1 a 2 O.s.p.), ak sa ním napadlo uznesenie o príslušnosti, predbežnom opatrení, poriadkovej pokute, o znalcovskom, tlmočnom a o trovách konania, ako aj o tých uzneseniach vo veciach upravených Zákonom o rodine, v ktorých sa vo veci samej rozhoduje uznesením].

Zákom sledovaný zámer, aby bola vylúčená možnosť preskúmania niektorých rozhodnutí v dovolacom konaní (§ 238 ods. 4 a 5 O.s.p. a § 239 ods. 3 O.s.p.), nemôže zmeniť alebo zmariť odvolací súd tým, že vysloví prípustnosť dovolania (§ 238 ods. 3 písm. a/ O.s.p. a § 239 ods. 2 písm. a/ O.s.p.) proti rozhodnutiu, ktoré sám zákon zahrnul medzi tie rozhodnutia, ktoré nemajú byť preskúmané v dovolacom konaní a kde z tohto dôvodu výslovne vylúčil prípustnosť tohto mimoriadneho opravného prostriedku. Odvolací súd nemôže zamedziť realizácii uvedeného zámeru ani vtedy, ak dospeje k záveru o zásadnom právnom význame svojho rozhodnutia; pokiaľ totiž vysloví prípustnosť dovolania (§ 238 ods. 3 písm. a/ O.s.p.) proti rozhodnutiu vykazujúcemu znaky rozhodnutí, voči ktorým zákon dovolanie neprípúšťa (§ 238 ods. 4 a 5 O.s.p. a § 239 ods. 3 O.s.p.), prekročí zákonom vymedzený rozsah svojho oprávnenia priznaného mu § 238 ods. 3 písm. a/ O.s.p., v dôsledku čoho na takto vyslovenú prípustnosť dovolania nemožno prihliadnuť.

V prejednávanej veci je dovolaním napadnutý potvrdzujúci výrok rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bolo rozhodnuté o peňažnom plnení 482,40 Sk (na príslušenstvo sa neprihliada). Ide bezpochyby o prípad, na ktorý sa vzťahuje § 238 ods. 5 O.s.p. Pokiaľ odvolací súd napriek tomu vyslovil prípustnosť dovolania, prekročil rozsah svojho zákonom vymedzeného oprávnenia založiť výrokom svojho rozhodnutia prípustnosť dovolania. V dovolacom konaní preto na takto vyslovenú prípustnosť dovolania nebolo možné prihliadnuť. Dovolací súd vzhľadom na to otázku prípustnosti dovolania riešil bez zreteľa na výrok rozsudku odvolacieho súdu vyslovujúci prípustnosť dovolania. V dovolacom konaní vychádzal z toho, že napadnutým rozsudkom nebola prípustnosť dovolania založená. Dospel k záveru, že napadnutým je rozsudok, ktorý nevykazuje znaky rozsudkov uvedených v § 238 ods. 1 až 3 O.s.p., proti ktorým je dovolanie prípustné.

So zreteľom na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 druhá veta O.s.p.) skúmať vždy, či v konaní na súdoch nižších stupňov nedošlo k procesnej vade v zmysle § 237 O.s.p., neobmedzil sa dovolací súd len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 238 O.s.p., ale sa zaoberal i otázkou, či konanie nie je prípustné v zmysle § 237 O.s.p. Žiadna z vád vymenovaných v tomto ustanovení nebola však v dovolaní tvrdená a ani nevyšla najavo v dovolacom konaní.

Najvyšší súd Slovenskej republiky vzhľadom na to dospel k záveru, že v prejednávanej veci je dovolanie procesne neprípustné. Opravný prostriedok žalovaného preto odmietol podľa § 243b ods. 4 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. ako dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému je neprípustné. Pritom, riadiac sa právnou úpravou odvolacieho konania, nezaoberal sa vecnou správnosťou napadnutého rozsudku odvolacieho súdu.

28.

ROZHODNUTIE

Pre posúdenie, čo bolo predmetom verejnej dražby prevádzkovej jednotky podľa zákona č. 427/1990 Zb. o prevodoch vlastníctva štátu k niektorým veciam na iné právnické alebo fyzické osoby, je rozhodujúce to, ako bol predmet dražby určený na samotnej dražbe a čo licitátor pri začatí dražby oznámil ako predmet dražby, a nie to, čo bolo podkladom pre prípravu dražby a ako bol predmet zamýšľanej dražby označený v zozname prevádzkových jednotiek alebo vecí v karte prevádzkovej jednotky.

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 22. septembra 2010 sp. zn. 3 Cdo 322/2009)

Z odôvodnenia:

Okresný súd Bratislava III rozsudkom z 29. novembra 2007 č.k. 8 C 32/2007-81 určil, že nehnuteľnosť nachádzajúca sa v katastrálnom území X., okres P., vedená na liste vlastníctva č. 2050 ako parcela č. 5096 – zastavané plochy a nádvoría vo výmere 5343 m² (ďalej len „pozemok“), bola 29. novembra 1991 vydražená ako súčasť prevádzkovej jednotky D. – R. a jej vlastníkom je žalobca ako vydražiteľ; rozhodol tiež o trovách konania. Vychádzal z toho, že právoplatným rozsudkom Okresného súdu Bratislava II z 12. decembra 1997 č.k. 16 C 37/1995-203 bola zamietnutá žaloba o určenie neplatnosti dražby konanej 29. novembra 1991, na ktorej žalobca vydražil stavbu – prevádzkovú jednotku D. – R., patriacu š.p. Y. (právnenému predchodcovi žalovaného). Mal za to, že i keby došlo k pochybeniu pri administratívnom vyplňaní karty prevádzkovej jednotky zo strany štátneho podniku (nezaradeniu pozemku do zoznamu draženého majetku), nemalo by to vplyv na výsledok dražby. Podľa § 14 zákona č. 427/1990 Zb. o prevodoch vlastníctva štátu k niektorým veciam na iné právnické alebo fyzické osoby (ďalej len „zákon č. 427/1990 Zb.“) musel byť totiž pozemok, na ktorom sa nachádza prevádzková jednotka, ktorá bola predmetom dražby, predaný spolu s touto prevádzkovou jednotkou. Keďže dražba bola platná, žalobca ako vydražiteľ v súlade s § 14 zákona č. 427/1990 Zb. vydražil prevádzkovú jednotku spolu s pozemkom, na ktorom sa nachádzala. Výrok o náhrade trov konania odôvodnil poukazom na § 142 ods. 1 O.s.p.

Na odvolanie žalovaného Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 21. júla 2009 sp. zn. 14 Co 490/2008 napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že žalobu zamietol; rozhodol tiež o trovách prvostupňového a odvolacieho konania. Na rozdiel od súdu prvého stupňa akcentoval údaje uvedené v karte prevádzkovej jednotky, z ktorých jednoznačne vyplýva, že pozemok nebol predmetom dražby a ani cena pozemku nebola súčasťou vyvolávacej ceny. Dospel k záveru, že príklepom licitátora nemohlo prejsť vlastnícke právo vydražiteľa k nehnuteľnostiam, ktoré neboli označené, spísané a ponúknuté v karte prevádzkovej jednotky. Nehnuteľnosti, ktoré v karte prevádzkovej jednotky neboli uvedené, neboli predmetom verejnej dražby, a to napriek tomu, že to predpokladal projekt ich privatizácie v súlade s § 14 zákona č. 427/1990 Zb. Pokiaľ pri danej dražbe bolo uvedené ustanovenie porušené (s prevádzkovou jednotkou mal byť vydražený aj pozemok), zakladá táto skutočnosť nárok na náhradu škody, nedošlo ale k prevodu vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, ktorá síce mala byť predmetom dražby, v dôsledku chybného úradného postupu ale predmetom dražby nebola. Rozhodnutie o trovách konania odôvodnil odvolací súd poukazom na § 224 ods. 1 O.s.p. a § 150 ods. 1 O.s.p.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie, ktoré odôvodnil tým, že v konaní došlo k inej vade, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 242 ods. 1 písm. b/ O.s.p.), ako i že napadnutý rozsudok spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Nesúhlasil so záverom odvolacieho súdu, že pre posúdenie predmetu dražby je rozhodujúci zoznam uvedený v karte prevádzkovej jednotky; danú otázku bolo treba posudzovať v súlade s § 2 ods. 1 a § 14 zákona č. 427/1990 Zb. Zdôraznil, že prevádzková jednotka ako celok (teda stavba s hnutel'ným zariadením a pozemok) slúžila svojmu účelu a za týmto účelom sa aj v dražbe predávala; bez pozemku však stavba (nachádzajúca sa uprostred pozemku) nemohla slúžiť žiadnej prevádzke. Vzhľadom na to žalobca žiadal, aby dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zmenil a potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa.

Žalovaný sa k dovolaniu písomne nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpený v súlade s § 241 ods. 1 O.s.p.) proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O.s.p.), preskúmal rozsudok odvolacieho súdu v

rozsahu podľa § 242 ods. 1 O.s.p. a bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie treba zrušiť.

S ohľadom na § 242 ods. 1 O.s.p. dovolací súd skúmal, či v konaní nedošlo k procesnej vade v zmysle § 237 O.s.p. alebo k tzv. inej (než v § 237 O.s.p. uvedenej) procesnej vade konania majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Procesné vady tejto povahy v dovolacom konaní nevyšli najavo.

Dovolateľ tvrdí, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Právnym posúdením veci je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd použil iný právny predpis, ako mal správne použiť, alebo aplikoval sice správny právny predpis, ale nesprávne ho interpretoval.

Podľa § 9 ods. 1 zákona č. 427/1990 Zb. licitátor začína verejnú dražbu oznámením prevádzkovej jednotky, ktorá je predmetom verejnej dražby, vyvolávacej ceny (§ 8) a ceny zásob bez predmetov postupnej spotreby ku dňu dražby. Prevádzková jednotka sa draží, dokiaľ účastníci dražby robia vyššie ponuky ceny. Ak nebola napriek dvom vyzvaniam ponúknutá vyššia cena, oznámi licitátor ešte raz poslednú ponuku, a určí prevádzkovú jednotku príklepom na predaj tomu, kto poslednú ponuku urobil (ďalej len „vydražiteľ“). Podľa § 11 ods. 1 zákona č. 427/1990 Zb. vlastníctvo k veciam vydraženým príklepom licitátora prechádza na vydražiteľa, ktorý je povinný do 30 dní od dňa dražby cenu dosiahnutú vydražením na osobitný účet príslušného orgánu republiky po odpočítaní zostatku dražobnej zábezpeky (§ 5 ods. 2 a 3). Ak je predmetom predaja prevádzková jednotka, ktorá sa nachádza na pozemku, ku ktorému má právo hospodárenia organizácia, ktorej súčasťou je prevádzková jednotka, musí sa táto prevádzková jednotka predať aj s týmto pozemkom (§ 14 zákona č. 427/1990 Zb.).

Dovolací súd pre posúdenie otázky predmetu dražby považuje za rozhodujúce zistenie, ako bol predmet dražby určený na samotnej dražbe, a nie ako neprávne vychádzal odvolací súd zo zoznamu vecí uvedených v karte prevádzkovej jednotky. Predmet dražby totiž mohol byť určený iba na samotnom priebehu dražby, a to licitátorom a dražiteľom. Pre výsledok dražby nie je rozhodujúce, čo mal k dispozícii licitátor, resp. čo bolo podkladom pre samotnú dražbu, ale iba to, čo licitátor skutočne oznámil ako predmet dražby na dražbe. Iba týmto spôsobom bol určený predmet dražby.

Dovolací súd z obsahu spisu dospel k záveru, že zo skutkového stavu zisteného súdmi nižších stupňov nie je doposiaľ jednoznačne zrejmé, či predmetom dražby bola iba stavba, alebo stavba s pozemkom, ku ktorému mal v čas konania dražby právo hospodárenia právny predchodca žalovaného. Posúdenie otázky, čo bol predmetom dražby, je v danej veci rozhodujúce. Vzhľadom na zákonnú povinnosť vyplývajúcu z § 14 zákona č. 427/1990 Zb. (dražiť so stavbou aj pozemok) zaťažuje predávajúceho dôkazné bremeno preukázať, že dražená bola iba stavba. Nemožno totiž podľa názoru dovolacieho súdu na strane žalobcu predpokladať vedomosť, že štát poruší zákon (§ 14 zákona č. 427/1990 Zb.); naopak fyzická osoba dôvodne predpokladá, že štát zákon dodržiava. Preto ak výpisy z katastra nehnuteľností preukazovali, že v čase dražby bol vlastníkom stavby štát, je vecou predávajúceho, aby nad všetky pochybnosti preukázal, že predmetom dražby nebol pozemok. Ak nebude jednoznačne preukázané, že predmetom dražby nebol aj pozemok, je potrebné – vzhľadom na dôkazné bremeno zaťažujúce v tomto smere predávajúceho – prikloniť sa k záveru, že predmetom dražby bol aj pozemok.

Pokiaľ žalobca namietol, že vzhľadom na porušenie § 14 zákona č. 427/1990 Zb. je dražba neplatná, dovolací súd uvádza, že porušenie § 14 zákona č. 427/1990 Zb. zo strany štátu pri danej dražbe z hľadiska jej neplatnosti už súd nemôže v tomto konaní posudzovať; o tejto otázke bolo už právoplatne rozhodnuté v inom konaní rozsudkom zamietajúcim žalobu, ktorou sa žalobca domáhal určenia neplatnosti dražby.

Z vyššie uvedeného vyplýva, že odvolací súd založil svoje rozhodnutie na právnych záveroch, ktoré nezodpovedajú správne právne posúdeniu veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Najvyšší súd Slovenskej republiky vzhľadom na to napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil (§ 243b O.s.p.) a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

29.

ROZHODNUTIE

I keď je pre vznik nároku na náhradu nákladov na výživu pozostalým v zmysle § 448 ods. 1 Občianskeho zákonníka rozhodujúci stav, ktorý v pomeroch pozostalých a zomretého existoval v čase jeho smrti, treba pri porovnaní zmeny rozhodujúcich pomerov (§ 163 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku) zohľadniť aj následné zmeny vo vývoji mzdovej úrovne, ktoré spočívajú vo zvýšení (valorizácii) priemerného zárobku toho, kto výživu poskytoval alebo bol povinný ju poskytovať.

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 26. júna 2007 sp. zn. 3 Cdo 326/2006)

Z odôvodnenia:

Okresný súd Stará Ľubovňa rozsudkom z 25. októbra 2005 sp. zn. 2 C 43/2003-167 zmenil rozsudok Okresného súdu Stará Ľubovňa z 19. júna 2001 sp. zn. 4 C 415/2000 vo výroku o náhrade nákladov na výživu tak, že náhradu nákladov na výživu žalobkyne 1/ zvýšil zo sumy 950 Sk mesačne na sumu 1800 Sk mesačne počnúc 1. januárom 2003 a žalovaného zaviazal platiť túto sumu žalobkyňi 1/ mesačne vždy do 15. dňa tohto – ktorého mesiaca vopred; náhradu nákladov na výživu žalobkyne 2/ zvýšil zo sumy 750 Sk mesačne na sumu 1600 Sk mesačne počnúc 1. septembrom 2002 a žalovaného zaviazal platiť túto sumu žalobkyňi 2/ mesačne vždy do 15. dňa tohto – ktorého mesiaca vopred. Súd prvého stupňa ďalej žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobkyniam do 3 dní dlžnú náhradu nákladov na výživu, a to žalobkyňi 1/ za obdobie od 1. januára 2003 do 25. októbra 2005 v sume 28 735 Sk a žalobkyňi 2/ za obdobie od 1. septembra 2002 do 25. októbra 2005 v sume 32 135 Sk. Napokon vyslovil, že štát a žiadnení účastníkov konania nemajú právo na náhradu trov konania. Pri rozhodovaní vo veci samej vychádzal z toho, že otec oboch žalobkyň mal voči nim vyživovaciu povinnosť a jeho smrťou im vzniklo právo na náhradu nákladov na výživu v zmysle § 448 Občianskeho zákonníka; žalovanému vznikla tomu zodpovedajúca povinnosť. Od poslednej úpravy tejto náhrady pre (vtedy ešte maloleté) žalobkyne rozsudkom Okresného súdu Stará Ľubovňa z 19. júna 2001 č.k. 4 C 415/2000-17 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove zo 14. marca 2003 sp. zn. 3 Co 487/2001, sa zmenili pomery žalobkyň (poklesli príjmy ich rodiny, zvýšili sa výdavky na domácnosť, žalobkyňa 1/ pokračuje v štúdiu na vysokej škole, zvýšené výdavky si vyžaduje návšteva odborných lekárov, žalobkyňa 2/ študuje na strednej škole). Z hľadiska výpočtu náhrady nákladov na výživu považoval súd prvého stupňa za rozhodujúci čas smrti otca žalobkyň (rok 1988), kedy jeho mesačná mzda predstavovala 2 854 Sk. Každoročným započítaním valorizácie sa ku koncu roka 2002 zvýšila na 15 132 Sk. Mesačná nemocenská dávka predstavovala 7431 Sk, sirotsky dôchodok oboch žalobkyň 3628 Sk, preto pri určovaní výšky náhrady nákladov na výživu bol súd viazaný rozmedzím od 0 Sk do 4073 Sk (15 132 Sk – 7431 Sk – 3628 Sk = 4073 Sk). Vzhľadom na zistený skutkový stav dospel súd k záveru o opodstatnenosti požiadavky zvýšiť túto náhradu v prípade žalobkyne 1/ zo sumy 950 Sk na 1800 Sk a v prípade žalobkyne 2/ zo sumy 950 Sk na 1600 Sk. Súčet týchto súm (3400 Sk) nepresahuje sumu 4073 Sk, do ktorej by ich zomretému otcovi patrila náhrada za stratu na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti (§ 447 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka v spojení s § 448 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka).

Na odvolanie vedľajšej účastníčky Krajský súd v Prešove rozsudkom z 26. apríla 2006 sp. zn. 7 Co 240/2005 napadnutý rozsudok potvrdil, účastníkom nepriznal náhradu trov odvolacieho konania a samostatným výrokom vyslovil, že proti jeho rozhodnutiu je prípustné dovolanie. Za základnú otázku odvolacieho konania považoval, či sa pri výpočte náhrady nákladov na výživu pozostalých má vychádzať z priemerného zárobku zomretého v čase smrti v jeho pôvodnej výške (2854 Sk) alebo valorizovanej výške (15 132 Sk). Uviedol, že ak by priemerná mesačná mzda mala zostať nemennou konštantou a nebola valorizovaná od smrti otca žalobkyň až do podania žaloby, nebolo by možné (aj so zreteľom na vývoj cien a miezd) žiadnym matematickým prepočtom dospieť k zvýšeniu náhrady nákladov na výživu pozostalých. Preto uzavrel, že priemerný zárobok zomretého pre výpočet náhrady zvýšených nákladov na výživu žalobkyň treba valorizovať. Prípustnosť dovolania vyslovil s odôvodnením, že za otázku zásadného právneho významu považoval, „či je v súčasnosti prípustná valorizácia priemerného zárobku zomretého v čase smrti pre výpočet zvýšených nákladov na výživu pozostalým podľa § 448 ods. 2 Občianskeho zákonníka“.

Rozsudok odvolacieho súdu napadla dovolaním vedľajšia účastníčka. Uviedla, že odvolací súd vec nesprávne právne posúdil (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), lebo valorizoval priemerný zárobok zomretého v čase smrti (2 854 Sk) až na 15 132 Sk. Tento zárobok ale nebolo možné následne valorizovať, lebo valorizácia uskutočňovaná pre oblasť pracovného práva sa týka výlučne výpočtu priemerného zárobku za účelom náhrady za stratu na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti alebo invalidity priamo úrazom poškodenému

zamestnancovi. Dovolateľka nesúhlasila s odvolacím súdom, že ak by priemerná mesačná mzda nebola valorizovaná od jeho smrti do uplatnenia náhrady nákladov na výživu pozostalým, žiadnym matematickým prepočtom by nebolo možné dopracovať sa k výpočtu zvýšenia nákladov na výživu. Poukázala na to, že zmeny ekonomických pomerov zohľadňuje právny poriadok inak – reaguje na ne valorizáciou sirotských dôchodkov, ktoré poberajú aj žalobkyne; v tejto valorizácii dôchodkov sú zahrnuté aj zvýšené životné náklady. Na základe toho žiadala, aby dovolací súd zrušil tak napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, ako aj ním potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Žalobkyne vo vyjadrení k dovolaniu vysvetlili sociálnu situáciu, v ktorej sa nachádzajú, podrobne popísali svoje výdavky a kriticky reagovali na postoj žalovaného k celej záležitosti.

Žalovaný sa stotožnil s dovolaním vedľajšej účastníčky. Žiadal, aby dovolací súd tomuto opravnému prostriedku vyhovel.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podala včas vedľajšia účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), za ktorú koná jej zamestnanec s právnickým vzdelaním (§ 241 ods. 2 O.s.p.), preskúmal napadnutý rozsudok bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) a dospel k záveru, že dovolanie nie je opodstatnené.

V dovolaní sa namieta, že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Vzhľadom na odvolacím súdom vymedzenú otázku zásadného právneho významu sa dovolací súd zaoberal posúdením správnosti právnych záverov odvolacieho súdu len vo vzťahu k právnej úprave náhrady nákladov na výživu pozostalým, ktorá bola účinná pred 1. augustom 2004 (pred účinnosťou zákona č. 404/2004 Z.z.).

Občiansky zákonník v znení do účinnosti zákona č. 404/2004 Z.z. (ďalej len „Občiansky zákonník“) v rámci zodpovednosti za škodu upravuje aj odškodnenie v prípadoch poškodenia zdravia, negatívny dopad ktorého spôsobuje stratu poškodeného na zárobku (viď § 445 až § 447 Občianskeho zákonníka) alebo stratu poškodeného na dôchodku (viď § 447a Občianskeho zákonníka). Upravuje tiež odškodnenie v prípadoch tak závažného poškodenia zdravia, ktoré viedlo až k smrti toho, kto iným osobám (Občiansky zákonník ich označuje za pozostalých) poskytoval výživu alebo ju bol povinný poskytovať (viď § 448 Občianskeho zákonníka).

V zmysle § 448 ods. 1 Občianskeho zákonníka sa pri usmrtení uhradzujú peňažným dôchodkom náklady na výživu pozostalým, ktorým zomretý výživu poskytoval alebo bol povinný poskytovať. Náhrada nákladov na výživu patrí pozostalým, pokiaľ sa tieto náklady neuhradzujú dávkami dôchodkového zabezpečenia poskytovanými z toho istého dôvodu. Podľa § 448 ods. 2 Občianskeho zákonníka sa pri výpočte náhrady vychádza z priemerného zárobku zomretého; náhrada nákladov na výživu všetkých pozostalých nesmie však dovedna prevýšiť sumu, do ktorej by zomretému patrila náhrada za stratu na zárobku podľa ustanovenia § 447 ods. 2 Občianskeho zákonníka.

Pre vznik a rozsah tohto nároku pozostalých je rozhodujúci stav v čase smrti osoby, ktorá poskytovala výživu pozostalým alebo im túto výživu bola povinná poskytovať. Nejde tu o spoločný nárok všetkých pozostalých, ale o individuálny nárok každého jednotlivého pozostalého (preto aj podmienky pre jeho vznik a trvanie treba posudzovať u každého z nich zvlášť). Výška náhrady nákladov na výživu má byť priamo úmerná výžive, ktorú zomretý poskytoval alebo mal poskytovať pozostalým. Keďže presná výška toho, čo pozostalý dostával na výživu zo zárobku zomretého sa takmer nedá zistiť, treba obdobne vziať na zreteľ hľadiská, ktorými by sa súd riadil v prípade, keby rozhodoval o vyživovacej povinnosti zomretého voči pozostalému. Pri rozhodovaní o tejto náhrade treba preto najskôr (podľa hľadísk zákona o rodine) vyriešiť otázku, akú výživu zomretý pozostalým poskytoval alebo bol povinný poskytovať. Po jej vyriešení je potrebné pristúpiť k skúmaniu celého komplexu skutkových okolností a zohľadniť tak schopnosti, možnosti a majetkové pomery zomretého, ako aj potreby pozostalých [vzhľadom na podstatu právnej otázky, pre ktorú dovolací súd vyslovil prípustnosť dovolania, sa dovolací súd nezaoberal všetkými otázkami, vyriešením ktorých je inak vo všeobecnosti podmienené rozhodnutie o nároku na náhradu na výživu pozostalým, ale sa zaoberal len čiastkovou otázkou, či pod priemerným zárobkom zomretého, z ktorého sa vychádza pri výpočte náhrady nákladov na výživu

pozostalým (viď § 448 ods. 2 Občianskeho zákonníka), treba rozumieť priemerný zárobok valorizovaný alebo nevalorizovaný].

Vyriešenie odvolacím súdom nastolenej otázky súvisí s problematikou podmienok, za ktorých môže súd zmeniť právoplatný rozsudok. V zmysle § 163 ods. 1 O.s.p. môže súd na návrh zmeniť rozsudok odsudzujúci na plnenie v budúcnosti zročných dávok alebo na plnenie v splátkach, ak sa podstatne zmenili okolnosti, ktoré sú rozhodujúce pre výšku a ďalšie trvanie dávok alebo splátok; zmena rozsudku je prípustná od času, keď došlo k zmene pomerov. Pri rozhodovaní súdu o zmene právoplatného rozsudku odsudzujúceho na plnenie v budúcnosti zročných dávok nejde o nové určovanie výšky týchto dávok, ale o porovnanie okolností v čase pôvodného rozhodovania o priznaní opakujúcich sa dávok s neskoršími okolnosťami za účelom posúdenia, či sa podstatne zmenili okolnosti, ktoré sú rozhodujúce pre výšku a trvanie už prisúdených opakujúcich sa dávok. V prejednávanej veci súdy nižších stupňov založili svoje rozhodnutia na závere o tom, že boli splnené zákonné podmienky, za ktorých možno zmeniť právoplatný rozsudok, odsudzujúci na plnenie v budúcnosti zročných dávok (§ 163 ods. 1 O.s.p.).

Pri posudzovaní, či došlo v porovnaní so stavom, kedy bol žalobkyniam priznaný peňažný dôchodok na úhradu nákladov na výživu pozostalých, k podstatnej zmene okolností, ktoré sú rozhodujúce pre výšku a trvanie tohto dôchodku (§ 163 ods. 1 O.s.p.), bolo potrebné mať na zreteli účel ustanovenia § 448 Občianskeho zákonníka. Z totožnosti účelu tohto ustanovenia a ustanovenia § 447 Občianskeho zákonníka vyplýva, že právne postavenie tých, ktorým bola výživa poskytovaná, nemôže byť závislé od stupňa poškodenia zdravia poskytovateľa výživy. Ich právne postavenie preto nemôže byť odlišné v prípade, keď poskytovateľ výživy zomrel, a v prípade, že následkom poškodenia zdravia nezomrel, ale poberal náhradu na stratu na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti (pri uznaní invalidity). Ak má byť zachovaná rovnosť právneho postavenia týchto osôb, musí byť aj spôsob stanovenia priemerného zárobku (poskytovateľa výživy) pre účely výpočtu náhrady nákladov na výživu pozostalých rovnaký ako v prípade jeho stanovenia pre účely výpočtu náhrady za stratu na zárobku. Zmeny, ktoré nastali vo vývoji mzdovej úrovne, majú preto vplyv nielen na náhradu za stratu na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti, prípadne na náhradu za stratu na zárobku pri uznaní invalidity, ale i na náhradu nákladov na výživu pozostalým. Pokiaľ úprava podmienok, výšky alebo spôsobu náhrady za stratu na zárobku patriaca po skončení pracovnej neschopnosti v zmysle § 447 Občianskeho zákonníka je založená na zvýšení (valorizácii) priemerného zárobku poškodeného, treba z takto zvýšeného (valorizovaného) priemerného zárobku vychádzať aj pri výpočte náhrady nákladov na výživu pozostalým (§ 448 ods. 2 Občianskeho zákonníka). V súvislosti s tým treba dodať, že podľa § 447 ods. 3 Občianskeho zákonníka môže vláda Slovenskej republiky vzhľadom na zmeny, ktoré nastali vo vývoji mzdovej úrovne, upraviť nariadením podmienky, výšku a spôsob náhrady za stratu na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti alebo pri invalidite, a že takáto úprava bola prijatá napríklad nariadeniami vlády Slovenskej republiky č. 128/1992 Z.z., č. 312/1997 Z.z., č. 220/1999 Z.z., č. 277/2000 Z.z., č. 310/2001 Z.z., č. 388/2002 Z.z., č. 268/2003 Z.z.

Z vyššie uvedených dôvodov zaujal dovolací súd názor, že i keď je pre vznik nároku na náhradu nákladov na výživu pozostalým v zmysle § 448 ods. 1 Občianskeho zákonníka rozhodujúci stav, ktorý v pomeroch pozostalých a zomretého existoval v čase jeho smrti, treba pri porovnaní zmeny rozhodujúcich pomerov (§ 163 ods. 1 O.s.p.) zohľadňovať aj následné zmeny vo vývoji mzdovej úrovne, ktoré spočívajú vo zvýšení (valorizácii) priemerného zárobku toho, kto výživu poskytoval alebo bol povinný ju poskytovať, lebo aj zmena rozsahu jeho schopností a možností má vplyv na rozsah výživného a je významná z hľadiska rozsahu nákladov na výživu pozostalých. Pokiaľ teda odvolací súd založil svoje rozhodnutie na (čiastkovom) právnom názore, že pri výpočte náhrady nákladov na výživu pozostalým v zmysle § 448 ods. 2 Občianskeho zákonníka sa vychádza z valorizovaného priemerného zárobku zomretého v čase smrti, dovolací súd sa s jeho právnym názorom stotožňuje.

Otázku, pre ktorú bola vyslovená prípustnosť dovolania, teda odvolací súd vyriešil správne. Dovolateľka teda neopodstatnene napadla rozsudok odvolacieho súdu, ktorý v tzv. dovolacej otázke nespočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd preto jej opravný prostriedok zamietol podľa § 243b ods. 1 O.s.p.

30.

ROZHODNUTIE

Predpokladom vzniku nároku poisťovateľa proti poisťníkovi v zmysle § 12 ods. 1 písm. f/ zákona č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov je, že poisťovateľ vyplatil poškodenému za poistné plnenie z dôvodu škody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla, a že v čase, keď nastala poistná udalosť, bol poisťník v omeškaní s platením poistného. Nie je pritom rozhodujúce, kto vozidlo viedol a svojím zavinením spôsobil škodu.

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 22. septembra 2010 sp. zn. 3 Cdo 326/2009)

Z odôvodnenia :

Okresný súd Nitra rozsudkom zo 4. septembra 2008 č.k. 15 C 47/2007-118 zamietol žalobu, ktorou sa žalobkyňa domáhala, aby súd uložil žalovanému povinnosť zaplatiť jej do 3 dní sumu 59 157 Sk, ktorá predstavuje 30 % z náhrady poistného plnenia, ktoré ako poisťovateľka vyplatila z dôvodu škody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla za žalovaného (poisťníka) poškodenému (§ 12 ods. 1 písm. f/ zákona č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov – ďalej len „zákon č. 381/2001 Z.z.“). Súd prvého stupňa vychádzal z toho, že žalobkyňa a žalovaný uzavreli 30. decembra 2008 poistnú zmluvu č. X. na poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla uvedeného v poistnej zmluve (zn. O. EVČ X.). Týmto vozidlom bola 12. augusta 2004 spôsobená škoda poškodenému Š. M., ktorý nárok na náhradu spôsobenej škody uplatnil voči žalobkyni. Žalobkyňa poskytla poškodenému 22. septembra 2004 poistné plnenie 197 191 Sk. Keďže žalovaný bol v čase poistnej udalosti v omeškaní s platením poistného, žalobkyňa uplatnila voči nemu nárok na zaplatenie časti poistného plnenia v rozsahu 30 %. Súd konštatoval, že žalobkyňa preukázala základ nároku, neunesla ale dôkazné bremeno v tom, že výšku jej nároku predstavuje 30 % zo sumy vyplatenej poškodenému. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p.

Na odvolanie žalobkyne Krajský súd v Nitre rozsudkom z 21. mája 2009 sp. zn. 7 Co 268/2008 napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že žalovaný je povinný zaplatiť žalobkyni do 3 dní sumu 1 963,65 € a nahradiť jej trovy prvostupňového konania. Žalobkyni nepriznal náhradu trov odvolacieho konania. V odôvodnení uviedol, že v konaní nebola sporná existencia právneho vzťahu, z ktorého je vyvodzovaný žalobou uplatnený nárok, omeškanie žalovaného s platením poistného, vznik a výška škody, ani výška poistného plnenia poskytnutého žalobkyňou poškodenému. V odvolacom konaní však bola spornou otázka, voči komu má žalobkyňa právo na náhradu za ňou poskytnuté plnenie a v akej výške jej patrí náhrada za toto plnenie. Odvolací súd vzťah účastníkov konania posudzoval podľa ustanovení § 4 ods. 1 a § 12 ods. 1 písm. f/ zákona č. 381/2001 Z.z. Prevádzkovateľom motorového vozidla v čase poistnej udalosti bol žalovaný, i keď vozidlo zveril inej osobe (J. K.) na sprostredkovanie predaja. Pri prenechaní vozidla za účelom sprostredkovania následného predaja si žalovaný musel byť vedomý toho, že sprostredkovateľ môže vozidlo krátkodobo zveriť možnému kupcovi na uskutočnenie skúšobnej jazdy. Ak aj dopravnú nehodu spôsobil niekto iný (vodič vozidla M. M.), zodpovednosť žalovaného za škodu je daná právnym titulom zodpovednosti prevádzkovateľa vozidla (§ 427 ods. 1 Občianskeho zákonníka) bez aplikácie § 430 ods. 1 Občianskeho zákonníka, na ktoré poukazoval žalovaný. Ten, kto použije dopravný prostriedok bez vedomia alebo proti vôli prevádzkovateľa, zodpovedá za škodu, ktorú inému spôsobil prevádzkou dopravného prostriedku. Avšak prevádzkovateľ, ktorý požičal alebo inému zveril vozidlo, alebo iný dopravný prostriedok, ostáva jeho prevádzkovateľom, a tým aj zodpovedným za škodu. K otázke výšky náhrady patriacej žalobkyni za ňou poskytnuté poistné plnenie odvolací súd uviedol, že § 12 ods. 1 písm. f/ zákona č. 381/2001 Z.z. neobmedzuje rozsah plnenia, ktoré je poisťovňa oprávnená požadovať v prípade omeškania s platením poistného v čase poistnej udalosti a stanovuje jej právo aj na náhradu celého plnenia. Žalobkyňa si pre obdobné prípady vypracovala vlastnú metodiku postupu, v zmysle ktorej od poistených žiada percentuálny podiel z vyplateného plnenia. V tomto smere od žalovaného požadovala náhradu len v rozsahu 30 %. Na základe uvedeného odvolací súd konštatoval, že žalobkyňa dostatočne preukázala opodstatnenosť žaloby. Jej odvolanie považoval za dôvodné, a preto napadnutý rozsudok zmenil (§ 220 O.s.p.) tak, že žalovaného zaviazal zaplatiť žalobkyni žalovanú sumu. V konaní úspešnej žalobkyni priznal náhradu trov prvostupňového konania (§ 224 ods. 1 a § 142 ods. 1 O.s.p.); keďže jej v odvolacom konaní žiadne trovy nevznikli, nepriznal jej ich náhradu.

Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný dovolanie, ktoré odôvodnil tým, že napadnutý rozsudok spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Odvolací súd vecne nesprávne vyriešil otázku, za koho žalobkyňa v skutočnosti poskytla poškodenému poistné plnenie. Žalovaný (ako záujemca) a J. K. (ako sprostredkovateľ) uzatvorili ústne zmluvu o sprostredkovaní predaja vozidla, ktoré žalovaný zveril 15. februára 2004 sprostredkovateľovi. Žalovaný ale pri tom neudelil súhlas na jeho scudzenie ani použitie treťou osobou. V tomto smere neurobil žiadny prejav vôle. Právny názor odvolacieho súdu, v zmysle ktorého žalovaný pri zverení vozidla za účelom sprostredkovania a následného predaja si mal byť vedomý, že sprostredkovateľ môže vozidlo krátkodobo zveriť možnému kupcovi na vyskúšanie, nemá žiadne skutkové alebo vecné opodstatnenie. Tento záver nemožno vyvodit' ani zo samotnej sprostredkovateľskej zmluvy. Predpokladom uvedeného krátkodobého použitia vozidla pre účely skúšobnej jazdy je bezpochyby súhlas udelený záujemcom, ktorý ho ale v tomto prípade neudelil. Žalovaný zdôraznil, že už pri svojom prvom procesnom úkone v danej veci (odpore proti platobnému rozkazu) uviedol, že sprostredkovateľa nespĺnomocnil ani na požičanie ani na predaj vozidla. S ohľadom na jeho opakované tvrdenia, že M. M. použil predmetné vozidlo bez jeho vedomia a proti jeho vôli, je zarážajúce opomenutie uvedených tvrdení v tej časti odôvodnenia napadnutého rozsudku, ktorá sa týka zodpovednosti žalovaného za spôsobenú škodu. Za škodu spôsobenú vozidlom poškodenému nesie v danom prípade zodpovednosť M. M. ako ten, kto vozidlo použil neoprávnene (§ 12 ods. 2 písm. b/ zákona č. 381/2001 Z.z.). Žalobkyňa teda nemohla plniť za žalovaného (a preto ani nemôže od neho požadovať náhradu za ňou poskytnuté poistné plnenie). Plniť mohla len za M. M. a od neho mala požadovať náhradu ňou poskytnutého poistného plnenia. Z uvedených dôvodov žalovaný žiadal napadnutý rozsudok zmeniť tak, že žaloba sa zamieta a žalovanému sa priznáva náhrada trov konania.

Žalobkyňa sa k dovolaniu písomne nevyjadřila.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.) proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O.s.p.), preskúmal napadnutý rozsudok v rozsahu podľa § 242 ods. 1 O.s.p. bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) a dospel k záveru, že dovolanie treba zamietnuť.

V zmysle § 241 ods. 2 O.s.p. môže byť dovolanie podané iba z dôvodov, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uplatnenými dôvodmi; tieto dôvody neposudzuje podľa toho, ako ich dovolateľ označil, ale podľa obsahu dovolania.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť vyplývajúcu z § 242 ods. 1 druhá veta O.s.p. dovolací súd najskôr skúmal, či v konaní nedošlo k procesným nesprávnostiam vykazujúcim znaky procesných väd v zmysle § 237 O.s.p. alebo tzv. procesných väd majúcich za následok nesprávne rozhodnutie vo veci v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p. Takéto procesné vady neboli v dovolaní namietané a ani v dovolacom konaní nevyšli najavo.

V dovolaní sa namieta, že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

Žalobkyňa sa v predmetnom súdnom konaní domáhala voči žalovanému uloženia povinnosti zaplatiť jej časť náhrady poistného plnenia, ktoré zaplatila poškodenému za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla. So zreteľom na čas vzniku tvrdenej poistnej udalosti je v tomto konaní pre ďalší výklad Najvyššieho súdu Slovenskej republiky rozhodný výklad Občianskeho zákonníka v znení účinnom k 30. júlu 2004, kedy došlo k predmetnej dopravnej nehode, pričom rozsah a podmienky zákonného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla upravoval v tom čase zákon č. 381/2001 Z.z.

Fyzické a právnické osoby vykonávajúce dopravu zodpovedajú za škodu vyvolanú osobitnou povahou tejto prevádzky (§ 427 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Osoba zodpovedná za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla je pre prípad svojej zodpovednosti (§ 427 až 423 Občianskeho zákonníka) poistená v rozsahu a za podmienok uvedených v osobitnom zákone – zákone č. 381/2001 Z.z.

Ustanovenie § 12 ods. 1 písm. f/ zákona č. 381/2001 Z.z. priznáva poisťovateľovi proti poisťníkovi špecifický nárok na náhradu poistného plnenia alebo jeho časti, ktoré za neho vyplatil z dôvodu škody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla, ak v čase, keď nastala poistná udalosť, bol v omeškaní s platením poistného. Nárok upravený v tomto ustanovení nie je nárokom na náhradu škody vzniknutej poškodenému (nie je odvodeným nárokom od práva poškodeného) proti tomu, kto škodu spôsobil; ide o osobitný (originálny) nárok poisťovateľa vyplývajúci z poistného vzťahu založeného poistnou zmluvou.

Predpokladmi vzniku nároku poisťovateľa proti poisťníkovi v zmysle § 12 ods. 1 písm. f/ zákona č. 381/2001 Z.z. je, že poisťovateľ vyplatil poškodenému za poisťníka poistné plnenie z dôvodu škody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla a že v čase, keď nastala poistná udalosť, bol poisťník v omeškaní s platením poistného. Nie je pritom rozhodujúce, kto vozidlo viedol a svojim zavinením spôsobil škodu (nejde tu totiž o spôsobenie škody určitou osobou); určujúcim je, že škoda bola spôsobená prevádzkou motorového vozidla, na ktoré sa vzťahuje poistná zmluva. Jeho prevádzkovateľom (poisteným) je fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá má právnu alebo faktickú možnosť disponovať s motorovým vozidlom (§ 2 písm. j/ zákona č. 381/2001 Z.z.); spravidla ide zároveň o vlastníka motorového vozidla.

Z hľadiska poistnej zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla je vždy určujúce motorové vozidlo, prevádzkou ktorého bola škoda spôsobená. V danom prípade bolo výsledkami vykonaného dokazovania preukázané, že žalobkyňa poskytla poškodenému poistné plnenie z dôvodu škody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla (22. septembra 2004), vo vzťahu ku ktorému bol žalovaný poisťníkom, poisteným a prevádzkovateľom zároveň a v čase, keď nastala poistná udalosť (30. júla 2004), bol v omeškaní s platením poistného (zaplatil ho až 4. augusta 2004). Tieto okolnosti založili nárok žalobkyne proti žalovanému v zmysle § 12 ods. 1 písm. f/ zákona č. 381/2001 Z.z. Žalobkyňa preto opodstatnene uplatnila žalobu tento nárok proti žalovanému.

Z vyššie uvedených dôvodov dospel dovolací súd k záveru, že dovolateľ neopodstatnene namieta, že napadnutý rozsudok spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Vzhľadom na to dovolanie žalovaného zamietol podľa § 243b ods. 1 O.s.p.

31.

ROZHODNUTIE

Skutočnosť, že sudca sa zo svojich subjektívnych hľadísk „cíti zaujatý“, nezakladá bez ďalšieho dôvod pre jeho vylúčenie z prejednávania a rozhodovania vecí, ak povaha okolností, z ktorých vyvodzuje možnosť vzniku pochybností o svojej nezaujatosti, nemôže z objektívneho hľadiska viesť k legitímnym pochybnostiam o nestrannosti súdneho rozhodovania.

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky 30. apríla 2009 sp.zn 3 Nc 13/2009)

Z o d ô v o d n e n i a :

Krajský súd v Nitre rozsudkom z 19. apríla 2007 sp. zn. 8 Co 115/2006 potvrdil rozsudok Okresného súdu Nové Zámky zo 17. februára 2006 č.k. 10 C 167/2004-442, ktorým bol žalovaný v konaní o ochranu osobnosti zaviazaný zaplatiť žalobkyni do 3 dní náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch vo výške 200 000 Sk a nahradiť jej trovy prvostupňového konania. Odvolací súd zaviazal žalovaného nahradiť žalobkyni trovy odvolacieho konania.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) v náleze z 3. decembra 2008 sp. zn. I. ÚS 155/07 (ďalej len „nález“) vyslovil, že uvedeným rozsudkom Krajského súdu v Nitre bolo porušené základné právo žalovaného na súdnu ochranu. Ústavný súd tento rozsudok zrušil a vec vrátil Krajskému súdu v Nitre na ďalšie konanie; žalovanému priznal finančné zadosťučinenie 200 000 Sk, na zaplatenie ktorej zaviazal Krajský súd v Nitre. Ústavný súd zaviazal Krajský súd v Nitre aj na náhradu trov právneho zastúpenia žalovaného; sťažnosti žalovaného vo zvyšnej časti nevyhovel. V odôvodnení nálezu je medziiným uvedené, že ústavný súd zistil extrémne rozpory v záveroch všeobecných súdov so zisteným skutkovým stavom, ale tiež s princípom spravodlivosti. Podľa jeho právneho názoru rozhodli krajský a okresný súd celkom formalisticky, svojvoľne a arbitrárne bez toho, aby ich rozhodnutie malo rozumný základ v zistenom skutkovom stave a poskytovalo rozumné vysvetlenie toho, akým právne predpokladaným spôsobom žalovaný neoprávnene zasiahol do práva na ochranu osobnosti žalobkyne.

Po vrátení veci na ďalšie konanie členovia senátu odvolacieho senátu, ktorý vydal rozsudok zrušený nálezom, doručili predsedovi Krajského súdu v Nitre podania, v ktorých mu oznámili, že sú u nich dané skutočnosti, pre ktoré je sudca vylúčený (§ 15 ods. 1 O.s.p.).

JUDr. A. B., predsedníčka uvedeného senátu vo svojom oznámení z 18. februára 2009 (o.i.) uviedla, že pri rozhodovaní sa plne riadila Ústavou Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a ako sudkyňa konajúca v tejto veci sa cíti byť dotknutá hodnotením rozhodnutia ústavným súdom do tej miery, že to v nej vyvolalo pomer k veci, ktorý ju robí zaujatou. Aj finančné zadosťučinenie priznané žalovanému ústavným súdom, ktoré postihuje jej osobný úrad – Krajský súd v Nitre – vníma ako prekážku možnosti ďalšieho nestranného prejednávania veci, nestranného prístupu k účastníkom alebo k ich právnym zástupcom. Zdôraznila, že toto oznámenie skutočnosti v zmysle § 15 ods. 1 vety prvej O.s.p neznamená jej neschopnosť rešpektovať právny názor vyslovený súdom vyššieho stupňa ani stratu „nadhľadu nad vecou“, a že ním nesleduje zneužitie uvedeného zákonného ustanovenia. Oznámením vyjadruje svoj vnútorný pocit po zrušení veci nálezom ústavného súdu a po oboznámení sa odôvodnením nálezu. Uviedla, že má problém „vyriešiť si otázku záväznosti nálezu pre žalobkyňu“. Vyslovila súhlas s pridelením veci inému sudcovi (§ 15 ods. 1 veta tretia O.s.p.) a dodala, že obdobným spôsobom doposiaľ nikdy nepostupovala. V doplnení predmetného vyjadrenia z 31. marca 2009, ktoré bolo vyžiadané Najvyšším súdom Slovenskej republiky, menovaná sudkyňa uviedla, že „sa nevie stotožniť s právnym názorom vysloveným v náleze a teda ani následne rozhodnúť vo veci v zmysle nálezu“. Vyjadrila sa tiež, že „následne sa jej otvoril problém nerovnosti účastníkov a nerovnosti v práve na spravodlivý proces v konaní pred ústavným súdom“, ňou tvrdený pomer k veci vznikol tiež v dôsledku uvedenia si „právomoci/možnosti konania žalovaného v ústavnom konaní voči nej a jej osobnému úradu“. Dodala, že má tiež pochybnosti v otázke, či je zákonnou sudkyňou, lebo rozvrh práce Krajského súdu v Nitre na rok 2009 nerieši, komu (ktorému senátu) má byť pridelená vec, v ktorej vydané rozhodnutie bolo zrušené nálezom ústavného súdu; podľa jej názoru vec mala byť pridelená náhodným výberom. Pre jej pomer k veci je tiež rozhodujúci „vnútorný pocit, že pri rešpektovaní nálezu poruší svoje ústavné a zákonné povinnosti sudcu a jej rozhodnutie nebude v súlade s jej najlepším vedomím a svedomím, nestranné a spravodlivé“.

Rovnako JUDr. C. D. v oznámení predsedovi Krajského súdu v Nitre v zmysle § 15 ods. 1 veta prvá O.s.p. uviedol, že po náleze ústavného súdu nadobudol pomer k veci v zmysle § 14 ods. 1 O.s.p., ktorý je u neho daný tým, že „právny názor vyslovený v náleze sa vnútorne prieči jeho cti, svedomiu, vnímaniu spravodlivosti a najlepšiemu presvedčeniu“. Podľa názoru tohto súdu ústavný súd založil nález len na skutkovom prehodnocovaní (hodnovernosti) vykonaného dôkazu a rozhodnutiu Krajského súdu v Nitre nedôvodne vytkol svojvoľnosť, arbitrárnosť, formalistický prístup a extrémne rozpory (extrémny nesúlady) záverov s vykonanými skutkovými zisteniami a princípmi spravodlivosti. V závere oznámenia sudca poukázal tiež na to, že Krajský súd v Nitre, ktorý bol nálezom zaviazaný zaplatiť žalovanému peňažnú satisfakciu, je jeho osobným úradom a predseda tohto súdu vykonáva voči nemu hodnotiace a ďalšie právomoci. Aj v prípade tohto sudcu žiadal Najvyšší súd Slovenskej republiky doplnenie vyjadrenia. JUDr. C. D. v doplnení z 26. marca 2009 uviedol, že „obsahom ním namietaného vzťahu zaujatosti je to, že pre jeho vnútorný nesúhlas s obsahom a právnym názorom rozhodnutia ústavného súdu má problém ďalej konať a rozhodovať, keďže zo svojho pohľadu poruší svoje ústavné a zákonné povinnosti sudcu (rozhodovať podľa svojho najlepšieho vedomia a svedomia, nestranné a spravodlivo) a bude sa podieľať na konečnom rozhodnutí vo veci tak, ako s tým nesúhlasí“.

Členka odvolacieho senátu JUDr. E. F. sa 24. februára 2009 písomne vyjadrila, že pri rozhodovaní v tejto veci sa riadila ústavou. Obdobne ako JUDr. A. B. „má problém vyriešiť si otázku závažnosti nálezu pre žalobkyňu“. Ako sudkyňa konajúca v tejto veci sa cíti byť dotknutá hodnotením ich rozhodnutia v náleze ústavného súdu. Z toho vyplývajúci pomer k veci ju robí zaujatou, pričom tiež finančné zadosťučinenie zaťažujúce jej osobný úrad – Krajský súd v Nitre – vníma ako prekážku možnosti ďalšieho nestranného prejednania veci, nestranného prístupu k účastníkom konania alebo k ich právnym zástupcom. Menovaná sudkyňa 31. marca 2009 na výzvu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky spresnila, že „jej pomer k veci vznikol potom, ako si uvedomila právomoci konania žalovaného v ústavnom konaní voči nej, jej osobnému úradu“. V zhode s JUDr. A. B. poukázala na pochybnosti v otázke zákonného sudcu, lebo podľa jej názoru mala byť vec po jej vrátení z ústavného súdu pridelená v súlade s rozvrhom práce Krajského súdu v Nitre náhodným výberom.

Po doručení týchto oznámení (a ich spresnenia) predseda Krajského súdu v Nitre predložil vec 9. marca 2009 na rozhodnutie Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky v zmysle § 15 ods. 1 veta štvrtá O.s.p. s tým, že nemá dôvod pochybovať o nezaujatosti sudcov JUDr. A. B., JUDr. B. C. a JUDr. E. F. (ďalej len „označení sudcovia“). Pri opätovnom predložení veci 6. apríla 2009 vysvetlil, že rozvrh práce Krajského súdu v Nitre nerieši situáciu, či má byť vec pridelená senátu, ktorý rozhodoval, alebo pridelená náhodným výberom pomocou technických a programových prostriedkov schválených Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky v zmysle § 51 ods. 7 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Rozhodol tak, že vec prejedná a rozhodne pôvodný senát.

Posúdiť, či označení sudcovia sú v danom prípade vylúčení z prejednávania a rozhodovania, má Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd nadriadený Krajskému súdu v Nitre (§ 16 ods. 1 O.s.p.).

Inštitútom vylúčenia sudcu z jej ďalšieho prejednávania pre zaujatosť (§ 14 až § 16 O.s.p.) sa v občianskom súdnom konaní garantuje základné právo na prerokovanie a rozhodnutie veci nestranným súdom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Nestrannosť sa obyčajne definuje ako neprítomnosť predsudku (zaujatosti) a straníckosti (nadŕžania určitej procesnej strane).

Obsahom práva na nestranný súd je, aby rozhodnutie v konkrétnej veci bolo výsledkom konania nestranného súdu, čo znamená, že súd musí každú vec prerokovať a rozhodnúť tak, aby voči účastníkom postupoval nezaujato a neutrálne, žiadnemu z nich nenadŕžal a objektívne posúdil všetky skutočnosti závažné pre rozhodnutia vo veci. Nestranný súd poskytuje všetkým účastníkom konania rovnaké príležitosti na uplatnenie všetkých práv, ktoré im zaručuje právny poriadok, pokiaľ súd má právomoc o takomto práve rozhodnúť (II. ÚS 71/97).

Sudcu možno vylúčiť buď na návrh účastníka súdneho konania (§ 15a O.s.p.), alebo na základe návrhu (oznámenia) samotného sudcu (§ 15 O.s.p.). Obsahom práva na prerokovanie veci pred nestranným súdom nie je však povinnosť súdu vyhovieť každému návrhu oprávnených osôb a vždy vylúčiť sudcu z ďalšieho prerokovania a rozhodovania veci pre zaujatosť. Obsahom základného práva na prerokovanie veci nestranným súdom je len povinnosť súdu prerokovať každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prerokovania a rozhodnutia veci pre zaujatosť a rozhodnúť o ňom (I. ÚS 73/97, I. ÚS 27/98, II. ÚS 121/03).

Podľa čl. 141 ods. 1 ústavy vykonávajú súdnicstvo nezávislé a nestranné sudy. Základom nezávislosti a nestrannosti súdu je právna istota, že práve sudy sú tými orgánmi štátu, ktoré poskytnú účinnú a nespochybniteľnú ochranu práva.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (§ 16 ods. 1 O.s.p.) posudzoval dôvodnosť oznámenia označených sudcov o skutočnostiach vylučujúcich sudcu z prejednávania a rozhodovania vecí posudzoval z aspektu existencie dôvodov, pre ktoré je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania vecí. Vychádzal pritom zo zákonnej prezumpcie nestrannosti sudcov a z toho, že výnimky z nej stanovuje iba zákon. Sudcovia sú totiž vo všeobecnosti vylúčení z prejednávania a rozhodovania vecí (len vtedy alebo až vtedy), ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti (viď ustanovenie § 14 ods. 1 O.s.p.).

Účelom § 14 ods. 1 O.s.p. je prispieť k nestrannému prejednaní vecí, k nezaujatému prístupu súdu k účastníkom alebo k ich zástupcom a tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Z hľadiska uvedeného ustanovenia je právne významný vzťah sudcu, a to buď:

1. k veci (o vzťah tejto povahy ide napríklad vtedy, keď sudca je účastníkom alebo vedľajším účastníkom konania, keď má osobný záujem na určitom výsledku konania, ale tiež vtedy, keď sudca verejne – napríklad prostredníctvom médií alebo iným spôsobom vyjadril právny názor na vec, ktorý je objektívne spôsobilý ohroziť jeho nestrannosť,
2. k účastníkom konania [o takýto vzťah ide v prípade vzťahu sudcu charakteru rodičovského, manželského, súrodeneckého alebo iného blízkeho rodinného vzťahu alebo relevantného osobného (tak pozitívneho alebo negatívneho) vzťahu],
3. k zástupcom účastníkov konania (viď vyššie 1.).

Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) pri riešení otázky nestrannosti sudcu vychádza z toho, že okrem jeho nezávislosti je potrebné brať zreteľ aj na ďalšie aspekty subjektívneho a objektívneho charakteru. Tieto aspekty nestrannosti súdu rozlíšil ESLP vo svojom rozhodnutí Piersack c. Belgicko.

Podľa názoru ESLP sa subjektívna stránka nestrannosti sudcu týka jeho osobných prejavov vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu a k účastníkom konania, prípadne ich zástupcom. Významné z tohto hľadiska je, čo si sudca myslel pro foro interno. Pri subjektívnej nestrannosti sa vychádza z prezumpcie nestrannosti, až kým nie je preukázaný opak, čo je však zriedkavý prípad. Nestrannosť z hľadiska správania sudcu je vlastne nedostatok subjektívnej nezaujatosti, o ktorom svedčí správanie sudcu (Boekmans c. Belgicko). Na preukázanie subjektívnej nestrannosti vyžaduje judikatúra ESLP dôkaz o skutočnej zaujatosti.

Rozhodujúce nie je však (subjektívne) stanovisko sudcu, ale existencia objektívnych skutočností, so zreteľom na ktoré môžu vzniknúť pochybnosti o nestrannosti sudcu. Objektívna nestrannosť sa neposudzuje podľa subjektívneho stanoviska sudcu, ale podľa objektívnych symptómov. Práve tu sa uplatňuje teória zdania nezaujatosti [viď tézu ESLP, že spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná („justice must not only be done, it must also be seen to be done“)]. Nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť (Delcourt c. Belgicko). Objektívny aspekt nestrannosti je založený na vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch sudcu a jeho vzťahu k prerokovanej veci a k účastníkom konania. Sudca sa má objektívne javiť v očiach strán, že je nestranný, a zároveň musí byť vylúčená akákoľvek vonkajšia oprávnená pochybnosť o jeho nestrannosti. Preto nestrannosť sudcu nespočíva len v hodnotení subjektívneho pocitu sudcu, či sa cíti, resp. necíti byť zaujatý, ale aj v objektívnej úvahe, či možno usudzovať, že by sudca zaujatý mohol byť. Rozhodujúcim prvkom v otázke rozhodovania o zaujatosti zákonného sudcu je to, či obava účastníka konania je objektívne oprávnená. Treba rozhodnúť v každom jednotlivom prípade, či povaha a stupeň vzťahu sú také, že prezrádzajú nedostatok nestrannosti súdu (Pullar c. Spojené kráľovstvo).

Judikatúra ESLP vyžaduje, aby sa obava z nedostatku nestrannosti zakladala na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach. Objektívnu nestrannosť nemožno chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť čo aj len tieň pochybnosti na nestrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje ako sudcu nestranného. Existencia oprávnených pochybností závisí od posúdenia konkrétnych okolností prípadu. Tzv. objektívna nestrannosť sa teda posudzuje nie podľa subjektívneho postoja sudcu, ale podľa objektívnych symptómov. Rozhodujúce z uvedeného (objektívneho hľadiska) teda nie je stanovisko sudcu, ale existencia objektívnych skutočností, ktoré vzbudzujú pochybnosť o jeho nestrannosti v očiach strán a verejnosti.

V prípade Fey c. Rakúsko ESLP zdôraznil, že podľa objektívneho kritéria sa musí rozhodnúť, či úplne odhliadnuc od osobného správania sa sudcu existujú preukázateľne skutočnosti, ktoré môžu spôsobiť vznik pochybností, pokiaľ ide o jeho nestrannosť. V tomto smere môže mať určitý význam dokonca to, ako sa javí navonok (appearances). V hre je dôveryhodnosť, ktorú musia sudy v demokratickej spoločnosti vzbudzovať vo verejnosti (viď tiež Remli c. Francúzsko). Pri rozhodovaní, či je daný oprávnený dôvod na obavu, že konkrétny sudca je nestranný, je stanovisko osoby oprávnenej namietat' zaujatost' dôležité, ale nie rozhodujúce. Rozhodujúce je to, či sa môže táto obava považovať objektívne za oprávnenú.

Z judikatúry ESEP vyplýva, že subjektívne hľadisko sudcovskej nestrannosti sa musí podriaďiť prísnejšiemu kritériu objektívnej nestrannosti, aby neexistovali pochybnosti o nezaujatosti sudcu k účastníkom konania, prípadne ich zástupcom alebo k prejednávanej veci. Za objektívne však nemožno považovať to, ako sa nestrannosť sudcu len subjektívne niekomu javí, ale to, či reálne neexistujú objektívne okolnosti, ktoré by mohli objektívne viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, že sudca určitým, nie nezaujatým vzťahom k veci disponuje.

K vylúčeniu sudcu z prerokovania a rozhodovania veci môže dôjsť aj pri zohľadnení teórie zdania, uplatňovanej v judikatúre ESEP, iba v prípade, keď je celkom zjavné, že vzťah sudcu k danej veci, účastníkom alebo ich zástupcom dosahuje taký charakter a intenzitu, že aj napriek zákonom ustanovenej povinnosti nebude môcť rozhodovať „sine ira et studio“, teda nezávisle a nestranne.

V danom prípade analýza skutočností uvádzaných označenými sudcami neumožňuje podľa názoru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky prijatie záveru, že označení sudcovia sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci.

V zmysle čl. 1 veta prvá ústavy je Slovenská republika zvrchovaný, demokratický a právny štát; v zmysle čl. 1 ods. 2 ústavy Slovenská republika uznáva a dodržiava všeobecné pravidlá medzinárodného práva, medzinárodné zmluvy, ktorými je viazaná, a svoje ďalšie medzinárodné záväzky. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy sa každý môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky. Z čl. 48 ods. 1 veta prvá ústavy vyplýva, že nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Podľa čl. 141 ods. 1 ústavy v Slovenskej republike vykonávajú súdnictvo nezávislé a nestranné sudy; podľa čl. 141 ods. 2 ústavy sa súdnictvo vykonáva na všetkých stupňoch oddelene od iných štátnych orgánov. V zmysle čl. 144 ods. 1 ústavy sú sudcovia sú pri výkone svojej funkcie nezávislí a pri rozhodovaní sú viazaní ústavou, ústavným zákonom, medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 2 a 5 ústavy a zákonom. V súlade s čl. 144 ods. 1 ústavy sudca skladá do rúk prezidenta Slovenskej republiky tento sľub: „Sľubujem na svoju česť a svedomie, že sa budem spravovať ústavou, ústavnými zákonmi, medzinárodnými zmluvami, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom, a zákonmi, budem vykladať zákony a rozhodovať podľa svojho najlepšieho presvedčenia, nezávisle a nestranne“.

Inštitút vylúčenia sudcu v občianskom súdnom konaní má úzku väzbu na ústavnú zásadu, v zmysle ktorej nikto nesmie byť odňatý zákonnému sudcovi. Nadriadený súd musí pri rozhodovaní o návrhu oprávnenej osoby (§ 15 a § 15a O.s.p.) starostlivo zvážiť všetky individuálne okolnosti veci a rozhodnúť aj so zreteľom na uvedenú ústavnú zásadu. O prípad odňatia veci zákonnému sudcovi by zrejme išlo aj vtedy, pokiaľ by nadriadený súd (§ 16 O.s.p.) vylúčil zákonného sudcu z ďalšieho prerokovania a rozhodovania veci bez toho, aby boli splnené podmienky pre jeho vylúčenie v zmysle § 14 ods. 1 O.s.p.

Najvyšší súd Slovenskej republiky preto pred vyriešením otázky opodstatnenosti oznámenia označených sudcov v zmysle § 15 O.s.p. pristúpil k posúdeniu otázky, či označení sudcovia sú v prejednávanej veci zákonnými sudcami (túto otázku nastolili označení sudcovia v ich vyjadreniach a zaoberal sa ňou aj predseda Krajského súdu v Nitre pri predložení veci nadriadenému súdu).

Zákonným sudcom je sudca (samosudca alebo člen senátu) miestne, vecne a funkčne príslušného súdu, ktorý má vo veci konať podľa rozvrhu práce prijatého v súlade so zákonom (pozri napr. I. ÚS 8/94, II. ÚS 15/96, II. ÚS 43/97, II. ÚS 47/99, III. ÚS 31/01). Podľa § 3 ods. 3 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov je zákonným sudcom sudca, ktorý vykonáva funkciu sudcu na príslušnom súde a bol určený v súlade so zákonom a s rozvrhom práce na konanie a rozhodovanie o prejednávanej veci. Ak súd rozhoduje v senáte, zákonnými sudcami sú všetci sudcovia určení podľa rozvrhu práce na konanie a rozhodovanie v senáte.

Aj z judikatúry ESLP týkajúcej sa práv zaručených čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd vyplýva, že zákonnosť súdu musí byť okrem iného založená na jeho zložení. Súd zriadený zákonom musí byť teda obsadený zákonným spôsobom (viď napr. Buscarini c. San Marino).

V predmetnej veci rozvrh práce Krajského súdu v Nitre na rok 2009 v znení dodatku č. 4 (Spr. 469/09-ÚZ) neupravuje, ktorému senátu má byť pridelená vec v prípade zrušenia rozhodnutia tohto súdu nálezom ústavného súdu. Pokiaľ predseda Krajského súdu v Nitre za tejto situácie postupoval podľa § 51 ods. 7 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov (v zmysle tohto ustanovenia platí ako pravidlo, že ak bude vec súdu vrátená na ďalšie konanie a rozhodnutie vo veci, bude pridelená sudcovi, ktorému bola ako zákonnému sudcovi pôvodne pridelená) a vec prideliť pôvodnému senátu, nie je namieste žiadne spochybňovanie správnosti záveru, že označení sudcovia sú v danom prípade zákonnými sudcami v zmysle § 3 ods. 3 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Po vyriešení tejto otázky pristúpil Najvyšší súd Slovenskej republiky k posúdeniu, či okolnosti oznámené označenými sudcami, sú spôsobilé vyvolať pochybnosti o ich nezaujatosti. V úvode k tomu posúdeniu uvádza, že z ustanovenia § 30 zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a príseďiacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov vyplýva povinnosť sudcu zdržať sa všetkého, čo by mohlo ohroziť dôveru v nezávislé, nestranné a spravodlivé rozhodovanie súdov. Sudca musí vystupovať nezaujato a dbať o to, aby jeho nestrannosť nebola dôvodne spochybňovaná. K účastníkom konania je povinný pristupovať bez akýchkoľvek predsudkov. Aj so zreteľom na toto ustanovenie má sudca zachovávať k prejednávánemu prípadu, účastníkom konania a ich zástupcom vždy vecný, profesionálny prístup. Miera schopnosti sudcu zachovať nadhľad a potrebnú dávku odstupu od veci, od účastníkov konania a od všetkého, čo súvisí s prejednávaním veci v súdnom konaní, je daná stupňom osobnej a osobnostnej pripravenosti sudcu na výkon súdnictva.

O nestrannosť musí dbať predovšetkým sudca sám. Pri výkone súdnictva má zachovať vecný prístup za každých okolností. Musí mať dostatok schopnosti ovládať nielen svoje konanie, ale tiež sféru svojich vnútorných pocitov. Nesmie dopustiť, aby v ňom niektorá skutočnosť týkajúca sa prejednávanej veci vyvolala pocity zakladajúce pomer, so zreteľom na ktorý by vznikali pochybnosti o nezaujatosti sudcu. Súčasťou takto vnímaného vecného prístupu sudcu k prejednávanej veci a účastníkom konania je tiež jeho schopnosť vyrovnat' sa vnútorne s prípadnými námietkami účastníkov v priebehu konania a s eventuálnou kritikou jeho konania (napríklad aj zo strany médií). Jednoznačne nevyhnutnou je tiež schopnosť sudcu prijať fakt, že ním vydané rozhodnutie (alebo rozhodnutie, na prijímaní ktorého sa podieľal) bolo v príslušnom konaní zrušené súdom vyššieho stupňa alebo ústavným súdom, a vyrovnat' sa s tým, že v zrušujúcom rozhodnutí bola správnosť, zákonnosť alebo spravodlivosť jeho konania a rozhodovania spochybnená (pokiaľ by totiž nebola spochybnená, nebol by daný dôvod na zrušenie rozhodnutia). I keď sa sudca nemusí vždy vnútorne stotožniť s dôvodmi takéhoto zrušujúceho rozhodnutia, musí mať neustále na pamäti, že po vrátení veci na ďalšie konanie je súd, ktorého rozhodnutie bolo zrušené, viazaný právnym názorom zaujatým v zrušujúcom rozhodnutí a že tento právny názor, i keď sa s ním prípadne obsahovo nestotožňuje, musí bezvýhradne rešpektovať (pozri napríklad § 226 O.s.p., § 243d ods. 1 O.s.p. a tiež § 56 ods. 6 zákona č. 38/1993 Z.z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov). Schopnosť sudcu prijať fakt zrušenia jeho rozhodnutia (rozhodnutia, na prijatí ktorého sa podieľal) súdom vyššieho stupňa alebo ústavným súdom (teda nie sama schopnosť stotožniť sa v každom prípade s právnym názorom zaujatým v zrušujúcom rozhodnutí) a schopnosť bezvýhradne rešpektovať stav viazanosti právnym názorom zaujatým v zrušujúcom rozhodnutí a podriaďiť sa mu, je nevyhnutným predpokladom a jedným zo základov fungovania justičného systému (najmä so zreteľom na inštitút riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkov a základný účel a zmysel opravného či prieskumného súdneho konania). Pri naplňaní úloh sústavy súdov a rešpektovaní ústavou chránených práv účastníkov súdneho konania je nemysliteľné, aby sudca sústavy všeobecných súdov nemal dostatok schopnosti podriaďiť sa právnemu názoru vyslovenému v zrušujúcom rozhodnutí, a to na každom stupni rozhodovania. Pokiaľ sudca uvedenú schopnosť nemá, nie je spôsobilý vykonávať funkciu sudcu.

V konkrétnostiach z vyjadrení označených (zákonných) sudcov v predmetnej veci vyplýva, že existenciu vzťahu vylučujúceho ich z prejednávania a rozhodovania veci vidia v okolnostiach rôznej povahy.

Pochybnosti o svojej nezaujatosti vidia všetci traja v údajnom vzťahu k účastníkom konania alebo k ich právnym zástupcom; existenciu tohto vzťahu vyvodzujú z dopadu nálezu ústavného súdu (jeho časti priznávajúcej finančné zadost'učinenie) na Krajský súd v Nitre ako ich osobný úrad. Tu treba

uviesť, že tento vzťah sa týka subjektu odlišného od označených sudcov a dopad jeho obsahu na právne postavenie označených sudcov aktuálne nie je daný.

Podľa právneho názoru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky ide teda v uvedenom smere o vyjadrenie označených sudcov založené len na ich subjektívnych domnienkach alebo pocitoch. Vychádzajúc z vyššie podaného výkladu ustanovenia § 14 ods. 1 O.s.p. (ale aj teórie zdania prezentovanej v rozhodnutiach ESLP a nálezoch ústavného súdu) Najvyšší súd Slovenskej republiky konštatuje, že sama skutočnosť, že sudca sa vyjadril tak, že sa zo svojich subjektívnych hľadísk – či už vo vzťahu k účastníkovi konania alebo k zástupcovi účastníka konania – „cíti zaujatý“ alebo že sa zo svojho osobného pohľadu domnieva, že sú u neho dané okolnosti vylučujúce sudcu z prejednávania a rozhodovania vecí, nezakladá ešte bez ďalšieho (bez náležitej objektivizácie) dôvod pre jeho vylúčenie z prejednávania a rozhodovania vecí v zmysle § 14 ods. 1 O.s.p., a to najmä nie vtedy, ak sú tieto okolnosti (relevantné iba zo subjektívneho hľadiska sudcu) vyvážené okolnosťami objektívnej povahy takej povahy a intenzity, že dávajú dostatočné záruky, že každý iný sudca nachádzajúci sa v rovnakej alebo obdobnej situácii by nemohol byť zaujatý a vylučoval by objektívnu oprávnenosť obavy z nedostatku nestrannosti jeho rozhodovania. Tieto všeobecné záruky spočívajú podľa názoru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v ústavne zakotvenom nezávislom postavení sudcu ako reprezentanta súdnej moci v demokratickej spoločnosti.

Označení sudcovia vo vyjadreniach uvádzajú tiež to, že majú vzťah k prejednávanej veci. Vzťah sudcu k veci, ktorý je relevantný z hľadiska § 14 ods. 1 O.s.p., musí mať vždy relevantné znaky (viď vyššie). „Vzťah“, ktorý prezentujú označení sudcovia, ale také znaky nevykazuje:

a/ Predsedníčka senátu JUDr. A. B. svoju „zaujatosť“ a „vzťah k veci“ vyvodila z jej „problému vyriešiť si otázku záväznosti takéhoto rozhodnutia (t.j. nález), keď čl. 125 ods. 6 ústavy – všeobecná záväznosť rozhodnutí ústavného súdu – sa na žalobkyňu nevzťahuje“.

K tomu je potrebné uviesť, že pokiaľ súd vyššieho stupňa alebo ústavný súd zruší rozhodnutie sudcu (rozhodnutie, na prijatí ktorého sa sudca podieľal), je súd, rozhodnutie ktorého bolo zrušené, viazaný právnym názorom vysloveným v zrušujúcom rozhodnutí. Najvyšší súd Slovenskej republiky opakuje, že sudca sa nemusí vždy (úplne alebo sčasti) stotožniť s právnym názorom zaujatým v rozhodnutí, ktorým bolo zrušené rozhodnutie sudcu alebo rozhodnutie, na prijímaní ktorého sa sudca podieľal, musí ho však jednoznačne rešpektovať a vychádzať z viazanosti týmto rozhodnutím (pravda, pokiaľ sa po zrušení napadnutého rozhodnutia nezmení skutkový základ veci natoľko, že je vylúčená aplikácia právneho názoru súdu vyššieho stupňa alebo ústavného súdu na nový skutkový základ). Z vyjadrenia uvedenej predsedníčky senátu nevyplýva, že by nález nemienila rešpektovať alebo že by sa ním necítila byť viazaná. Vo svojom písomnom oznámení v zmysle § 15 O.s.p. sa len vyjadrila v súčasnosti (bezprostredne po vrátení vecí ústavným súdom) k právnej stránke veci, a to k obťažnosti (problematickosti) budúceho riešenia právnej otázky, s ktorou si ešte v čase podania vyjadrenia predbežne nevie rady.

Podľa názoru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sa sudca v prípade, že jeho rozhodnutie (rozhodnutie, na prijatí ktorého sa podieľal) bolo zrušené súdom vyššieho stupňa alebo ústavným súdom, vnútorne môže zaoberať aj polemikou s dôvodmi a závermi zaujatými v zrušujúcom rozhodnutí, avšak so zreteľom na viazanosť týmto rozhodnutím musí v ďalšom konaní tieto dôvody a závery bezvýhradne akceptovať. Pri rešpektovaní skutočnosti, že tieto závery vyjadrujú právny názor súdu, ktorý bol z hľadiska ústavného postavenia oprávnený ich prijať, v rozhodnutí zaujať a tým tiež presadiť aj proti názorom súdu, ktorého rozhodnutie sa zrušuje, niet žiadneho objektívneho dôvodu na vznik „vnútorného pocitu sudcu, že pri rešpektovaní nález poruší svoje ústavné a zákonné povinnosti sudcu a jeho rozhodnutie nebude v súlade s jeho najlepším vedomím a svedomím, nestranné a spravodlivé“. Najvyšší súd Slovenskej republiky k tomu dodáva, že súčasťou ústavného sľubu sudcu (viď vyššie) je aj jeho sľub riadiť sa zákonmi Slovenskej republiky, teda aj zákonom, ktorý určuje jeho viazanosť právnym názorom zaujatým v zrušujúcom rozhodnutí súdu vyššieho stupňa alebo ústavného súdu.

Pokiaľ JUDr. A. B. uviedla, že sa „cíti byť dotknutá z hodnotenia rozhodnutia jej senátu nálezom ústavného súdu“ a že z toho vyplývajúci „pomer k veci ju robí zaujatou“, Najvyšší súd Slovenskej republiky uvádza, že sama formulácia odôvodnenia, ktorou súd vyššieho stupňa alebo ústavný súd vysvetlil zrušenie rozhodnutia súdu, i keby sa v nej vyskytovali vyjadrenia alebo výrazy expresívnejšej povahy, nemôže byť z objektívneho hľadiska v žiadnom prípade považovaná za okolnosť zakladajúcu vzťah k prejednávanej veci sudcu, ktorého rozhodnutie bolo zrušené. Ako už bolo uvedené vyššie, sudca musí mať dostatok schopnosti ovládať sféru svojich vnútorných pocitov a nesmie dopustiť, aby v ňom niektorá skutočnosť týkajúca sa

prejednávanej veci (vrátane formulácie odôvodnenia nálezu ústavného súdu) vyvolala pocity zakladajúce pomer, so zreteľom na ktorý by mohli vznikajúť pochybnosti o nezaujatosti sudcu. Miera schopnosti sudcu zachovať nadhľad a potrebnú dávku odstupu od prejednávanej veci, je aj v týchto súvislostiach daná stupňom osobnej a osobnostnej pripravenosti sudcu na výkon súdnictva. Z týchto hľadísk nebolo možné predmetné vyjadrenie považovať za vyjadrenie, ktoré by čo i len v náznakoch malo reálny (objektívny) základ v jej vzťahu k prejednávanej veci.

Najvyšší súd Slovenskej republiky dodáva, že JUDr. A. B. nastolený „problém nerovnosti účastníkov a nerovnosti v práve na spravodlivý proces v konaní pred ústavným súdom“, ktorý sa tejto predsedníčke senátu „následne otvoril“, sa týka iného konania (pred ústavným súdom) a nie je problémom konania v občianskoprávnej veci, ktorú má prejednať a rozhodnúť.

b/ JUDr. C. D. vyvodil svoju „zaujatost“ z okolností rovnakej alebo obdobnej povahy ako predsedníčka senátu. Nadriadený súd preto vo vzťahu k jeho oznámeniu v zmysle § 15 O.s.p. poukazuje na dôvody svojho rozhodnutia, ktoré sú vysvetlené vyššie pri analýze oznámenia JUDr. A. B.

c/ Aj vo vzťahu k oznámeniu (§ 15 O.s.p.) JUDr. E. F. je potrebné poukázať na dôvody Najvyššieho súdu Slovenskej republiky uvedené vyššie v prípade oznámenia JUDr. A. B.

Najvyšší súd Slovenskej republiky svoje rozhodnutie o oznámeniach označených sudcov Krajského súdu v Nitre založil na vzájomnej korelácii a vyvažovaní oboch relevantných hľadísk teórie zdania (tak subjektívneho, ako aj objektívneho hľadiska) a v súlade s vyššie uvedeným výkladom dospel k záveru, že v prípade označených sudcov nemožno mať objektívne pochybnosti o ich nezaujatosti, ktoré by boli relevantné v zmysle § 14 ods. 1 O.s.p. Z tohto dôvodu rozhodol tak, že označení sudcovia nie sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania tejto veci.

32.

ROZHODNUTIE

V zmysle § 4 ods. 1 zákona č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov treba za poistenú považovať každú osobu za predpokladu, že je daná jej zodpovednosť za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla; nie je pritom rozhodujúce, či ide o zodpovednosť objektívnu alebo na základe zavinenia.

Ustanovenie § 12 ods. 2 uvedeného zákona treba interpretovať tak, že poisťovňa má nárok na náhradu poistného plnenia nielen proti poisťníkovi, ale aj proti vodičovi motorového vozidla, ktorý za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla zodpovedá na základe zavinenia.

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 31. augusta 2010 sp. zn. 4 Cdo 54/2009)

Z odôvodnenia :

Okresný súd Banská Bystrica rozsudkom z 21. mája 2008 č.k. 16 C 1/2008-110 žalobu voči žalovanému 1/ zamietol, konanie voči žalovanému 2/ zastavil a rozhodol o trovách konania. V odôvodnení rozsudku uviedol, že žalobca vzal voči žalovanému 2/ žalobu späť, konanie preto nemu zastavil (§ 96 ods. 1 O.s.p.) Pri rozhodovaní o žalobe proti žalovanému 1/ vychádzal zo zistenia, že žalovaný 1/ spôsobil 9. októbra 2004 pod vplyvom alkoholu dopravnú nehodu tým, že ako vodič motorového vozidla EČV X. patriaceho žalovanému 2/ neprispôsobil rýchlosť jazdy svojim schopnostiam a narazil do motorového vozidla EČV X., poškodil ho a spôsobil škodu na zdraví spolujazdca v tomto vozidle, že poisťovňa po prešetrení nahlásenej poistnej udalosti poskytla poškodeným plnenie v žalovanej v sume 444 937 Sk a že túto náhradu poistného plnenia si žalobca uplatnil proti žalovanému 1/ vo „postihového práva“ v zmysle § 12 ods. 2 písm. a/ zákona č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 381/2001 Z.z.“). Výkladom § 4 ods. 1 zákona č. 381/2001 Z.z. v spojení s § 2 písm. f/ tohto zákona, podľa ktorého poisteným je len osoba zodpovedajúca za škodu spôsobenú prevádzkou vozidla podľa § 427 Občianskeho zákonníka dospel k záveru, že žalovaného 1/ nie je možné v zmysle uzavretej zmluvy o poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla považovať za poisteného. „Postihové právo“ vyplývajúce z § 12 ods. 2 písm. a/ zákona č. 381/2001 Z.z. sa preto na žalovaného 1/ nevzťahuje (poisteným bol len žalovaný 2/, ako prevádzateľ vozidla, ktorý so žalobcom uzatvoril poistnú zmluvu). Keďže žalobca nahradil poškodeným škodu, ktorá vznikla zavinením žalovaného 1/ podľa § 420 Občianskeho zákonníka, vec právne posudzoval podľa § 827 Občianskeho zákonníka v spojení s § 440 Občianskeho zákonníka. S prihliadnutím na dôvodne vznesenú námietku premlčania žalovaným 1/, však nárok žalobcovi nepriznal. Premlčacia doba totiž nezačína plynúť od vyplatenia náhrady poisťovňou, ale tak, ako plynie poškodenému, t.j. odo dňa nasledujúceho po dni, kedy došlo k vzniku škody. V danej veci preto trojročná premlčacia doba začala plynúť od 10. októbra 2004. Keďže žaloba bola podaná 5. novembra 2007, žalobcom uplatnené právo sa premlčalo. O náhrade trov konania vo vzťahu k žalovanému 1/ rozhodol s poukazom na ustanovenie § 142 ods. 1 O.s.p.

Krajský súd v Banskej Bystrici rozsudkom z 21. októbra 2008 sp. zn. 13 Co 91/2008 na odvolanie žalobcu rozsudok okresného súdu zmenil tak, že uložil žalovanému 1/ povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 444 937 Sk s 9 % úrokmi z omeškania od 1. septembra 2006 do zaplatenia a nahradiť trovy prvostupňového a odvolacieho konania v sume 53 388 Sk v lehote do troch dní. Rozsudok okresného súdu vo výroku, ktorým bol žalobca zaviazaný nahradiť žalovanému 2/ trovy prvostupňového konania potvrdil a žalovanému 2/ náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. Vychádzal zo skutkového stavu tak, ako ho zistil súd prvého stupňa, na rozdiel od neho ale dospel k záveru, že žalobca má proti žalovanému 1/ nárok na náhradu poistného plnenia, ktoré za neho vyplatil z dôvodu škody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla v zmysle § 12 ods. 2 písm. a/ zákona č. 381/2001 Z.z. Podľa odvolacieho súdu v zmysle definície uvedenej v § 2 písm. j/ citovaného zákona za prevádzkovateľa motorového vozidla, ktorým bola škoda spôsobená, treba považovať žalovaného 1/, lebo v čase dopravnej nehody mal faktickú možnosť s ním disponovať. Žalovaný 1/ je preto osobou, na ktorú sa vzťahuje poistenie zodpovednosti. Boli tak splnené všetky podmienky pre vyhovie žalobe vyplývajúce z ustanovenia § 12 ods. 2 písm. a/ zákona č. 381/2001 Z.z. K premlčaniu nároku uviedol, že premlčacia doba začína v zmysle § 12 ods. 4 citovaného zákona plynúť odo dňa vyplatenia poistného plnenia, čo sa v danom prípade stalo 21. januára 2007. Keďže žalobca uplatnil nárok na súde 5. novembra 2007, jeho právo sa nepremlčalo. Rozsudok súdu prvého stupňa vo vzťahu k žalovanému 1/ preto v zmysle § 220 O.s.p. zmenil a žalobe v celom rozsahu

vyhovel. Výrok, ktorým okresný súd uložil žalobcovi povinnosť nahradiť žalovanému 2/ trovy konania považoval za vecne správny, preto ho potvrdil.

Proti tomuto rozsudku krajského súdu podal včas dovolanie žalovaný 1/. Uviedol, že rozhodnutie krajského súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Namietal, že odvolací súd nesprávne vyložil pojem „prevádzkovateľ“ a následne dospel k nesprávnej závere, že žalovaný 1/ ako vodič motorového vozidla sa považuje v zmysle zákona č. 381/2001 Z.z. za poisteného. Podľa dovolateľa treba za prevádzkovateľa považovať fyzickú alebo právnickú osobu, ktorá má právnu alebo faktickú možnosť trvale (nie na určitý čas) s vecou disponovať. Takouto fyzickou osobou nebol žalovaný 1/. Keďže v súčasnosti platný zákon výslovne neurčuje, že zodpovednosť sa vzťahuje aj na vodiča dopravného prostriedku, nemôže byť on ako vodič poistený. Odvolací súd dospel preto k nesprávnej právnej názoru, že žalobca má proti nemu „postihové právo“ v zmysle § 12 ods. 2 písm. a/ zákona č. 381/2001 Z.z. Trval naďalej na tom, že žalobca si mohol nárok voči nemu uplatňovať ako právo postihu podľa ustanovenia § 827 Občianskeho zákonníka v súvislosti s § 440 Občianskeho zákonníka, keďže nahradil poškodeným škodu, ktorá vznikla jeho zavinением podľa § 420 Občianskeho zákonníka. Toto právo sa však premlčalo tak, ako to správne v odôvodnení rozsudku uviedol okresný súd. Navyše, sudy neprihliadli na to, že v čase škodovej udalosti motorové vozidlo nebolo poistené. Pôvodná poistná zmluva totiž dňom predaja vozidla žalovaným 2/ tretej osobe, ku ktorému došlo pred poistnou udalosťou, stratila svoju platnosť. Na plnenie bola preto príslušná Slovenská kancelária poisťovateľov v zmysle § 24 ods. 2 zákona č. 381/2001 Z.z., a nie žalobca. Z uvedených dôvodov navrhol, aby dovolací súd rozsudok krajského súdu zmenil tak, že žalobu voči nemu v celom rozsahu zamietne.

Žalobca vo vyjadrení k dovolaniu uviedol, že právny názor žalovaného 1/ vychádza z nesprávnej interpretácie ustanovenia § 4 ods. 1 zákona č. 381/2001 Z.z. Zákonnodarca zvolil čo najširšie vymedzenie okruhu osôb, ktorých zodpovednosti sa poistenie týka. Poistenie zodpovednosti sa vzťahuje na každého, za koho zodpovednosť je poisťovňa povinná poskytnúť poistné plnenie predstavujúce náhradu škody. Takouto osobou je tiež vodič motorového vozidla, ak zodpovedá za škodu podľa § 420 Občianskeho zákonníka, čo výslovne vyplýva aj z dôvodovej správy k návrhu citovaného zákona. Okrem toho žalovaný 1/ nesprávne chápe zmysel poistenia zodpovednosti a mylne interpretuje jeho konštrukciu vo vzťahu k poisteniu inej osoby, ako osoby uzatvárajúcej poistnú zmluvu. Navrhol preto, aby dovolací súd jeho dovolanie v celom rozsahu zamietol.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.), po zistení, že dovolanie podal účastník konania proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania preskúmal napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu v rozsahu podľa § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k závere, že dovolanie žalovaného 1/ nie je dôvodné.

Z obsahu spisu je nepochybné, že žalobca sa domáhal voči žalovanému 1/ „postihového práva“ v zmysle § 12 ods. 2 písm. a/ zákona č. 381/2001 Z.z. V konaní bolo nesporné, že žalovaný 1/ ako vodič zavinil dopravnú nehodu, že motorové vozidlo viedol pod vplyvom alkoholu a že pri nehode došlo ku škode spôsobenej prevádzkou motorového vozidla. Nesporné bolo aj to, že žalobca nahradil poškodeným vzniknutú škodu v žalovanej sume formou poskytnutia poistného plnenia na základe riadne uzavretej poistnej zmluvy.

Sporné zostalo, či žalovaný 1/ je v spore pasívne vecne legitimovaný, t.j. či je v zmysle § 12 ods. 2 písm. a/ zákona č. 381/2001 Z.z. nositeľom tvrdenej povinnosti nahradiť žalobcovi poistné plnenie, ktoré žalobca za neho vyplatil z dôvodu škody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla. V konaní bolo preto rozhodujúce zodpovedanie otázky, či vodiča motorového vozidla, ktorý spĺňa podmienky vzniku zodpovednosti za škodu v zmysle § 420 OZ, je možné považovať za poisteného podľa zákona č. 381/2001 Z.z.

Podľa § 12 ods. 2 písm. a/ zákona č. 381/2001 Z.z. poisťovateľ má proti poistenému, ktorý nie je poistníkom, nárok na náhradu poistného plnenia alebo jeho časti, ktoré za neho vyplatil z dôvodu škody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla, ak spôsobil škodu úmyselne alebo ak viedol motorové vozidlo pod vplyvom návykovej látky. Podľa § 2 písm. f/ zákona č. 381/2001 Z.z. na účely tohto zákona sa rozumie poisteným ten, na koho sa vzťahuje poistenie zodpovednosti. Podľa § 4 ods. 1 zákona č. 381/2001 Z.z. poistenie zodpovednosti sa vzťahuje na každého, kto zodpovedá za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla uvedeného v poistnej zmluve.

Z ustanovenia § 12 ods. 2 citovaného zákona vyplýva, že poisťovateľ má nárok na náhradu poistného plnenia za podmienok uvedených pod písmenami a/ až h/ nielen proti osobe, ktorá uzavrela s poisťovateľom zmluvu o poistení zodpovednosti, ale aj proti poistenému, ktorý nie je touto osobou. Zákon v citovanom

ustanovení teda priznáva poisťovní tzv. postihové právo aj proti iným subjektom, na ktoré sa vzťahuje poistenie zodpovednosti, než je poisťník.

Zákon výslovne nevymedzuje okruh osôb, ktoré treba považovať za osoby poistené. Úmyslom zákonodarcu však bolo vymedziť okruh osôb, ktorých zodpovednosti sa poistenie týka, čo najširšie (viď text dôvodovej správy k návrhu zákona k § 2). Tomu zodpovedá aj samotné znenie ustanovenia § 4 ods. 1 zákona č. 381/2001 Z.z., obsahom ktorého nie je taxatívny výpočet osôb, na ktoré sa vzťahuje povinné zmluvné poistenie. Okruh týchto subjektov je tu určený univerzálne tak, že poistenie zodpovednosti sa vzťahuje na každú osobu za predpokladu, že je daná jej zodpovednosť za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla. Žiadnu výnimku z okruhu osôb v závislosti na tom, či niektorá osoba zodpovedá na základe objektívnej zodpovednosti podľa § 427 a nasl. Občianskeho zákonníka alebo zodpovednosti založenej na zavinení v zmysle § 420 Občianskeho zákonníka, zákon neupravuje. To znamená, že poisteným podľa tohto zákona je nielen prevádzkovateľ a ďalšie osoby zodpovedajúce za škodu podľa § 427 a nasl. Občianskeho zákonníka, ale aj osoby zodpovedajúce za škodu za podmienok uvedených v ustanovení § 420 Občianskeho zákonníka, ktorou môže byť napr. aj vodič vozidla.

Ustanovenie § 2 písm. f/ zákona č. 381/2001 Z.z. v spojení s § 4 ods. 1 citovaného zákona treba preto vykladať tak, že poisteným sa rozumie každý, kto za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla zodpovedá, bez zreteľa na to, či ide o osobu zodpovedajúcu za škodu na základe objektívnej zodpovednosti podľa § 427 a nasl. Občianskeho zákonníka, alebo o osobu zodpovedajúcu za podmienok uvedených v ustanovení § 420 Občianskeho zákonníka.

V nadväznosti na vyššie uvedené je potom treba interpretovať aj ustanovenie § 12 ods. 2 písm. a/ zákona č. 381/2001 Z.z. tak, že poisťovňa má nárok na náhradu poistného plnenia, okrem poisťníka, proti každému, kto za škodu zodpovedá a za koho plnila. Poisťovňa má teda právo postihu aj proti osobe, ktorá za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla zodpovedá na základe zavinenia, t.j. aj proti vodičovi motorového vozidla. Podľa dovolacieho súdu opačný výklad citovaného ustanovenia nemá oporu v zákone.

V posudzovanej veci odvolací súd zhodne so súdom prvého stupňa vychádzal zo zistení, že žalovaný 1/ ako vodič zavinil dopravnú nehodu, pri ktorej spôsobil škodu na majetku a zdraví tretím osobám, za ktorú zodpovedá v zmysle § 420 OZ (správnosť týchto zistení a z neho vyplývajúceho záveru žalovaný 1/ v dovolaní nenamietal). Žalovaný 1/ je teda osobou, na ktorú sa vzťahuje poistenie zodpovednosti v zmysle § 2 písm. f/ v spojení s § 4 ods. 1 zákona č. 381/2001 Z.z.

Odvolací súd dospel preto k správne mu záveru, že žalovaný 1/ je v zmysle § 12 ods. 2 písm. a/ zákona č. 381/2001 Z.z. nositeľom tvrdenej povinnosti a teda pasívne vecne legitimovaný v spore. Keďže boli splnené aj ďalšie predpoklady vyplývajúce z vyššie citovaného zákonného ustanovenia (žalovaný 1/ motorové vozidlo viedol pod vplyvom alkoholu a poisťovňa za neho vyplatila poškodeným poistné plnenie v žalovanej sume), odvolací súd správne rozhodol, keď žalobe proti žalovanému 1/ v celom rozsahu vyhovel.

Pokiaľ žalovaný 1/ v dovolaní namietal, že súdy nižších stupňov neprihliadli na to, že v čase škodovej udalosti motorové vozidlo nebolo poistené z dôvodu, že okamihom predaja vozidla žalovaným 2/ tretej osobe pôvodná poistná zmluva stratila platnosť, treba uviesť, že táto námietka je nenáležitá. Podľa Článku 11 bod 4. písm. b/ Všeobecných poistných podmienok pre povinné zmluvné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla poistenie zodpovednosti zaniká zápisom zmeny držiteľa motorového vozidla v evidencii vozidiel a nie okamihom predaja motorového vozidla. Z obsahu spisu nevyplýva, že by v čase škodovej udalosti žalovaný 2/ nebol zapísaný ako držiteľ motorového vozidla v evidencii. Poistná zmluva ním uzavretá preto nezanikla.

Žalovaný 1/ teda napadol dovolaním vecne správny rozsudok odvolacieho súdu.

Vzhľadom na to, že v konaní neboli zistené vady uvedené v § 237 O.s.p. a konanie nie je postihnuté ani inou vadou, ktorá by mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, Najvyšší súd Slovenskej republiky jeho dovolanie podľa § 243b ods. 1 O.s.p. zamietol.

33.

ROZHODNUTIE

Skutočnosť, že listina obsahujúca závet pozostáva z viacerých listov, ktoré nie sú spojené, nezakladá bez ďalšieho neplatnosť závetu. Záver o platnosti takéhoto závetu je ale opodstatnený, len ak sú vylúčené pochybnosti o pravosti, pravdivosti, súvislosti a nadväznosti jednotlivých listov závetu.

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 28. júla 2010 sp. zn. 4 Cdo 93/2009)

Z odôvodnenia:

Žalobou podanou na Okresnom súde Trnava 3. októbra 2005 sa žalobcovia domáhali voči žalovanej určenia neplatnosti prejavov vôle poručiť Z. H. (otca žalobcov a žalovanej), zomrelého 19. júna 2001, a to určenia neplatnosti závetu a vydedenia, obsiahnutých v jednej listine s dátumom jej podpísania 13. júna 2001.

Okresný súd Trnava rozsudkom z 5. júna 2007 č.k. 8 C 116/2005-102 žalobe v časti o určenie neplatnosti závetu a vydedenia vyhovel a vo zvyšku (v časti o určenie, že dôvody vydedenia nie sú dané) žalobu zamietol. Zároveň rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania. Neplatnosť závetu a vydedenia odôvodnil jednak tým, že podpisy svedkov nie sú na druhej strane závetu (druhom liste) uvedené úplne na záver textu, a tiež tým, že závet pozostáva z dvoch samostatných listov, pričom tieto listy nie sú spojené takým spôsobom, aby ich nebolo možné od seba vzájomne oddeliť. Vyslovil názor, že záujem právnej istoty vyžaduje buď také spojenie jednotlivých listov závetu, aby ich nebolo možné od seba oddeliť, alebo ich samostatné podpísanie poručiťom a svedkami. Zamietnutie žaloby v časti o určenie neexistencie dôvodov vydedenia odôvodnil nedostatkom naliehavého právneho záujmu na takomto určení (vzhlľadom na neplatnosť samotného vydedenia).

Krajský súd v Trnave ako súd odvolací na odvolanie žalobcov i žalovanej rozsudkom z 27. novembra 2008 sp.zn. 9 CoD 31/2008 rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že žalobu o určenie neplatnosti závetu a vydedenia zamietol a určil, že dôvody vydedenia žalobcov v listine o vydedení zo dňa 13. júna 2001 nie sú dané; rozhodol tiež o trovách konania. Na rozdiel od súdu prvého stupňa dospel k záveru, že závet spĺňa všetky zákonom požadované náležitosti a je platný. Za dôvod jeho neplatnosti nepovažoval klauzulu nachádzajúcu sa pod podpismi poručiťa a svedkov. Nestotožnil sa ani so záverom súdu prvého stupňa o nedostatočnom zviazaní dvoch listov závetu ako ďalšom dôvode neplatnosti tohto právneho úkonu. Vyslovil názor, že zopnutie listov pomocou spínacieho strojčeka spinkami na troch miestach je pre platnosť závetu dostatočné. Poukázal tiež na to, že neboli predložené žiadne konkrétne dôkazy o tom, že by prvý list závetu bol vymenený. Rozhodnutie v časti o určenie neexistencie dôvodov vydedenia odôvodnil ich nedostatočnou konkretizáciou.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podali dovolanie žalobcovia. Dovolaním napadli zmeňujúci výrok rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bola zamietnutá ich žaloba. Žiadali, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu v napadnutom výroku zmenil a určil neplatnosť závetu a vydedenia. Dovolanie odôvodnili nesprávnym právnym posúdením veci odvolacím súdom v otázke platnosti týchto právnych úkonov.

Žalovaná sa k podanému dovolaniu písomne nevyjadrila.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie bolo podané proti právoplatnému rozsudku odvolacieho súdu účastníkmi konania v zákonnej lehote a že ide o rozsudok, proti ktorému je v napadnutej časti dovolanie prípustné (§ 238 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) preskúmal rozsudok odvolacieho súdu a dospel k záveru, že ho treba zrušiť (§ 243b ods. 2 O.s.p.).

Procesné vady konania v zmysle § 237 O.s.p. a § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p. neboli v dovolaní tvrdené a ich existencia nevyšla v dovolacom konaní najavo.

V dovolaní sa namieta, že napadnutý rozsudok spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Nesprávny právny posúdení veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav, ku ktorému môže dôjsť buď použitím iného právneho predpisu, než ktorý mal byť správne použitý, alebo síce použitím správneho právneho predpisu, ale jeho nesprávnym výkladom alebo nesprávnym uplatnením.

V prejednávanej veci bolo zo skutkového hľadiska zistené, že žalovaná v dedičskom konaní predložila 26. mája 2005 listinu pozostávajúcu z dvoch listov zopnutých na troch miestach spinkami, napísanú písacím strojom a označenú ako závet, obsahom ktorého je aj vydedenie žalobcov. V texte závetu sa uvádza, že ho spísal poručiteľ na svojom písacom stroji za prítomnosti troch svedkov, a to L. H., L. H. a P. K. Uvádza sa v ňom, že synovi M. H. (žalobcovi 1/) započítava poručiteľ finančné dary 200 000 Sk a dcére U. V. (žalobkyni 2/) započítava finančné dary 80 000 Sk a keďže ďalšia dcéra JUDr. V. M. (žalovaná) nebola finančne obdarovaná, odkazuje jej svoje podiely na v záвете bližšie špecifikovaných nehnuteľnostiach, a že jeho deti U. V. a M. H. mu v rozpore s dobrými mravmi neposkytli potrebnú pomoc v starobe a chorobe a trvalo o neho neprejavujú opravdivý záujem, a preto ani nemôžu byť dedičmi. Závet je podpísaný na druhom liste poručiteľom a tromi svedkami s dátumom 13. júna 2001, pričom pod podpismi sa ešte nachádza text v znení: „Potvrďujeme svojimi podpismi, že p. Z. H. pred nami súčasne prítomnými svedkami vyššie uvedený závet dnes vlastnoručne podpísal a výslovne prejavil, že listina obsahuje jeho poslednú vôľu. Prečítané nahlas L. H.“. Uznesením Okresného súdu Trnava z 18. augusta 2005 č.k. D 728/2001-148 boli žalobcovia odkázaní na podanie žaloby o určenie neplatnosti závetu.

Okrem náležitostí závetu vyplývajúcich z ustanovenia § 476 ods. 2 Občianskeho zákonníka (v záвете musí byť uvedený deň, mesiac a rok, kedy bol podpísaný), ustanovenie § 476b Občianskeho zákonníka pre platnosť závetu nenapísaného vlastnou rukou poručiteľa (alografného závetu) vyžaduje, aby ho poručiteľ podpísal vlastnou rukou a aby pred dvoma súčasne prítomnými svedkami výslovne prejavil, že listina obsahuje jeho poslednú vôľu, a aby ho podpísali aj svedkovia (tieto požiadavky musí spĺňať aj listina o vydedení). Svedkovia nemusia poznať obsah závetu a nemusia byť prítomní pri samotnom písaní závetu. Nemusia byť ani prítomní pri podpise závetu poručiteľom. Ich prítomnosť, a to súčasnú, vyžaduje zákon iba pri výslovnom prejave poručiteľa, že listina obsahuje jeho poslednú vôľu, pričom v bezprostrednej nadväznosti na tento prejav poručiteľa musia listinu podpísať. Výslovný prejav vôle poručiteľa o tom, že listina obsahuje jeho poslednú vôľu, môže byť urobený ústne, písomne, prípadne aj iným jednoznačným, nesporným a pochybností nevzbudzujúcim spôsobom. Pre platnosť závetu nie je nevyhnutné, aby bolo priamo v jeho texte uvedené, že poručiteľ pred oboma svedkami súčasne prítomnými výslovne prejavil, že listina obsahuje jeho poslednú vôľu. Rozhodujúce je, či sa tak fakticky stalo. Práve svedkovia závetu sú povolaní, aby o tom podali svedectvo. Pokiaľ preto odvolací súd okolnosť, že až pod podpismi svedkov sa nachádzal text, obsahom ktorého bolo potvrdenie svedkov, že poručiteľ pred nimi výslovne prejavil, že listina obsahuje jeho poslednú vôľu, nepovažoval za dôvod neplatnosti závetu (resp. túto klauzulu považoval za nadbytočnú), bol tento jeho právny záver správny.

Rozhodujúcou otázkou, od riešenia ktorej bolo závislé správne právne posúdenie preskúmvanej veci odvolacím súdom, bola otázka, aké právne následky z hľadiska platnosti závetu má okolnosť, že jednotlivé listy závetu sú spojené takým spôsobom, ktorý umožňuje ich pomerne ľahko a zároveň ťažko zistiteľnú zámenu, prípadne že nie sú vôbec spojené.

Účelom prísnych zákonných požiadaviek na formálne a obsahové náležitosti závetu je naplnenie poslednej vôle poručiteľa a ochrana dedičov so zreteľom na skutočnosť, že účinky závetu nastávajú v čase, keď sa k nemu už poručiteľ nemôže vyjadriť.

Ustanovenia Občianskeho zákonníka, ktoré upravujú náležitosti závetu, používajú termín listina závetu, neriešia však otázku viacerých listov tvoriacich túto listinu. Nestanovujú žiadnu požiadavku na spojenie viacerých listov listiny závetu, ani na spôsob tohto spojenia. Podľa názoru dovolacieho súdu neprichádza do úvahy riešenie tejto otázky obdobným spôsobom, akým bola riešená judikatúrou v súvislosti s listinou obsahujúcou zmluvu o prevode nehnuteľnosti v stanovisku publikovanom v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky, ročník 2001, zošit 4, pod č. 69, v zmysle ktorého pokiaľ zmluvu o prevode nehnuteľnosti, vrátane jej nedielných príloh, tvorí viac ako jeden list, musia byť všetky tieto jednotlivé hárky pevne spojené (zošité) tak, aby tvorili technickú jednotu listiny, a to pod následkom neplatnosti právneho úkonu, ak by tomu tak nebolo. Výklad, ktorý by vyžadoval, aby jednotlivé listy závetu boli pevne spojené (zošité), a to pod následkom neplatnosti závetu, ak by takéto pevné spojenie nebolo urobené, by presahoval rámec platnej právnej úpravy určujúcej náležitosti závetu a zasiahol by do právnej istoty účastníkov občianskoprávných vzťahov pre oblasť dedenia. Zároveň by prakticky znamenal faktické zúženie možnosti zriadenia závetu so zreteľom na skutočnosť, že pojem listiny nie je právom výslovne definovaný, a že pokiaľ pre listinu je všeobecným ekvivalentom slovo písomnosť, teda čokoľvek písané, potom podľa právnej teórie aj praxe spôsobilou náhradou listiny v klasickom slova zmysle (papierovej, pergamenovej a pod.) je akékoľvek iné hmotné médium, na ktorom možno zachytiť písomný prejav, napr. aj drevo, umelá hmota, textilná látka. Je

zrejme, že povaha niektorých takýchto hmotných médií by pevné spojenie spôsobom zošitia, resp. ani iným spôsobom neumožňovala.

Výklad vyžadujúci pevné spojenie (zošitie) jednotlivých listov závetu nemožno vyvodiť ani s použitím analógie poukazujúcej na výslovné riešenie tejto otázky v § 44 ods. 3 zákona č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej činnosti (Notársky poriadok), podľa ktorého ak notársku listinu tvorí niekoľko listov alebo hárkov, musia byť zošité šnúrou, ktorej voľné konce sa prekryjú nálepkou opatrenou odtlačkom úradnej pečiatky. Notárske listiny majú totiž povahu verejných listín a sú spisované notármi v rámci výkonu notárskej činnosti, ktorí pre dodržanie postupu vyplývajúceho z uvedeného ustanovenia majú potrebné technické možnosti. Okrem toho táto úprava len pre prípady notárskych listín nasvedčuje tomu, že jej absencia v prípade závetu nie je medzerou zákona, ale zámerom nesťažovať technické možnosti zriadenia závetu.

Otázku právnych následkov, ktoré má okolnosť, že jednotlivé listy závetu nie sú pevne spojené alebo nie sú vôbec spojené, možno riešiť aj s použitím historického výkladu porovnávajúceho zároveň rozdielnosť právnych úprav v období právneho dualizmu súkromného práva, existujúceho v bývalej Československej republike do 31. decembra 1950. Rakúsky všeobecný občiansky zákonník (ABGB) z roku 1811, ktorý bol do uvedeného dátumu platný na území Čiech a Moravy, vymedzoval požiadavky pre závet napísaný vlastnou rukou a závet napísaný inou osobou v §§ 578 a 579. Spojenie viacerých listov závetu však neupravoval. Návrh pripravovaného československého občianskeho zákonníka (ktorý koncom tridsiatych rokov existoval už v paragrafovanom znení) v ustanoveniach § 534 a 535 chcel túto otázku riešiť vo forme odporúčenia, a to tak, že ak je závet zložený z niekoľkých listov, odporúča sa spojiť listy tak, aby nebolo nebezpečenstvo podvrhu. Právna teória i prax riešila túto otázku v súlade s rakúskou judikatúrou publikovanou v Zbierke rozhodnutí Glaser – Unger pod č. 793, 9523, 12364 a 13887, v zmysle ktorej závet napísaný na nespojených listoch, z ktorých len na poslednom je dátum a podpis, je platný, ak sú tieto listy pravé a súvislého obsahu (F. Rouček - J. Sedláček: Komentár k československému obecnému zákonníku občanskému a občanské právo platné na Slovensku a v Podkarpatskej Rusi, Praha 1936, díl III., str. 113, č. 3). Na území Slovenska upravoval formálne náležitosti závetov zákonný čl. XVI/1876 o náležitostiach závetu, dedičských zmlúv a darovaní pre prípad smrti. Tento zákon v § 8 predpisoval ako podmienku platnosti závetu, aby bol závet pozostávajúci z viacerých hárkov zošitý a oba konce nite závetcom a – ak je potrebné použiť svedkov – ešte aspoň jedným svedkom ich pečatami zapečatené. Účelom tejto právnej úpravy bolo, aby hárkov (archy) nemohli byť vymenené. Podľa uhorskej judikatúry závet vykazujúci nedostatok tejto formálnej náležitosti bol ešte aj v tom prípade neplatný, ak bolo vymenenie jednotlivých hárkov vylúčené (Kúria, zás. rozhodnutie čis. 255, Fajnor-Zátúrecký: Zásadné rozhodnutia býv. uh. kr. Kúrie a Najvyššieho súdu Čsl. republiky vo veciach občianskych z oboru práva súkromného platného na Slovensku a v Podkarpatskej Rusi, Právnická jednota na Slovensku v Bratislave 1927, str. 1043).

Prijatím tzv. stredného Občianskeho zákonníka – zákona č. 141/1950 Sb. – bol s účinnosťou od 1. januára 1950 zákonný čl. XVI/1876 zrušený. Požiadavky na spojenie viacerých listov závetu v tomto Občianskom zákonníku a ani v teraz platnom Občianskom zákonníku neboli upravené. Právna teória riešila problém viacerých listov závetu v podstate v súlade s judikatúrou publikovanou v Zbierke rozhodnutí Glaser-Unger, a to formulovaním záveru, že ak je závet napísaný na dvoch alebo viacerých navzájom voľných listoch, postačuje podpis poručiteľa aj len na poslednom liste za predpokladu, že súvislosť, nadväznosť a autenticnosť (pravosť) všetkých listov je nepochybná (Občanský zákoník – Komentár, Díl II., Panorama Praha 1987, str. 694). Podľa názoru dovolacieho súdu je tento záver pri nezmenenej právnej úprave stále použiteľný. To znamená, že ak listina závetu pozostáva z viacerých listov, ktoré nie sú pevne spojené (spojenie kovovou sponou – spinkou – nie je takýmto spojením), alebo nie sú vôbec spojené, právnym následkom tejto skutočnosti nie je bez ďalšieho neplatnosť ale ani platnosť závetu. Záver o platnosti závetu v takomto prípade vyžaduje splnenie podmienky, že tu nie sú pochybnosti o pravosti, pravdivosti, súvislosti a nadväznosti jednotlivých listov závetu.

V prejednávanej veci odvolací súd, riadiac sa nesprávnym právnym názorom v otázke právnych následkov nie pevného spojenia jednotlivých listov závetu, nevenoval pozornosť okolnostiam, ktoré sú (mohli by byť) spôsobilé založiť pochybnosti o pravosti, pravdivosti a súvislosti oboch listov závetu a vydedenia. Nesprávne preto vyhodnotil rozpor medzi textom závetu na prvom liste, v ktorom sa uvádza, že poručiteľ ho spisuje v prítomnosti svedkov, a skutkovým zistením vyplývajúcim z vykonaného dokazovania, podľa ktorého tomu tak nebolo. Nezaoberal sa okolnosťou spochybňujúcou súvislosť listov závetu z toho hľadiska, že na prvom liste poručiteľ započítava žalobcom finančné dary a na druhom liste ich z dedenia vylučuje osobitným prejavom vôle – vydedením. Nevykonal dokazovanie na tvrdenie žalobcov, že poručiteľ, ktorý závet podľa jeho výslovného znenia spisoval sám, neovládal právnú terminológiu v ňom použitú. Nehodnotil ani ďalšie skutočnosti, ktoré môžu byť pre posúdenie veci právne významné, a to že jedným zo svedkov závetu bol priateľ

žalovanej, ktorý ak by splňal podmienku blízkej osoby, nebol by spôsobilým svedkom závetu v zmysle § 476f Občianskeho zákonníka, a že žalovaná predložila závet až takmer po štyroch rokoch od smrti poručiťa.

So zreteľom na uvedené dovolací súd napadnutý výrok rozsudku odvolacieho súdu podľa § 243b ods. 2 veta prvá O.s.p. a súvisiaci výrok o trovách konania zrušil a vec mu v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie.

34.

ROZHODNUTIE

Procesný postup súdu v rámci ktorého zisťuje názor maloletého (§ 100 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku bez prítomnosti právneho zástupcu rodiča, nemá za následok odňatie možnosti rodiča konať pred súdom.

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 25. júna 2008 sp.zn. 4 Cdo 136/ 2008)

Z odôvodnenia:

Okresný súd Humenné uznesením z 12. októbra 2007 č.k. 19 P 385/2007-27 predbežne zakázal styk otca s maloletým M. a žiadnemu z účastníkov nepriznal právo na náhradu trov konania. Rozhodnutie odôvodnil tým, že písomnosti nachádzajúce sa v spise dostatočne dokumentujú také skutočnosti, na základe ktorých je potrebný okamžitý zásah súdu a ktoré je potrebné riešiť predbežným opatrením, a to tak, že styk otca s maloletým M. bude predbežne zakázaný.

Krajský súd v Prešove na odvolanie otca maloletého uznesením z 15. februára 2008 sp.zn. 4 CoP 29/2007 napadnuté uznesenie okresného súdu zmenil tak, že návrh na vydanie predbežného opatrenia zamietol. Žiadnemu z účastníkov nepriznal právo na náhradu trov konania. Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že ani po doplnení dokazovania výsluchom maloletého M. ako aj jeho rodičov odvolacím súdom, nebola nevyhnutnosť dočasnej úpravy pomerov preukázaná. Vyjadrenie maloletého, že sa s otcom nechce stretávať, považoval za ovplyvnené výchovným prostredím, v ktorom žije, a hlavne matkou, na ktorú negatívne vyplývajú súdne spory. Zákonná podmienka pre vydanie predbežného opatrenia – nevyhnutnosť dočasnej úpravy pomerov nebola v danom prípade preukázaná. O náhrade trov konania rozhodol podľa § 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 146 ods. 1 písm. a/ O.s.p.

Proti tomuto uzneseniu odvolacieho súdu podala dovolanie matka maloletého, navrhla ho zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie z dôvodu podľa ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p. S poukazom na ustanovenia § 100 ods. 3, § 122, § 126 a § 131 O.s.p. namietala, že postupom odvolacieho súdu jej bola odňatá možnosť pred súdom konať (nebola jej umožnená prítomnosť pri vykonávaní dôkazov, ako aj možnosť klásť vypočúvaným osobám otázky. Dôkaz výsluchom maloletého dieťaťa bol totiž vykonaný v neprítomnosti právnej zástupkyne matky, napriek tomu, že zákon neumožňuje obmedziť účasť právnych zástupcov účastníkov na výsluchu maloletého dieťaťa.

Otec maloletého sa k dovolaniu matky dieťaťa nevyjadril. Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny v Humennom vo svojom vyjadrení navrhol dovolaniu matky maloletého vyhovieť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O.s.p.) skúmal najskôr, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému ho zákon pripúšťa.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.). V prejednávanej veci odvolací súd rozhodol uznesením. Uznesenia, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú uvedené v § 239 ods. 1 a 2 O.s.p. Podľa § 239 ods. 3 O.s.p. ale ustanovenia odsekov 1 a 2 neplatia, ak ide o uznesenie o príslušnosti, predbežnom opatrení, poriadkovej pokute, o znalcovskom, tlmočnom, o odmietnutí návrhu na zabezpečenie predmetu dôkazu vo veciach týkajúcich sa práva duševného vlastníctva a o trovách konania, ako aj o tých uzneseniach vo veciach upravených Zákonom o rodine, v ktorých sa vo veci samej rozhoduje uznesením. V prejednávanej veci je teda dovolanie v zmysle § 239 ods. 3 O.s.p. neprípustné.

Dovolanie matky by za týchto okolností bolo prípustné, iba ak v konaní došlo k niektorej z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p. V dovolacom konaní nevyšla najavo procesná vada tejto povahy.

Dovolatelka tvrdí, že jej postupom odvolacieho súdu bola odňatá možnosť konať pred súdom, keď odvolací súd napriek tomu, že zákon neumožňuje obmedziť účasť právnych zástupcov účastníkov na výsluchu maloletého dieťaťa, vykonával dôkaz výsluchom maloletého dieťaťa v neprítomnosti jej právnej zástupkyne.

Odňatím možnosti konať pred súdom (§ 237 písm.f/ O.s.p.) sa rozumie postup súdu, ktorým účastníkovi odňal možnosť realizovať procesné práva, ktoré mu dáva Občiansky súdny poriadok. V zmysle § 18 O.s.p. majú účastníci v občianskom súdnom konaní rovnaké postavenie a súd je povinný zabezpečiť im rovnaké možnosti na uplatnenie ich práv [napr. právo vykonávať procesné úkony vo formách stanovených zákonom (§ 41 O.s.p.), nazeráť do spisu a robiť si z neho výpisy (§ 44 O.s.p.), právo byť predvolaný na súdne pojednávanie (§ 115 O.s.p.), vyjadriť sa k návrhom na dôkazy a k všetkým dôkazom, ktoré sa vykonali (§ 123 O.s.p.), na to, aby im bol rozsudok doručený do vlastných rúk (§ 158 ods. 2 O.s.p.)]. Zo spisu nevyplýva, že by odvolací súd v prejednávanej veci v prípade matky maloletého nerešpektoval niektoré z týchto práv.

Ak je účastníkom konania maloleté dieťa, ktoré je schopné vzhľadom na vek a rozumovú vyspelosť vyjadriť samostatne svoj názor, súd na jeho názor prihliadne. Názor maloletého dieťaťa súd zisťuje prostredníctvom jeho zástupcu alebo príslušného orgánu sociálnoprávnej ochrany detí, alebo výsluchom maloletého dieťaťa aj bez prítomnosti rodičov alebo iných osôb zodpovedných za výchovu maloletého dieťaťa (§ 100 ods. 3 O.s.p.).

Doplnenie citovaného ustanovenia § 100 ods. 3 O.s.p. zákonom č. 353/2003 Z.z. s účinnosťou od 1. septembra 200) bolo vyvolané súdno-aplikačnou praxou, ktorá často vyžaduje, aby v záujme riadneho zistenia skutkového stavu predovšetkým v konaniach týkajúcich sa starostlivosti o maloleté deti bolo vypočuté i maloleté dieťa. Ide o riešenie základného procesného rámca na tento úkon, ktorý doposiaľ v procesných predpisoch nebol upravený, a ktorý je v súlade s článkom 3 a článkom 12 Dohovoru o právach dieťaťa (Oznámenie č. 104/1991 Zb.). Podľa tohto ustanovenia zákon priamo dáva súdu možnosť v konaní, ktorého účastníkom je maloleté dieťa (vo veciach starostlivosti súdu o maloletých je maloleté dieťa účastníkom konania vždy) zistiť názor maloletého dieťaťa buď sprostredkované, alebo bezprostredne výsluchom maloletého dieťaťa, a to aj bez prítomnosti rodičov alebo iných osôb zodpovedných za výchovu maloletého dieťaťa. Z uvedeného je potom treba vyvodiť, že ak má súd zákonnú možnosť pri zisťovaní názoru maloletého dieťaťa jeho výsluchom v konaní vylúčiť rodičov, prípadne iné osoby zodpovedné za výchovu maloletého dieťaťa z takéhoto úkonu, vzťahuje sa možnosť vylúčenia z tohto úkonu aj na zástupcov rodičov alebo iných osôb zodpovedných za výchovu maloletého dieťaťa bez ohľadu na to, že v ustanovení § 100 ods. 3 O.s.p. uvedené nie sú. Splnomocnený zástupca rodiča maloletého dieťaťa v súdnom konaní nemá postavenie účastníka konania, ale osoby zúčastnenej na konaní a nemožno mu v konaní priznať viac práv, ako samotnému účastníkovi. Preto nie je odňatím možnosti účastníka (matky) konať pred súdom, ak súd zisťuje názor maloletého dieťaťa jeho výsluchom bez prítomnosti rodičov a bez prítomnosti ich zástupcov.

Vzhľadom na to, že dovolanie matky nie je podľa § 239 O.s.p. prípustné, nebola preukázaná existencia dovolateľkou namietanej vady konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. a neboli zistené žiadne vady uvedené v § 237 O.s.p., Najvyšší súd Slovenskej republiky odmietol dovolanie matky podľa § 243b ods. 4 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p.

35.

ROZHODNUTIE

Trojdnňová lehota stanovená § 151 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku na vyčíslenie trov konania je lehota procesná, ktorá je zachovaná nielen vtedy, ak sa úkon urobí v posledný deň lehoty na súde, ale aj vtedy, ak sa podanie odovzdá orgánu, ktorý má povinnosť ho doručiť (§ 57 ods. 3 O.s.p.).

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 12. mája 2010 sp. zn. 4 MCdo 8/2009)

Z odôvodnenia:

Okresný súd Rimavská Sobota rozsudkom z 12. novembra 2007 č.k. RA 2 C 126/2003-187 zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal zaplata 7 401 Sk s príslušenstvom (špecifikovaným v rozhodnutí). Žalovanému priznal náhradu trov konania 1 000 Sk s odôvodnením, že rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p. a procesne úspešnému žalovanému priznal náhradu účelne vynaložených trov konania, ktoré boli uplatnené podľa ustanovenia § 151 ods. 1 a 2 O.s.p. Na vyčíslenie trov právneho zastúpenia, ktoré bolo doručené súdu 19. novembra 2007 neprihliadol, lebo žalovaný trovy nevyčísliť v lehote do troch pracovných dní od vyhlásenia rozsudku.

Krajský súd v Banskej Bystrici rozsudkom z 18. marca 2008 sp. zn. 14 Co 30/2008 na odvolanie oboch účastníkov rozsudok okresného súdu potvrdil a rozhodol o trovách odvolacieho konania. K odvolaniu žalovaného smerujúcemu proti výroku o trovách konania uviedol, že rozhodnutie súdu prvého stupňa v ním napadnutej časti považuje za vecne správne. Dodal, že vyčíslenie trov konania treba v trojdnňovej lehote nielen odovzdať orgánu, ktorý má povinnosť doručiť ho súdu, ale aj reálne súdu predložiť.

Proti výroku rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený výrok o náhrade trov prvostupňového konania, podal mimoriadne dovolanie generálny prokurátor Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“). Uviedol, že právna úprava lehôt sa v Občianskom súdnom poriadku nachádza v ustanoveniach § 55 až § 58. Ide nepochybne o právnu úpravu procesných lehôt, ktoré sú zachované, ak sa posledný deň lehoty urobí úkon na súde, alebo podanie odovzdá orgánu, ktorý má povinnosť ho doručiť. Aj trojdnňovú lehotu stanovenú v § 151 ods. 1 O.s.p. treba považovať za lehotu procesnú. Pre jej počítanie, plynutie a aj pre jej zachovanie platia ustanovenia § 55 a § 57 O.s.p. Ak preto odvolací súd dospel v otázke zachovania lehoty uvedenej v § 151 ods. 1 O.s.p. k inému právnenému záveru – t.j., že pre zachovanie lehoty malo byť do troch pracovných dní od vyhlásenia rozsudku vyčíslenie trov reálne predložené súdu, nielen odovzdané orgánu, ktorý má povinnosť ho súdu doručiť, ide o záver nesprávny, odporujúci § 55 a nasl. O.s.p. v spojení s § 151 ods. 1 O.s.p., čím je daný dovolací dôvod podľa § 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd rozhodujúci o mimoriadnom dovolaní (§ 10a ods. 3 O.s.p.) po zistení, že tento opravný prostriedok podal včas generálny prokurátor (§ 243g O.s.p.) na základe podnetu účastníka konania (§ 243e ods. 1 a 2 O.s.p.), a že je prípustný (§ 243f ods. 2 a contrario), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 243a ods. 3 O.s.p.) preskúmal rozsudok v napadnutej časti a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie je opodstatnené.

V posudzovanej veci odvolací súd zhodne so súdom prvého stupňa vychádzal z právneho názoru, že v ustanovení § 151 ods. 1 O.s.p. uvedená trojdnňová lehota, v ktorej je účastník konania povinný trovy konania vyčísliť, je zachovaná len za predpokladu, ak sa vyčíslenie trov konania odovzdá najneskôr v posledný deň lehoty na súde. Jeho výsledkom bolo potom rozhodnutie, podľa ktorého na vyčíslenie trov právneho zastúpenia žalovaného, ktoré došlo na súd až po uplynutí trojdnňovej lehoty, neprihliadol a žalovanému priznal len náhradu trov konania vyplývajúcich zo spisu ku dňu vyhlásenia rozhodnutia s výnimkou trov právneho zastúpenia.

Podľa § 151 ods. 1 O.s.p. o povinnosti nahradiť trovy konania rozhoduje súd na návrh spravidla v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí. Účastník, ktorému sa prisudzuje náhrada trov konania, je povinný trovy konania vyčísliť najneskôr do troch pracovných dní od vyhlásenia tohto rozhodnutia. Podľa § 151 ods. 2 O.s.p. ak účastník v lehote podľa odseku 1 trovy nevyčísli, súd mu prizná náhradu trov konania vyplývajúcich zo spisu ku dňu vyhlásenia rozhodnutia s výnimkou trov právneho zastúpenia; ak takému účastníkovi okrem trov právneho zastúpenia iné trovy zo spisu nevyplývajú, súd mu náhradu trov konania neprizná a v takom prípade súd nie je viazaný rozhodnutím o prisúdení náhrady trov konania tomuto účastníkovi v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí. Podľa § 55 O.s.p. ak tento zákon neustanovuje lehotu na urobenie úkonu, určí ju, ak je to

potrebné, predseda senátu, samosudca alebo nimi poverený zamestnanec súdu. Lehotu, ktorú určil, môže predseda senátu alebo samosudca tiež predĺžiť. Podľa § 57 ods. 1 O.s.p. do plynutia lehoty sa nezapočítava deň, keď došlo k skutočnosti určujúcej začiatok lehoty. Podľa § 57 ods. 3 O.s.p. lehota je zachovaná, ak sa posledný deň lehoty urobí úkon na súde alebo podanie odovzdá orgánu, ktorý má povinnosť ho doručiť.

Dovolací súd súhlasí s generálnym prokurátorom, že aj trojdňovú lehotu stanovenú v ustanovení § 151 ods. 1 O.s.p. treba považovať za lehotu procesnú. Keďže niet špeciálnej úpravy, ktorá by stanovovala osobitné pravidlá pre jej počítanie, plynutie a zachovanie, treba použiť všeobecne platné pravidlá pre lehoty uvedené v ustanoveniach § 55 a nasl. O.s.p., vrátane § 57 ods. 3 O.s.p., podľa ktorého je lehota zachovaná nielen vtedy, ak sa úkon urobí posledný deň lehoty na súde, ale aj vtedy, ak sa podanie odovzdá orgánu, ktorý má povinnosť ho doručiť.

Pokiaľ súdy nižších stupňov dospeli v otázke zachovania lehoty uvedenej v § 151 ods. 1 O.s.p. k inému právnomu záveru, ide o záver nesprávny, ktorý odporuje § 55 a nasl. O.s.p. v spojení s § 151 ods. 1 O.s.p.

Z obsahu spisu vyplýva, že súd prvého stupňa vyhlásil rozsudok 12. novembra 2007 a že podanie obsahujúce vyčíslenie trov prvostupňového konania bolo na pošte (orgáne, ktorý má povinnosť ho doručiť) odovzdané žalovaným 15. novembra 2007. Hoci toto podanie došlo na okresný súd až 19. novembra 2007, trojdňová lehota uvedená v ustanovení § 151 ods. 1 O.s.p. bola v zmysle § 57 ods. 3 O.s.p. zachovaná. Pokiaľ súdy napriek tomu na podanie žalovaného, ktorým vyčísliť trovy právneho zastúpenia, neprihliadli a žalovanému priznali len náhradu trov konania vyplývajúcich zo spisu ku dňu vyhlásenia rozhodnutia, konali v rozpore s ustanoveniami § 151 ods. 1 O.s.p. v spojení s 57 ods. 3 O.s.p.

Najvyšší súd Slovenskej republiky preto rozsudok odvolacieho súdu a tiež súdu prvého stupňa v napadnutej časti zrušil a vec v rozsahu zrušenia vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 243b ods. 2 a 3 O.s.p.).

36.

ROZHODNUTIE

Ak bol návrh na vykonanie exekúcie podaný včas (pred uplynutím prekluzívnej lehoty podľa osobitného predpisu (napríklad § 88 ods. 1 zákona č. 372/1990 Zb. o priestupkoch), oprávnený procesne nezavinil zastavenie exekúcie z dôvodu straty účinnosti exekučného titulu.

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 31. júla 2008 sp. zn. 4 M Cdo 11/2008)

Z odôvodnenia :

Oprávnená podala dňa 1. februára 2005 na Okresnom súde Bratislava IV návrh na nariadenie výkonu rozhodnutia predajom hnuteľných vecí povinného na vymoženie sumy 1 000 Sk, predstavujúcej pokutu uloženú povinnému za priestupok v cestnej premávke v blokovom konaní na základe bloku na pokutu nezaplatenú na mieste, ktorý nadobudol právoplatnosť 16. apríla 2003 a vykonateľnosť 2. mája 2003. Ako orgán konajúci v mene oprávnenej bolo v návrhu označené K.

Okresný súd Bratislava IV uznesením z 1. marca 2005 č.k. 34 E 246/05-6 nariadil výkon rozhodnutia predajom hnuteľných vecí povinného na uspokojenie pohľadávky oprávnenej vo výške 1 000 Sk a povinnému zakázal nakladať s vecami, ktoré vykonávateľ spíše.

Písomným podaním doručeným Okresnému súde Bratislava IV 23. februára 2006 K. oznámilo, že v zmysle § 372m ods. 1 O.s.p. bol na vymoženie sumy, na ktorú je vedený výkon rozhodnutia, podaný voči povinnému návrh na vykonanie exekúcie súdnemu exekútorovi.

Okresný súd Bratislava IV uznesením zo 17. januára 2007 č.k. 37 Er 4637/2006-20 exekúciu vedenú pod sp. zn. 37 Er 4637/2006 zastavil a zároveň rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania. Zastavenie exekúcie odôvodnil stratou účinnosti exekučného titulu v dôsledku uplynutia trojročnej prekluzívnej lehoty v zmysle § 88 ods. 1 zák. č. 372/1990 Zb. o priestupkoch (podľa ktorého rozhodnutie o uložení pokuty za priestupok, o nároku na náhradu škody a o náhrade trov konania možno vykonať do troch rokov od uplynutia lehoty určenej na ich zaplatenie).

Na odvolanie povinného proti výroku o trovách konania Okresný súd Bratislava IV uznesením z 12. marca 2007 č.k. 37 Er 4637/2006-27 uznesenie zo 17. januára 2007 č.k. 37 Er 4637/2006-20 vo výroku o trovách konania zmenil tak, že oprávnenému K. uložil povinnosť zaplatiť povinnému náhradu trov konania 2 771 Sk do troch dní od právoplatnosti rozhodnutia.

Proti tomuto uzneseniu okresného súdu podal oprávnený odvolanie. Krajský súd v Bratislave uznesením z 28. septembra 2007 sp. zn. 17 CoE 218/2007 napadnuté rozhodnutie potvrdil ako vecne správne. Poukázal pritom na § 146 ods. 2 O.s.p. a to, že k zastaveniu exekúcie došlo pre preklúziu práva.

Generálny prokurátor Slovenskej republiky napadol uvedené uznesenie Krajského súdu v Bratislave ako i uznesenie Okresného súdu Bratislava IV z 12. marca 2007 č.k. 37 Er 4637/2006-27 mimoriadnym dovolaním. Navrhol obe rozhodnutia zrušiť a vec vrátiť okresnému súde na ďalšie konanie. Mimoriadne dovolanie odôvodnil nesprávnym právnym posúdením veci. Uviedol, že návrh na vykonanie exekúcie bol podaný pred uplynutím trojročnej prekluzívnej lehoty, preto neboli splnené podmienky pre priznanie náhrady trov povinnému.

Povinný vo vyjadrení k dovolaniu navrhol tento opravný prostriedok ako neprípustný odmietnuť, prípadne ho ako nedôvodný zamietnuť. Oprávnená sa k mimoriadnemu dovolaniu nevyjadrila.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd rozhodujúci o mimoriadnom dovolaní (§ 10a ods. 3 O.s.p.) po zistení, že tento opravný prostriedok podal včas generálny prokurátor Slovenskej republiky (§ 243g O.s.p.) na základe podnetu orgánu konajúceho v mene oprávnenej (§ 243e ods. 1 a 2 O.s.p.), a že je prípustné (§ 243f ods. 2 a contrario), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 243a ods. 3 O.s.p.) preskúmal napadnuté uznesenia a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie je opodstatnené.

Ak niektorý z účastníkov zavinil, že konanie sa muselo zastaviť, je povinný uhradiť jeho trovy (§ 146 ods. 2 O.s.p.).

Ustanovenie § 146 ods. 2 O.s.p. poriadku umožňuje aj pri zastavení konania priznať účastníkovi náhradu trov konania proti tomu účastníkovi, ktorý zavinil jeho zastavenie. Zavinenie sa tu posudzuje z procesného hľadiska, teda podľa procesného výsledku. Aplikácia zásady vyjadrenej v uvedenom ustanovení môže prichádzať do úvahy aj pri rozhodovaní o trovách konania povinného v exekúcii (§ 251 ods. 4 O.s.p. v súvislosti s nedostatkom výslovnej úpravy v Exekučnom poriadku), jej aplikácia v predmetnej veci nebola ale správna.

Dovolací súd sa stotožňuje s názorom generálneho prokurátora, že ak oprávnená podala návrh na nariadenie výkonu rozhodnutia, resp. na vykonanie exekúcie pred uplynutím prekluzívnej lehoty, neprichádza do úvahy jej procesné zavinenie na zastavení exekúcie z dôvodu straty účinnosti exekučného titulu. Oprávnená totiž postup súdu vo vykonávanom konaní, resp. postup súdneho exekútora v exekučnom konaní, ako i dĺžku trvania tohto postupu, teda aj prípadné vykonanie exekučného titulu do straty jeho účinnosti v priebehu konania, nemohla ovplyvniť. Okrem toho súd by bol povinný exekúciu zastaviť i z úradnej moci, ak by zistil stratu účinnosti exekučného titulu v priebehu konania.

So zreteľom na uvedené Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnuté uznesenia zrušil a vec vrátil Okresnému súdu Bratislava IV na ďalšie konanie (§ 243b ods. 1 a 2 O.s.p.). Postup okresného súdu v ďalšom konaní v súvislosti s odvolaním povinného proti výroku o trovách konania je daný ustanovením § 374 ods. 3 O.s.p.

37.

ROZHODNUTIE

Zmyslu a účelu § 6 ods. 1 veta prvá zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov zodpovedá interpretácia tohto ustanovenia, v zmysle ktorej rovnaké dôsledky ako zrušenie nezákonného uznesenia o začatí trestného stíhania a o vznesení obvinenia, má tiež rozhodnutie o zastavení trestného stíhania vydané z dôvodu, že sa nepotvrdil predpoklad o spáchaní trestného činu obvineným.

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 18. októbra 2010 sp. zn. 4 MCdo 15/2009)

Z odôvodnenia:

Okresný súd Svidník rozsudkom z 25. marca 2008 č.k. 2 C 217/2005-84 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobkyni sumu 4 158 Sk so 6 % úrokom z omeškania ročne od 22. augusta 2005 do zaplatenia a v rovnakej lehote náhradu trov konania. Z vykonaného dokazovania mal preukázané, že uznesením Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Bardejove, pracovisko Svidník z 28. mája 2004 ČVS : X bolo proti žalobkyni začaté trestné stíhanie a vznesené obvinenie pre trestný čin ublíženia na zdraví podľa § 221 ods. 1 Trestného zákona. Žalobkyňa podala proti uzneseniu o začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia sťažnosť, ktorá bola uznesením okresného prokurátora vo Svidníku zo 6. septembra 2004 č. X ako nedôvodná zamietnutá. Po vykonaní úkonov prípravného konania na základe písomného návrhu obhajcu žalobkyne z 11. novembra 2004 bolo uznesením okresného prokurátora vo Svidníku z 23. novembra 2004 č. X trestné stíhanie proti žalobkyni zastavené. Žalobkyňa 16. februára 2005 prostredníctvom svojho právneho zástupcu požiadala o predbežné prerokovanie nároku podľa zákona č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu pri výkone verejnej moci (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z.z.“) s odôvodnením, že v súvislosti s jej obhajobou v trestnom konaní jej vznikla škoda spočívajúca v zaplatených trovách obhajoby v celkovej výške 4 158 Sk. Žalovaná oznámila právnenému zástupcovi žalobkyne, že jej žiadosti o predbežné prerokovanie nároku nevyhovela, lebo trestné stíhanie bolo začaté v zmysle ustanovení Trestného poriadku a nemôže byť posudzované ako nezákonné. Žalobkyňa si zvolila v priebehu prípravného konania obhajcu JUDr. A. B., ktorý ju v predmetnej veci až do skončenia trestného stíhania obhajoval. Obhajca si trovy obhajoby riadne vyúčtoval. Jeho odmena predstavovala 4 158 Sk, ktorú mu žalobkyňa uhradila. Zároveň jej vznikli náklady (náhrada odmeny za právne služby) pri uplatňovaní svojho nároku na náhradu škody v rámci predbežného prerokovania nároku vo výške 1 547 Sk. Vzhľadom na to okresný súd vyslovil názor, že zastavenie trestného stíhania, postúpenie veci inému orgánu alebo oslobodzujúci rozsudok, ak k takýmto rozhodnutiam došlo preto, že sa nenaplnil predpoklad o spáchaní trestného činu obvineným, majú rovnaké dôsledky ako zrušenie uznesenia o začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia pre nezákonnosť. Uplatnený nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím považoval preto za opodstatnený.

Krajský súd v Prešove na odvolanie žalovanej rozsudkom z 19. februára 2009 sp.zn. 8 Co 77/2008 rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že žalobu zamietol; rozhodol tiež o trovách konania. Nestotožnil sa s právnym názorom súdu prvého stupňa, že v danej veci boli splnené predpoklady zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci. Uznesenie okresného prokurátora vo Svidníku z 23. novembra 2004 č.k. X., ktorým bolo zastavené trestné stíhanie proti žalobkyni podľa § 172 ods. 1 písm. a/ Trestného poriadku účinného do 31. januára 2005, nemožno považovať za rozhodnutie o zrušení uznesenia o začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia pre nezákonnosť. Z obsahu spisu nevyplýva, že by uznesenie Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Bratislave, pracovisko Svidník, z 25. augusta 2004 ČVS : X bolo zrušené alebo zmenené pre nezákonnosť príslušným orgánom, nie je teda nezákonným rozhodnutím. Keďže v danej veci neboli splnené podmienky zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci podľa § 3 ods. 1 písm. a/ zákona č. 514/2003 Z.z. a zároveň neboli splnené podmienky na potvrdenie napadnutého rozsudku ani na jeho zrušenie, napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zmenil a žalobu zamietol. O trovách konania odvolací súd rozhodol podľa § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.

Na základe podnetu žalobkyne podal generálny prokurátor Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) mimoriadne dovolanie, ktorým v zmysle § 243e ods. 1 O.s.p. a § 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p. napadol uvedený rozsudok odvolacieho súdu. napadnuté rozhodnutie navrhol zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie. Poukázal na to, že odvolací súd porušil zákon, lebo sa dôsledne neriadil ustanoveniami zákona č. 514/2003 Z.z. Podľa jeho názoru zastavenie trestného stíhania, postúpenie veci inému orgánu alebo oslobodzujúci rozsudok majú podľa § 6 ods. 1 tohto zákona rovnaké dôsledky, ako zrušenie uznesenia o začatí trestného stíhania

a vznesení obvinenia pre nezákonnosť, ak k takýmto rozhodnutiam došlo preto, že sa nenaplnil predpoklad o spáchaní trestného činu obvineným.

Žalobkyňa navrhla mimoriadnemu dovolaniu vyhovieť, žalovaná žiadala dovolanie ako nedôvodné zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd rozhodujúci o mimoriadnom dovolaní (§ 10a ods. 3 O.s.p.) po zistení, že tento opravný prostriedok podal včas (§ 243g O.s.p.) generálny prokurátor Slovenskej republiky (§ 243e ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 243a ods. 1 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok v rozsahu podľa § 243i ods. 2 O.s.p. a § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie je opodstatnené.

Generálny prokurátor v mimoriadnom dovolaní namietol, že rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.). Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav, ku ktorému môže dôjsť buď použitím iného právneho predpisu, než ktorý mal byť správne použitý alebo síce aplikáciou správneho právneho predpisu, ale jeho nesprávnym výkladom.

Podľa § 6 ods. 1 veta prvá zákona č. 514/2003 Z.z. ak tento zákon neustanovuje inak, právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím možno uplatniť iba vtedy, ak právoplatné rozhodnutie, ktorým bola škoda spôsobená bolo zrušené alebo zmenené pre nezákonnosť príslušným orgánom. Podľa § 18 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z.z. náhrada škody zahŕňa aj náhradu trov konania, ktoré poškodenému vznikli v konaní, v ktorom bolo vydané nezákonné rozhodnutie alebo rozhodnutie o treste, o ochrannom opatrení, alebo rozhodnutie o väzbe, zatknutí a inom pozbavení osobnej slobody, alebo vykonané zadržanie a v konaní, v ktorom bolo rozhodnutie zrušené alebo trestné stíhanie zastavené, alebo v ktorom bola vec postúpená inému orgánu.

Ustanovenie § 3 zákona č. 514/2003 Z.z. určuje rozsah zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú orgánmi verejnej moci pri výkone verejnej moci tak, že štát zodpovedá za škodu spôsobenú a/ nezákonným rozhodnutím, b/ nezákonným zatknutím, zadržaním alebo iným pozbavením osobnej slobody, c/ rozhodnutím o treste, o ochrannom opatrení alebo rozhodnutím o väzbe, alebo d/ nesprávnym úradným postupom.

Základným predpokladom zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím v zmysle § 6 ods. 1 veta prvá zákona č. 514/2003 Z.z. je zrušenie alebo zmena právoplatného rozhodnutia, ktorým bola spôsobená škoda, a to pre jeho nezákonnosť príslušným orgánom. Pre správnu interpretáciu tohto ustanovenia nestačí vychádzať len z jeho jazykového znenia a doslovného gramatického výkladu, ale je nevyhnutné uplatniť výklad systematicky a teleologicky. Z hľadiska systematického výkladu možno dospieť k záveru, že aplikácia § 18 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z.z. prichádza do úvahy aj v prípade zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím. Z hľadiska teleologického výkladu nemožno lipnúť na formálnom zrušení (zмене) namietaného nezákonného rozhodnutia, ale je potrebné splnenie tejto podmienky vykladať extenzívne. Za správny treba považovať výklad, v zmysle ktorého z hľadiska zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú rozhodnutím o začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia, má zastavenie trestného stíhania (ak k takémuto rozhodnutiu došlo preto, že sa nenaplnil predpoklad o spáchaní trestného činu obvineným) rovnaké dôsledky ako zrušenie uznesenia o začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia pre nezákonnosť. Právoplatnosťou rozhodnutia o zastavení trestného stíhania sa trestné konanie končí, to znamená, že zanikajú účinky rozhodnutia o začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia. Zastavenie trestného stíhania znamená, že výsledky trestného (prípravného) konania ukazujú, že nejde o trestný čin, zároveň znamená, že podozrenie zo spáchania trestného činu sa nepotvrdilo a vyšla najavo nezákonnosť rozhodnutia o začatí trestného stíhania.

Ústavnoprávny základ nároku jednotlivca na náhradu škody v prípade trestného stíhania, ktoré bolo zastavené, treba hľadať nielen v čl. 46 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, ale vo všeobecnej rovine predovšetkým v čl. 1 ods. 1 tohto základného zákona, teda v princípoch materiálneho právneho štátu. Ak má byť štát skutočne považovaný za materiálny právny štát, musí niesť objektívnu zodpovednosť za konanie svojich orgánov, ktorým priamo zasiahli do základných práv jednotlivca. Nemožno prehliadnuť, že štát nemá slobodnú vôľu, ale je povinný striktné dodržiavať právo v jeho ideálnej (škodu nepôsobiacej) interpretácii. Na jednej strane je povinnosťou orgánov činných v trestnom konaní vyšetrovať a stíhať trestnú činnosť, na druhej strane sa štát nemôže zbaviť zodpovednosti za postup týchto orgánov, ak sa ich postup ukáže ako mylný, zasahujúci do základných práv. V takejto situácii nie je rozhodné, ako orgány činné v trestnom konaní vyhodnotili pôvodné podozrenie, ale to, či sa ich podozrenie v trestnom konaní potvrdilo.

Nárok na náhradu škody spôsobenej začatím a vedením trestného stíhania, ktoré neskončilo právoplatným odsúdením je špecifickým prípadom zodpovednosti štátu podľa zákona č. 514/2003 Z.z. účinného od 1. júla 2004 a rovnako aj podľa predtým platného zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom (ďalej len „zákon č. 58/1969 Zb.“) účinného do 30. júna 2004. Súdna judikatúra dospela k záveru, že zmyslu právnej úpravy zodpovednosti štátu za škodu zodpovedá, aby každá majetková ujma spôsobená nesprávnym či nezákonným zásahom štátu proti občanovi (fyzickej osobe) bola odčinená. Ak došlo k zastaveniu trestného stíhania alebo k oslobodeniu spod obžaloby, treba s prihliadnutím na konkrétne okolnosti a dôvody vychádzať z toho, že občan čin nespáchal a že trestné stíhanie proti nemu nemalo byť začaté. Nárok na náhradu škody spôsobenej začatím trestného stíhania sa posudzuje ako nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím (porovnaj rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 28. júna 1993 sp.zn. 1 Cdo 53/93 publikovaný pod č. 70 v Zbierke rozhodnutí a stanovísk súdov Slovenskej republiky ročník 1994). Rozhodujúcim meradlom zákonnosti začatia (vedenia) trestného stíhania je neskorší výsledok trestného konania. Tieto závery prijaté v čase platnosti zákona č. 58/1969 Zb. sú aj po zmene právnej úpravy stále použiteľné.

V preskúmvanej veci odvolací súd správne aplikoval na daný prípad zákon č. 514/2003 Z.z. a správne posudzoval zodpovednosť štátu ako zodpovednosť za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím, nesprávne však interpretoval § 6 ods. 1 tohto zákona v otázke, či zastavenie trestného stíhania z dôvodu, že k trestnému činu nedošlo, má rovnaký dôsledok ako zrušenie uznesenia o začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia pre nezákonnosť. Dovolací súd preto rozsudok odvolacieho súdu pre nesprávne právne posúdenie veci zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b ods. 1 O.s.p. a contrario).

38.

ROZHODNUTIE

Zákaz vykonať exekúciu predajom nehnuteľností [§ 134 ods. 2 zákona č. 233/1995 Z.z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov] sa nevzťahuje na prípady vydania predbežného opatrenia v konaní o žalobe uvedenej v § 80 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku.

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 25. júna 2008 sp.zn. 4 MCdo 22/ 2007)

O d ô v o d n e n i e :

Okresný súd Dolný Kubín uznesením z 3. januára 2007 č.k. 7 Er 944/2002-17 a 7 Er 56/2003-18 schválil príklep udelený vydražiteľovi S. na dražbe konanej dňa 27. novembra 2006 súdnym exekútorom JUDr. J., týkajúcej sa nehnuteľností zapísaných v katastri nehnuteľností pre katastrálne územie X. na liste vlastníctva č. X. ako rodinný dom súp. č. X. a pozemok parcela č. X. – zastavaná plocha a nádvorie o výmere X. m², ako vlastníctvo povinných, za najvyššie podanie 3 500 000 Sk. Následným uznesením z 12. februára 2007 č.k. 7 Er 944/2002-26 a 7 Er 56/2003-27 schválil rozvrh výťažku z predaja uvedených nehnuteľností vykonaný súdnym exekútorom na rozvrhovom pojednávaní dňa 16. januára 2007 podľa zápisnice o rozvrhu výťažku.

Proti uvedeným uzneseniam okresného súdu podal mimoriadne dovolanie generálny prokurátor Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“). Navrhol, aby dovolací súd označené uznesenia zrušil a vec vrátil Okresnému súdu Dolný Kubín na ďalšie konanie. Dovolanie odôvodnil nesprávnym právnym posúdením veci a tiež tzv. inou vadou konania. Poukazoval na nezákonnosť exekúcie pre rozpor s ustanovením § 134 ods. 2 zákona č. 233/1995 Z.z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení platnom v čase rozhodovania exekučného súdu (ďalej len „Exekučný poriadok“). Uviedol, že v konaní vedenom na Okresnom súde Dolný Kubín pod sp.zn. 4 C 775/96, predmetom ktorého je žaloba V. a.s., proti povinným a ďalším osobám o nahradenie vyhlásenia vôle v kúpnej zmluve, ktorou žalovaní v tomto konaní sa majú zaviazat' k predaju nehnuteľností zapísaných v katastri nehnuteľností pre katastrálne územie X. na liste vlastníctva č. X.. žalobkyni, bolo vydané predbežné opatrenie, ktorým bola povinným uložená, okrem iného, aj povinnosť zdržať sa scudzenia týchto nehnuteľností. Vyslovil názor, že ustanovenie § 134 ods. 2 Exekučného poriadku treba vykladať extenzívne tak, že konaním o určenie vlastníctva treba rozumieť každé konanie, ktorého výsledok môže mať vplyv na subjekt vlastníctva, teda aj konanie o vyhlásenie vôle, prípadne o neplatnosť zmluvy a pod. Nesprávnym právnym záverom okresného súdu o splnení podmienok pre schválenie príklepu a schválenie rozvrhu výťažku mala byť podľa neho akciová spoločnosť V., a.s. dotknutá a poškodená na svojich právach. Za inú vadu konania považoval nedostatočné odôvodnenie uznesenia okresného súdu o schválení príklepu v súvislosti s vyhodnotením podmienok zákonnosti dražby v zmysle § 134 ods. 2 Exekučného poriadku.

V., a.s vo vyjadrení k mimoriadnemu dovolaniu súhlasila s postupom generálneho prokurátora. Oprávnený navrhol tento opravný prostriedok ako neopodstatnený zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že boli splnené podmienky pre podanie mimoriadneho dovolania generálnym prokurátorom a že dovolanie je prípustné, bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 v spojení s § 243i ods. 2 O.s.p.) preskúmal uznesenia okresného súdu ako aj konanie, ktoré im predchádzalo a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie nie je dôvodné.

Aj v konaní o mimoriadnom dovolaní je dovolací súd viazaný uplatneným dovolacím dôvodom (§ 242 ods. 1 v spojení s § 243i ods. 2 O.s.p.), za ktorý v prejednávanej veci generálny prokurátor označil nesprávne právne posúdenie veci a inú vadu konania majúcu za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 243f písm.b / O.s.p.). Dovolací súd preto skúmal v dovolacom konaní vecnú správnosť napadnutých uznesení z hľadiska týchto uplatnených dovolacích dôvodov. Z úradnej povinnosti skúmal iba vady uvedené v § 237 O.s.p., ktoré však neboli dovolaním namietané a zo súdneho spisu nevyplývajú.

Exekúciu predajom nehnuteľností nemožno vykonať, ak je povinnému v konaní o určenie vlastníctva podľa osobitného predpisu vykonateľným predbežným opatrením uložená povinnosť zdržať sa prevodu vlastníckeho práva k nej (§ 134 ods. 2 Exekučného poriadku). V poznámke k § 134 ods. 2 Exekučného poriadku sa uvádza, že pod konaním o určenie vlastníctva podľa osobitného predpisu sa rozumie konanie podľa § 80 písm. c/ O.s.p., teda konanie o určovacej žalobe, predmetom ktorej je určenie, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je.

Dovolací súd sa nestotožňuje s názorom generálneho prokurátora, že § 134 ods. 2 Exekučného poriadku treba vykladať extenzívne tak, že konaním o určenie vlastníctva je každé konanie, ktorého výsledok môže mať vplyv na subjekt vlastníctva exekvovanej veci, teda napr. aj konanie o vyhlásenie vôle. Uvedené ustanovenie totiž spája zákaz vykonania exekúcie predajom nehnuteľností len s existenciou predbežného opatrenia, ktorým bola povinnému uložená povinnosť zdržať sa prevodu vlastníctva k exekvovanej veci, ak toto bolo vydané v konaní o určenie vlastníctva. Túto jednoznačnosť výkladu zvyrazňuje aj poznámka, v ktorej sa odkazuje na ustanovenie § 80 písm. c/ O.s.p. (týkajúce sa tzv. určovacej žaloby). Neprichádza preto do úvahy uplatňovanie § 134 ods. 2 Exekučného poriadku aj na prípady vydania predbežného opatrenia v konaní vymedzenom v ustanovení § 80 písm. b/ O.s.p. (týkajúcom sa žaloby na plnenie). Konanie o uloženie vyhlásenia vôle nielenže nie je konaním o určenie vlastníctva, ale nie je ani iným určovacím konaním, keďže jeho predmetom je uloženie povinnosti na plnenie spočívajúce vo vyhlásení vôle; ide o konanie o návrhu v zmysle § 80 písm. b/ O.s.p.

Pri výklade § 134 ods. 2 Exekučného poriadku treba okrem toho zohľadniť, že tento právny predpis je procesnou normou, teda normou verejného práva, upravujúcou postup súdneho exekútora ako štátom určenej osoby na vykonávanie núteného výkonu súdnych a iných rozhodnutí. V súvislosti s výkonom exekučnej činnosti má exekútor postavenie verejného činiteľa a vykonávanie exekučnej činnosti je výkonom verejnej moci (§ 5 ods. 1 a 2 Exekučného poriadku). Pre výklad a aplikáciu tohto právneho predpisu platí článok 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, podľa ktorého štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Zákaz vykonania exekúcie predajom nehnuteľností, pri splnení zákonom stanovených podmienok, je výnimkou z inak všeobecnej povinnosti súdneho exekútora vykonávať exekučnú činnosť. Táto výnimka musí byť formulovaná a aj vykladaná jednoznačne tak, aby nevznikali pochybnosti o tom, či tu je daná prekážka pre výkon exekučnej činnosti. Inak by totiž mohol byť zmarený účel vykonávania exekúcie. Tejto požiadavke zodpovedá doslovný jazykový výklad, podľa ktorého zákaz vykonania exekúcie predajom nehnuteľností možno spájať len s predbežným opatrením, ukladajúcim povinnému zdržať sa prevodu vlastníckeho práva, vydaným v konaní o určovacej žalobe, predmetom ktorej je určenie vlastníctva k exekvovanej veci.

Pokiaľ v preskúmvanej veci bolo predbežné opatrenie vydané v konaní o žalobe na plnenie, za ktoré treba považovať aj konanie o uloženie vyhlásenia vôle, bola jeho existencia z hľadiska ustanovenia § 134 ods. 2 Exekučného poriadku právne bezvýznamná. Vykonaniu exekúcie predajom nehnuteľností preto nebránila prekážka vyplývajúca z tohto ustanovenia.

Za opodstatnenú nepovažoval dovolací súd ani námietku generálneho prokurátora týkajúcu sa tzv. inej vady konania, ktorá mala spočívať v nedostatočnom odôvodnení uznesenia o schválení príklepu v súvislosti s aplikáciou uvedeného ustanovenia. Ak okresný súd v dôvodoch svojho rozhodnutia konštatoval súladnosť postupu súdneho exekútora s ustanoveniami §§ 134 a nasledujúcich Exekučného poriadku a splnenie všetkých zákonných podmienok pre dražbu nehnuteľností, je odôvodnenie jeho uznesenia, s prihliadnutím na neexistenciu žiadnych námietok zo strany povinných, primerané a postačujúce.

So zreteľom na uvedené dovolací súd mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora ako neopodstatnené zamietol.

39.

ROZHODNUTIE

Splnomocnenie osoby na prijímanie zásielok za adresáta podľa Poštových podmienok k službám, ktoré poskytuje Slovenská pošta, a.s. (podľa zákona č. 507/2001 Z.z. o poštových službách v znení neskorších predpisov) nie je zastupovaním podľa § 31 a nasl. Občianskeho súdneho poriadku.

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 4. augusta 2008 sp.zn. 5 Cdo 36/ 2008)

Z odôvodnenia:

Krajský súd v Bratislave (odvolací súd) rozsudkom z 13. júna 2007 sp.zn. 4 Co 191/06 potvrdil rozsudok Okresného súdu Bratislava II (súd prvého stupňa) z 27. februára 2006 č.k. 8 C 239/04-234 v jeho odvolaní napadnutej (zamietajúcej) časti a žalobcovi uložil povinnosť zaplatiť žalovanej náhradu trov odvolacieho konania. Rozhodol tak podľa § 219 O.s.p. majúc za to, že rozhodnutie súdu prvého stupňa v časti, ktorou bola zamietnutá žaloba v sume prevyšujúcej 510 Sk, je správne. Námietku žalobcu, že platobný rozkaz súdu prvého stupňa zo 14. júla 2004 č.k. 32 Ro 722/2004-32, ktorým bola žalovanej uložená povinnosť zaplatiť mu 20 739 Sk spolu s poplatkom z omeškania, nadobudol právoplatnosť 17. augusta 2004 a odpor proti nemu mal byť správne odmietnutý, ako oneskorene podaný, odvolací súd nepovažoval za opodstatnenú. Uviedol, že doručienka s údajmi o doručení platobného rozkazu „nepreukazuje pravdivosť toho, že aj zásielky určené do vlastných rúk odporkyne, bol splnomocnený preberať jej otec A., pretože navrhovateľ na dôkaz opaku neponúkol jednoznačný dôkaz, pričom ustanovenie § 173 ods. 1 O.s.p. jednoznačne stanovuje povinnosť platobný rozkaz doručiť odporcovi do vlastných rúk s tým, že náhradné doručenie je vylúčené.“

Proti rozsudku odvolacieho súdu žalobca podal dovolanie, ktoré odôvodnil dovolacími dôvodmi podľa § 241 ods. 2 písm. a/, b/ a c/ O.s.p.; dovolací dôvod podľa § 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p. v spojení s ustanovením § 237 písm. d/ O.s.p. Navrhol napadnutý rozsudok zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Podľa žalobcu je konanie odvolacieho súdu, ale i konanie súdu prvého stupňa, postihnuté vadou spočívajúcou v tom, že sa vo veci konalo, hoci sa v nej už prv platobným rozkazom právoplatne rozhodlo. Platobný rozkaz súdu prvého stupňa zo 14. júla 2004 č.k. 32 Ro 722/2004-32 bol 2. augusta 2004 riadne doručený A., ktorého žalovaná splnomocnila, aby za ňu prijímal na pošte všetky jej adresované zásielky. Lehota na podanie odporu proti platobnému rozkazu tak márne uplynula 17. augusta 2004. Súd prvého stupňa potom bezdôvodne doručil platobný rozkaz 24. septembra 2004 aj žalovanou zvolenej zástupkyni a neprávom pokračoval v konaní na základe ňou podaného odporu. Pri doručovaní uvedeného platobného rozkazu nešlo o prípad náhradného doručovania podľa § 47 ods. 2 O.s.p., ako to vyplýva z argumentácie odvolacieho súdu, ale o doručovanie do vlastných rúk splnomocnencovi a to v súlade s § 31 a nasl. Občianskeho zákonníka a príslušných ustanovení Poštových podmienok Slovenskej pošty, a.s. Podľa žalobcu nebolo pritom právne významné, či A. bol alebo nebol splnomocnený zastupovať žalovanú v konaní pred súdom podľa § 24 O.s.p. Tiež uviedol, že „podľa § 32 ods. 2 Občianskeho zákonníka musí byť teda predmetný platobný rozkaz považovaný za doručený a prípadné pokyny žalovanej dané A. ohľadne prijímania zásielok určených žalovanej do vlastných rúk nemajú vplyv na právne účinky doručenia, nakoľko tieto neboli známe ani pošte a ani súdu.“ Ak žalovaná tvrdí opak, musí pravdivosť tohto svojho tvrdenia súdu dokázať. Dostiaľ však súdu takýto dôkaz, t.j. dôkaz o platnom obmedzení alebo odvolaní splnomocnenia udeleného A., nebol poskytnutý. Občiansky súdny poriadok nezakazuje adresátom zásielok, aby na prijatie zásielok určených do ich vlastných rúk splnomocnili iné osoby. Súdy, povinné kedykoľvek za konania skúmať, či sú splnené podmienky, za ktorých môžu konať, opomenuli zisťovať, či vo veci, z vyššie uvedeného dôvodu, nie je prekážka právoplatne rozhodnutej veci. Odvolací súd naostatok ani riadne neodôvodnil svoj záver, že platobný rozkaz nebol riadne doručený, čo robí jeho rozhodnutie nepreskúmateľným. Žalobca v ďalších častiach dovolania namietal správnosť skutkových a právnych záverov odvolacieho súdu vo veci samej.

Žalovaná navrhla dovolanie žalobcu zamietnuť a žalobcovi uložiť povinnosť zaplatiť jej náhradu trov odvolacieho konania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.), po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) skúmal najskôr, či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno

napadnúť týmto opravným prostriedkom, pretože právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu možno napadnúť dovolaním len pokiaľ to pripúšťa zákon (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci odvolací súd rozhodol rozsudkom. Rozsudky odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú uvedené v § 238 ods. 1 až 3 O.s.p. Žalobcom napadnutý rozsudok nevykazuje znaky rozsudku uvedeného v týchto ustanoveniach.

Dovolanie žalobcu by bolo prípustné, ak v konaní došlo k procesnej vade uvedenej v § 237 O.s.p. Procesné vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až c/ a písm. e/ až g/ O.s.p. žalobca nenamietal a v dovolacom konaní ich existencia ani nevyšla najavo. Prípustnosť jeho dovolania preto z týchto ustanovení nemožno vyvodiť.

Žalobca odôvodňuje svoje dovolanie tým, že konanie odvolacieho súdu i súdu prvého stupňa sú postihnuté vadou spočívajúcou v tom, že sa vo veci konalo, hoci sa v nej už prv právoplatne rozhodlo (vada konania podľa § 237 písm. d/ O.s.p.), a to platobným rozkazom zo 14. júla 2004 č.k. 32 Ro 722/2004-32, ktorý, keďže proti nemu nebol podaný včas odpor, nadobudol účinky právoplatného rozsudku. Tvrdí, že platobný rozkaz súdu prvého stupňa bol žalovanej účinne doručený 2. augusta 2004; prevzal ho A., ktorého žalovaná podľa Poštového poriadku, vydaného Slovenskou poštou, a.s., splnomocnila, aby za ňu prijímal jej adresované zásielky. Podľa dovolacieho súdu ale žalobca vytýka predmetnú vadu konania súdom nižších stupňov neopodstatnene.

Právna úprava doručovania v občianskom súdnom konaní plní veľmi významnú funkciu. Súd totiž môže konať a rozhodovať len vtedy, ak má riadne preukázané, že účastníci dostali všetky písomnosti, prijatie a znalosť ktorých je predpokladom ďalšieho postupu v konaní, použitia opravného prostriedku, prostriedkov procesnej obrany a ochrany a ďalších úkonov, ktoré je prípustné urobiť len v zákonom alebo súdnom ustanovenej lehote. Obzvlášť doručovanie súdnych rozhodnutí vo veci samej je nevyhnutným predpokladom právoplatného skončenia veci, prípadne i vykonateľnosti súdneho rozhodnutia (ak je rozhodnutie vykonateľné bez ohľadu na právoplatnosť). Doručovanie ovplyvňuje skúmanie procesných podmienok základného konania, odvolacieho konania, ako aj konania o mimoriadnych opravných prostriedkoch. Právna úprava doručovania preto plne rešpektuje záujmy účastníkov konania a nevyhnutnosť ich úplného a účinného informovania prostredníctvom tohto procesnoprávneho úkonu. Ak nebola písomnosť doručená správne podľa zákonných predpisov, má to priamo za následok vadnosť, nezákonnosť doručenia, s ktorou vadou sú spojené závažné procesnoprávne účinky; ak došlo k vadnému doručeniu rozhodnutia alebo ho súd vôbec opomenul doručiť, nemôže rozhodnutie nadobudnúť právoplatnosť.

Splnenie požiadavky riadneho doručenia je obzvlášť dôležité v tzv. rozkaznom konaní, výsledkom ktorého je vydanie platobného rozkazu. Toto konanie, keďže ide skrátený proces, vyžaduje, aby platobný rozkaz bol doručený do vlastných rúk odporcu; jeho náhradné doručenie je vylúčené (§ 173 ods. 1 O.s.p.). Zásada rovnosti účastníkov tohto konania je prvýkrát realizovaná až doručením platobného rozkazu žalovanému (odporcovi), pretože až týmto úkonom je mu daná možnosť prejaviť svoju vôľu a vyjadriť sa k veci. Pokiaľ by súd túto zásadu nerešpektoval, porušil by základné ustanovenia zakotvené v čl. 1 a čl. 37 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd o rovnosti účastníkov v konaní a čl. 36 ods. 1 a čl. 38 ods. 2 uvedenej Listiny o spravodlivom procese, premietnuté aj do ustanovení § 1, § 3 a § 18 Občianskeho súdneho poriadku.

Občiansky súdny poriadok umožňuje doručenie písomností, hoci aj určených do vlastných rúk, aj inej osobe než účastníkovi, výslovne však upravuje podmienky a spôsob takého postupu. Podľa § 49 ods. 1, prvá a druhá veta, O.s.p., ak má účastník zástupcu s plnomocenstvom pre celé konanie, doručuje sa písomnosť len tomuto zástupcovi.

Súd môže doručiť písomnosť inej osobe než účastníkovi len vtedy, ak je mu známe, že táto osoba je oprávnená účastníkovi určenú písomnosť pre neho alebo v jeho zastúpení prevziať. Až potom bude mať riadne preukázané, že účastníci dostali všetky písomnosti, prijatie a znalosť ktorých je predpokladom ďalšieho postupu v konaní, použitia opravného prostriedku, prostriedkov procesnej obrany a ochrany a ďalších úkonov, ktoré je prípustné urobiť len v zákonom alebo súdnom ustanovenej lehote, teda preukázané tie podmienky, za ktorých môže konať vo veci a vydať príslušné rozhodnutie.

Splnomocnenie plnoletej osoby, aby za adresáta prijímala jemu adresované zásielky, podľa čl. 42 ods. 1 Poštových podmienok k službám, ktoré podľa zákona č. 507/2001 Z.z. o poštových službách v znení neskorších predpisov poskytuje Slovenská pošta, a.s., nemožno považovať za zastupovanie v zmysle ustanovení

Občianskeho súdneho poriadku, lebo v prípade takého plnomocenstva nemá splnomocnenec procesnoprávne postavenie zástupcu podľa § 27 O.s.p., preberá zásielky, ktoré sú zasielané adresátovi (... „aby za neho prijímala jemu adresované zásielky, ...“), teda nie jemu – splnomocnencovi.

Platobný rozkaz musí byť podľa § 173 ods. 1 O.s.p. doručený do vlastných rúk odporcu bez možnosti náhradného doručenia. Ak platobný rozkaz bol doručený osobe odlišnej od účastníka, ktorá nie je zástupcom s plnomocenstvom pre celé konanie podľa ustanovení Občianskeho súdneho poriadku, nemožno ho považovať za doručený, a to ani vtedy, ak sa (prípadne) zhodou okolností dostal do rúk účastníka, ktorému bol určený.

Dovolanie žalobcu teda nie je prípustné ani podľa § 237 O.s.p.

Prípustnosť dovolania naostatok nie je možné vyvodit' ani z inej vady (neuveďenej v § 237 O.s.p.), tvrďenej v dovolaní; procesná vada tejto povahy prípustnosť dovolania nezakladá. Aj k námietke dovolateľa, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), dovolací súd uvádza, že nesprávne právne posúdenie veci nezakladá prípustnosť dovolania.

Z dôvodov vyššie uvedených dovolací súd odmietol dovolanie žalobcu ako procesne neprípustné (§ 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. v spojení s § 243b ods. 4 O.s.p.).

40.

ROZHODNUTIE

O odňatie možnosti účastníka konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.) ide tiež v prípade procesne úspešného účastníka konania, ktorý podal návrh na rozhodnutie o trovách a súd v konaní rozhodol uznesením, ktoré nevyhlásil a nevyzval tohto účastníka konania na vyčíslenie trov konania do troch pracovných dní od doručenia výzvy (§ 151 ods. 4 O.s.p.).

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 12. októbra 2010 sp. zn. 5 Cdo 39/2010)

Z odôvodnenia:

Okresný súd Bratislava II rozsudkom z 28. apríla 2005 č. k. 10 C 126/2004-50 uložil odporcovi povinnosť zaplatiť navrhovateľovi náhradu mzdy spolu s úrokmi z omeškania. Odporcu zaviazal zaplatiť navrhovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia 140 198 Sk do 30 dní od právoplatnosti rozsudku. Vychádzal z toho, že právny základ nároku navrhovateľa na náhradu mzdy podľa § 61 ods. 1 Zákonníka práce je daný a odporca zníženie tejto náhrady podľa § 61 ods. 2 Zákonníka práce nenavrhol. Výpočet náhrady mzdy nebol medzi účastníkmi sporný, účastníci žiadne dokazovanie nenavrholi, preto sa súd výškou náhrady mzdy nezaoberal a rozhodol podľa zhodných tvrdení účastníkov. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p.

Krajský súd v Bratislave na odvolanie odporcu uznesením z 8. marca 2006 sp. zn. 2 Co 213/2005 napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Dospel k záveru, že rozsudok súdu prvého stupňa je nepreskúmateľný, lebo z neho nie je dostatočne zrejmé, akým výpočtom dospel prvostupňový súd k výške náhrady mzdy a úrokov z omeškania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky na základe mimoriadneho dovolania generálneho prokurátora uznesením z 18. marca 2009 sp. zn. 5 M Cdo 9/2007 napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie s odôvodnením, že napadnuté rozhodnutie nie je dostatočne preskúmateľné.

Krajský súd v Bratislave, ktorému bola vec vrátená na ďalšie konanie, uznesením z 30. septembra 2009 sp. zn. 2 Co 91/2009 odvolanie odporcu odmietol ako odvolanie podané neoprávnenou osobou (§ 218 ods. 1 písm. b/ O.s.p.). Navrhovateľovi nepriznal náhradu trov konania s odôvodnením, že navrhovateľ trovy konania nevyčísľil (§ 151 ods. 1 a 2 O.s.p.).

Proti výroku tohto rozhodnutia odvolacieho súdu o náhrade trov konania podal dovolanie navrhovateľ. Navrhol uznesenie odvolacieho súdu v napadnutom výroku zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie, lebo postupom odvolacieho súdu mu bola odňatá možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.). Odvolací súd ho totiž nevyzval na vyčíslenie trov konania, hoci vo veci rozhodol uznesením, ktoré nebolo vyhlásené. Uviedol, že trovy odvolacieho a dovolacieho konania vyčísľil v podaní doručenom odvolaciemu súdu.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O.s.p.) skúmal najskôr, či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom.

Dovoláním je v danom prípade napadnuté uznesenie odvolacieho súdu o náhrade trov konania, teda jedno z rozhodnutí, ktoré sú taxatívne vymenované v ustanovení § 239 ods. 3 O.s.p. ako rozhodnutia, proti ktorým dovolanie nie je prípustné. Prípustnosť podaného dovolania, ktorú z ustanovenia § 239 O.s.p. nemožno vyvodíť, by však zakladalo, ak v konaní došlo k procesnej vade uvedenej v § 237 O.s.p. S prihliadnutím na § 242 ods. 1 veta druhá O.s.p. dovolací súd skúmal, či prípustnosť dovolania nezakladá procesná vada konania v zmysle § 237 O.s.p. Podľa § 237 písm. f/ O.s.p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak sa účastníkovi konania postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom. Odňatím možnosti konať sa v zmysle tohto ustanovenia rozumie procesne nesprávny postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia jeho procesných oprávnení, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznáva za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov.

K odňatiu možnosti navrhovateľa pred súdom konať malo podľa jeho názoru dôjsť tým, že ho odvolací súd nevyzval na vyčíslenie trov konania, hoci vo veci rozhodol uznesením, ktoré nevyhlásil. Podľa názoru dovolacieho súdu je táto námietka navrhovateľa opodstatnená.

Podľa § 151 ods. 1 O.s.p. o povinnosti nahradiť trovy konania rozhoduje súd na návrh spravidla v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí. Účastník, ktorému sa prisudzuje náhrada trov konania, je povinný trovy konania vyčísliť najneskôr do troch pracovných dní od vyhlásenia tohto rozhodnutia. Podľa § 151 ods. 4 O.s.p. ak sa rozhodnutie, ktorým sa konanie končí, nevyhlasuje a bol podaný návrh na rozhodnutie o trovách, súd vyzve účastníka na vyčíslenie trov do troch pracovných dní od doručenia výzvy. Ustanovenia odsekov 1 a 2 platia primerane.

Občiansky súdny poriadok v § 151 stanovuje lehotu, v ktorej je účastník povinný vyčísliť trovy konania. Ak sa rozhodnutie vyhlasuje, je účastník povinný vyčísliť trovy konania do troch pracovných dní odo dňa jeho vyhlásenia; vyčíslenie trov v takom prípade musí urobiť účastník bez toho, aby ho súd vyzval na splnenie tejto povinnosti. Súd je povinný vyzvať účastníka, aby vyčísliť trovy konania v lehote troch pracovných dní od doručenia výzvy vtedy, ak sa rozhodnutie nevyhlasuje.

V danej veci odvolací súd nepriznal navrhovateľovi náhradu trov konania s poukazom na § 151 ods. 1 a 2 O.s.p. a s odôvodnením, že navrhovateľ nevyčísliť trovy konania v lehote troch pracovných dní od vyhlásenia rozhodnutia. Zo spisu ale dovolací súd zistil, že odvolací súd účastníka na vyčíslenie trov konania nevyzval, i keď uznesenie, ktorým vo veci rozhodol, nevyhlásil.

Na základe uvedeného dospel dovolací súd k záveru, že odvolací súd svojím postupom odňal navrhovateľovi možnosť pred súdom konať. O odňatie možnosti účastníka konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.) ide tiež v prípade procesne úspešného účastníka konania, ktorý podal návrh na rozhodnutie o trovách a súd v konaní rozhodol uznesením, ktoré nevyhlásil, pričom ale nevyzval tohto účastníka konania na vyčíslenie trov konania (§ 151 ods. 4 O.s.p.).

Z uvedených dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie odvolacieho súdu podľa § 243b ods. 2 O.s.p. zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

41.

ROZHODNUTIE

Nájomný pomer vzniknutý transformáciou niektorého zaniknutého užívacieho vzťahu v zmysle § 22 ods. 1 zákona č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku v znení neskorších predpisov treba považovať za nájomný pomer dojednaný na dobu neurčitú v zmysle ustanovenia § 677 ods. 1 Občianskeho zákonníka.

Zánik právnickej osoby, ktorá v nájomnom pomere vystupovala ako nájomca, nemá za následok zánik nájomného vzťahu, ale spôsobuje prechod práv a povinností na právneho nástupcu, pokiaľ existuje a pokiaľ zákon neustanovuje niečo iné.

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 30. júna 2005 sp. zn. 5 Cdo 167/2004)

Z odôvodnenia:

Okresný súd Svidník rozsudkom z 9. septembra 2003 č.k. 4C 23/03-47 uložil žalovanému povinnosť vypratať nehnuteľnosti v katastrálnom území S. vo výroku bližšie označené výmerami, kultúrou a číslom listu vlastníctva (ďalej len „sporné nehnuteľnosti“) a nahradiť mu trovy konania. Mal za to, že žalobca ako vlastník sporných nehnuteľností sa dôvodne domáhal ich vypratania (odstránenia strojových mechanizmov a iných hnutelých vecí žalovaného).

Krajský súd v Prešove na odvolanie žalovaného rozsudkom z 27. apríla 2004 sp.zn. 11 Co 19/04 zmenil rozsudok okresného súdu v časti týkajúcej sa parcely č. X tak, že žalobu v tejto časti zamietol. Vo zvyšku veci samej napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil a proti tomuto svojmu potvrdzujúcemu rozsudku pripustil dovolanie. Rozhodnutie vo veci samej odôvodnil tým, že do časti parcely č. X zasahoval roh budovy žalovaného, čo bránilo jej vyprataniu, vo zvyšku však išlo o samostatné nehnuteľnosti, ku ktorým žalované družstvo nemalo žiadne právo. Nemohol obstáť názor žalovaného o jeho nájomnom práve k sporným nehnuteľnostiam podľa § 22 ods. 1 písm. a/ a ods. 2 zákona č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku (ďalej len „zákon o pôde“), lebo žalované družstvo ani jeho právny predchodca v čase nadobudnutia účinnosti tohto zákona neexistovali. Zásadný význam svojho rozhodnutia videl v potrebe vyriešenia otázky, či žalobcovi vzniklo právo na vypratanie sporných nehnuteľností podľa § 22 zákona o pôde.

Proti tomuto rozsudku krajského súdu podalo dovolanie žalované družstvo a navrhlo ho (v časti, v ktorej bolo žalobe vyhovené a tiež v závislých výrokoch o trovách konania) zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Namietalo nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom, lebo za nájomcu podľa § 22 zákona o pôde nemožno považovať len užívateľa pozemkov existujúceho v čase nadobudnutia účinnosti zákona o pôde, ale aj také družstvo, ktoré sa stalo užívateľom pozemkov z titulu vlastníctva stavieb (postavených na pozemkoch) po transformácii pôvodných družstiev.

Žalobca navrhol dovolanie zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení včasnosti dovolania podaného účastníkom konania (§ 240 ods. 1 a § 241 ods. 1 druhá veta O.s.p.) proti rozhodnutiu, proti ktorému je dovolanie prípustné (§ 238 ods. 3 písm. a/ O.s.p.), dospel k záveru, že dovolanie žalovaného je dôvodné.

V danom prípade spornou bola otázka, či právo nájmu vzniknuté transformáciou niektorého z práv vymedzených v ustanovení § 22 ods. 1 zákona o pôde, prechádza na právnych nástupcov užívateľa existujúceho v čase nadobudnutia účinnosti tohto zákona a ako také bráni úspechu žaloby vlastníka pozemku o vypratanie. Pri odpovedi na túto otázku bolo potrebné vychádzať z toho, že zákon o pôde upravil len otázku transformácie niektorých skorších užívacích práv (vymenovaných v § 22 ods. 1) na nájom a otázku skončenia takto vzniknutého nájomného pomeru výpoveďou, nevyporiadal sa však s otázkou prípadných zmien v osobách takto vytvoreného záväzkového vzťahu (vrátane možného zániku pôvodného užívateľa a neskoršieho nájomcu). Riešenie týchto otázok bolo potrebné hľadať vo všeobecnej úprave nájomných vzťahov, teda v príslušných ustanoveniach Občianskeho zákonníka.

Podľa § 492 Občianskeho zákonníka ustanovenia o záväzkoch, ktoré vznikajú zo zmlúv, sa použijú primerane aj na záväzky vznikajúce na základe iných skutočností upravených v zákone, ak niet osobitnej úpravy. Podľa § 676 ods. 1 Občianskeho zákonníka nájom sa skončí uplynutím doby, na ktorú sa dojednal, ak sa prenajímateľ nedohodne s nájomcom inak. Podľa § 677 ods. 1 Občianskeho zákonníka zrušiť nájomnú zmluvu dojednanú na neurčitú dobu možno, ak nedôjde k dohode prenajímateľa s nájomcom, iba výpoveďou (resp. tiež odstúpením od zmluvy nájomcom podľa § 679 ods. 1 alebo 2, alebo prenajímateľom podľa § 679 ods. 3 Občianskeho zákonníka). Podľa § 680 ods. 2 Občianskeho zákonníka ak dôjde k zmene vlastníctva k prenajatej veci, vstupuje nadobúdateľ do právneho postavenia prenajímateľa a nájomca je oprávnený zbaviť sa svojich záväzkov voči prvšiemu vlastníkovi, len čo mu bola zmena oznámená alebo nadobúdateľom preukázaná. Podľa odseku 3 vety prvej tohto ustanovenia ak dôjde k zmene vlastníctva nehnuteľnej veci, môže z tohto dôvodu vypovedať nájomnú zmluvu iba nájomca, a to aj vtedy, ak bola zmluva uzavretá na dobu určitú; výpoveď však musí podať v najbližšom výpovednom období, pokiaľ je zákonom alebo dohodou ustanovené. Podľa § 579 ods. 1 Občianskeho zákonníka smrťou dlžníka povinnosť nezanikne, ibaže jej obsahom bolo plnenie, ktoré mal osobne vykonať dlžník.

Z citovaných ustanovení Občianskeho zákonníka vyplýva, že k zániku nájomného pomeru dojednaného na neurčitú dobu môže dôjsť len dohodou prenajímateľa a nájomcu, výpoveďou z nájmu alebo odstúpením od nájomnej zmluvy. Z možných zmien v osobách účastníkov nájomného vzťahu Občiansky zákonník vymedzil len dôsledky zmeny v osobe prenajímateľa a to tak, že ustanovil generálne pravidlo prechodu práv prenajímateľa na nového vlastníka. Na prípadnú zmenu v osobe nájomcu dopadá len všeobecné ustanovenie upravujúce dôsledky smrti dlžníka na ďalšiu existenciu záväzkového vzťahu. To síce ustanovuje, že smrťou dlžníka povinnosť nezaniká (pokiaľ nejde o plnenie majúce byť poskytnuté osobne dlžníkom), z povahy veci je však zrejmé, že povinnosť už po smrti pôvodného dlžníka nemôže stíhať jeho samotného, ale prechádza na dedičov fyzickej osoby, resp. na právneho nástupcu zaniknutej právnickej osoby. Zánik právnickej osoby je z právneho hľadiska jej „smrťou“ a napriek nedostatku výslovnej úpravy nie je dôvod, pre ktorý by sa mal predpokladať záujem zákonodarcu upraviť len dôsledky zániku tých dlžníkov, ktorí sú, resp. boli fyzickými osobami. Ak potom povinnosti platiť nájomné a užívať predmet nájmu nemožno považovať za také, ktorých plnenie by bolo viazané na konkrétnu osobu nájomcu; treba uzavrieť, že zánik právnickej osoby nájomcu s právnym nástupcom nemá za následok zánik nájomného vzťahu, pokiaľ zákon výslovne neustanoví niečo iné.

Uvedený záver bolo treba prijať nielen preto, že povinnosť platiť nájomné nemôže byť izolovaná od existencie nájomného vzťahu, ale i preto, že k zániku právnych vzťahov môže dôjsť len z dôvodov výslovne predpokladaných zákonom alebo dohodou účastníkov príslušného právneho vzťahu. Nedostatok konkrétnej právnej úpravy dôsledkov zmeny v osobe nájomcu nemožno vykladať na ťarchu nájomcu, a to tým skôr, že prenajímateľovi aj v tomto prípade ostáva zachovaná možnosť nájom vypovedať (pričom ani prípadný zánik pôvodného nájomcu až počas plynutia výpovednej lehoty nemôže spôsobiť predĺženie nájmu či dokonca založenie nového nájomného vzťahu).

Právne závery odvolacieho súdu o práve nájmu žalovaného k sporným nehnuteľnostiam neboli teda správne (úplné). I keď žalovanému družstvu ani jeho bezprostrednému právnemu predchodcovi neprislúchalo postavenie užívateľa sporných pozemkov ku dňu účinnosti zákona o pôde, nebolo vylúčené, že toto právo mohlo prejsť v súvislosti so zánikom jeho niektorého skoršieho právneho predchodcu.

Najvyšší súd Slovenskej republiky z týchto dôvodov podľa § 243b ods. 1 a 2 O.s.p. zrušil rozsudok krajského súdu v dovolaní napadnutej časti a v rozsahu zrušenia vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie.

42.

ROZHODNUTIE

Vrátenia daru (§ 630 Občianskeho zákonníka), ktorý v čase darovania tvoril predmet bezpodielového spoluvlastníctva manželov, sa po smrti jedného z manželov môže domáhať pozostalý manžel.

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 20. marca 2008 sp.zn. 5 Cdo 255/2007)

Z o d ô v o d n e n i a :

Okresný súd Prešov rozsudkom z 20. januára 2006 č.k. 6 C 97/04-124 uložil žalovanému povinnosť vydať žalobkyni podiel 1/4 nehnuteľností bližšie označených vo výroku. V dôvodoch svojho rozhodnutia poukázal na to, že podanou žalobou sa žalobkyňa domáhala vydania podielu 1/4 z nehnuteľností z dôvodu, že žalovaný hrubo porušil dobré mravy tak vo vzťahu k nej, ako aj voči členom jej rodiny. Predmet darovacej zmluvy sa v čase darovania nachádzal v bezpodielovom spoluvlastníctve manželov – darcov. Podstatou bezpodielového spoluvlastníctva manželov je to, že každý z manželov má vlastnícke právo k celej veci v bezpodielovom spoluvlastníctve manželov, ktoré je obmedzené rovnakým právom druhého manžela. Vychádzajúc z nedeliteľnosti pôvodného práva žalobkyne k predmetu daru nie je dôvod popierať jej právo domáhať sa vrátenia daru ako celku.

Krajský súd v Prešove na odvolanie žalovaného rozsudkom z 5. februára 2007, sp. zn. 7 Co 90/06 rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku o povinnosti žalovaného vydať nehnuteľnosti v rozsahu podielu 1/8 potvrdil. V prevyšujúcej časti ho zmenil a žalobu zamietol. Odvolací súd sa stotožnil so zisteniami súdu prvého stupňa o tom, že žalovaný sa dopustil konania hrubo porušujúceho dobré mravy, poukázal však na to, že právo domáhať sa vrátenia daru je osobným právom darcu, ktoré jeho smrťou zaniká (§ 579 ods. 2 Občianskeho zákonníka). Dedičia darcu sa preto nemôžu domáhať vrátenia daru, a to ani vtedy, keď obdarovaný naplnil znaky ustanovenia § 630 Občianskeho zákonníka ešte za darcovho života s výnimkou prípadu, že darca v priebehu svojho života urobil voči obdarovanému prejav smerujúci k vráteniu daru. Konštatoval, že medzi účastníkmi bola nespornou tá skutočnosť, že darované nehnuteľnosti tvorili bezpodielové spoluvlastníctvo žalobkyne a jej manžela M. D., ktorý zomrel dňa 28. decembra 1997. Bezpodielové spoluvlastníctvo manželov je viazané svojou povahou len na čas trvania manželstva. Ak však manželstvo zanikne smrťou niektorého z manželov, zaniká aj bezpodielové spoluvlastníctvo manželov (§ 148 ods. 1 Občianskeho zákonníka) priamo zo zákona, bez potreby deklarovania tohto stavu súdnym rozhodnutím. Pokiaľ preto M. D., ako jeden z darcov sporných nehnuteľností, zomrel ešte v priebehu roku 1997 s tým, že za svojho života nevykonal voči žalovanému obdarovanému prejav smerujúci k vráteniu daru, žalobkyňa sa z titulu zaniknutého bezpodielového spoluvlastníctva a osobného práva darcu, môže v tomto konaní domáhať vydania len polovice podielu poskytnutého žalovanému na základe darovacej zmluvy uzatvorenej dňa 11. marca 1996. Odvolací súd preto rozsudok vo výroku o povinnosti žalovaného vydať nehnuteľnosti v rozsahu podielu 1/8 potvrdil ako vecne správny (§ 219 O.s.p.) a v prevyšujúcej časti rozsudok zmenil (§ 220 O.s.p.) a žalobu ako nedôvodnú zamietol.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu v časti, v ktorej rozsudok súdu prvého stupňa v prevyšujúcej časti zmenil a žalobu zamietol, podala dovolanie žalobkyňa. Žiadala, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci v napadnutej časti zrušil a vec mu v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie. V dôvodoch dovolania poukazovala na správne právne závery prvostupňového súdu, s ktorými sa stotožnila.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.), po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) proti rozhodnutiu, ktoré možno v tejto časti napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) preskúmal rozsudok odvolacieho súdu v napadnutej časti a dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne je dôvodné.

Právny záver odvolacieho súdu, v zmysle ktorého právo domáhať sa vrátenia daru je osobným právom darcu, ktoré jeho smrťou zaniká (§ 579 ods. 2 Občianskeho zákonníka), je vo všeobecnosti potrebné považovať za správny. Pri uplatňovaní nárokov z vrátenia daru v zmysle § 630 Občianskeho zákonníka

treba ale zohľadniť aj tú skutočnosť, či sa darovaná nehnuteľnosť nenachádzala v bezpodielovom spoluvlastníctve manželov - darcov. Súdna prax je v otázkach vlastníctva vecí tvoriacich predmet bezpodielového spoluvlastníctva manželov jednotná v tom, že každý z manželov má vlastnícke právo k celej veci, a to tak, že práva jedného z manželov sú obmedzené rovnakými právami druhého (viď napr. R 42/1972). Preto aj jeden z manželov, ktorí darovali spoločne vec z majetku tvoriaceho predmet bezpodielového spoluvlastníctva manželov, sa môže samostatne domáhať vrátenia daru z dôvodu uvedeného v ustanovení § 630 Občianskeho zákonníka. To platí aj v prípade smrti jedného z bývalých bezpodielových spoluvlastníkov – darcov, keď pozostalý manžel sa môže s poukazom na špecifický charakter bezpodielového spoluvlastníctva manželov domáhať vrátenia celého predmetu daru. Obnovenie vlastníckeho práva z titulu vrátenia daru v zmysle § 630 Občianskeho zákonníka umožní konanie o novoobjavenom majetku poručiťľa (§ 175x O.s.p.), v rámci ktorého bude vyporiadané bezpodielové spoluvlastníctvo manželov.

Len takáto aplikácia ustanovenia § 630 Občianskeho zákonníka súdom je správna, spravodlivá a zákonná, v súlade s dobrými mravmi.

Vzhľadom na uvedené možno uzavrieť, že rozsudok odvolacieho súdu v napadnutej časti spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Najvyšší súd Slovenskej republiky preto tento rozsudok odvolacieho súdu podľa § 243b ods. 1 O.s.p. v napadnutej časti a vo výroku o náhrade trov konania zrušil a vec mu v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie (§ 243b ods. 2 O.s.p.).

43.

ROZHODNUTIE

Účastníkovi, u ktorého nie sú predpoklady pre oslobodenie od súdnych poplatkov, možno uložiť povinnosť nahradiť trovy konania štátu (§ 148 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku len ak v konaní nemal vo veci úspech alebo mal úspech len čiastočný. Súd nemôže zaviazať celkom úspešného účastníka sporu zaplatiť štátu (ani sčasti) náhradu trov konania, ktoré štát platil.

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 10. decembra 2008 sp.zn. 5 MCdo 18/2007)

Z o d ô v o d n e n i a :

Okresný súd Topoľčany rozsudkom zo 17. marca 2003 č.k. 5 C 158/86-670, v spojení s opravným uznesením z 2. júna 2003 č.k. 5 C 158/86-685, určil, že navrhovateľa 1/ a 2/ sú bezpodielovými spoluvlastníkmi nehnuteľností v katastrálnom území X., ktoré špecifikoval vo výroku svojho rozsudku. Vo zvyšku návrh zamietol. Navrhovateľom 1/ a 2/ uložil povinnosť zaplatiť na účet súdu náhradu trov štátu v sume 15 073 Sk a odporcovi 3/ z toho istého titulu náhradu v sume 17 572 Sk, všetko do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Odporcovi 3/ uložil aj povinnosť zaplatiť navrhovateľom 1/ a 2/ náhradu trov konania v sume 17 907 Sk na účet ich zástupcu.

Krajský súd v Nitre ako súd odvolací rozsudkom z 30. novembra 2005 sp.zn. 7 Co 147/2003 zmenil rozsudok súdu prvého stupňa v jeho napadnutej časti týkajúcej sa určenia vlastníctva k parcele č. Y. tak, že návrh v tejto časti zamietol. Rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku o zamietnutí zvyšku návrhu zrušil ; zrušil aj výrok o trovách konania účastníkov a štátu a vec v rozsahu zrušenia vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Súd prvého stupňa potom uznesením z 19. apríla 2006 č.k. 5 C 158/1986-733 rozhodol o trovách konania tak, že navrhovateľom 1/ a 4/ voči odporcom 1/, 2/, 5/ až 8/ nepriznáva náhradu trov konania. Navrhovateľom 1/ až 4/ uložil povinnosť spoločne a nerozdielne zaplatiť odporcovi 3/ do troch dní náhradu trov konania v sume 2 906 Sk do rúk jeho zástupcu a odporkyni 4/ nepriznal náhradu trov konania. Navrhovateľom 1/ až 4/ uložil aj povinnosť zaplatiť spoločne a nerozdielne „do účtarne tunajšieho súdu“ náhradu trov štátu v sume 14 836,50 Sk a odporcom 3/ a 4/ z toho istého titulu náhradu v sume 17 336,50 Sk, všetko do troch dní od právoplatnosti uznesenia. O náhrade trov štátu rozhodol podľa § 148 ods. 1 O.s.p. „vzhľadom na výsledok konania“.

Na odvolanie navrhovateľa 1/ a odporcov 3/ a 4/ odvolací súd uznesením z 30. apríla 2007 sp.zn. 7 Co 153/2006 uznesenie súdu prvého stupňa v jeho napadnutých častiach potvrdil a o trovách odvolacieho konania rozhodol tak, že žiadny z účastníkov nemá právo na ich náhradu. Svoje rozhodnutia v časti týkajúcej sa povinnosti odporcov 3/ a 4/ zaplatiť náhradu trov štátu odôvodnil tým, že podľa ustanovenia § 148 ods. 1 O.s.p. nemá štát proti účastníkom právo na náhradu trov konania, ktoré platil, bezvýnimčne, ale podľa výsledkov konania. „Tento uvádzaný zákonný predpoklad nie je však totožný so zákonným predpokladom úspechu vo veci, ako ho uvádza napríklad ustanovenie § 142 ods. 1 alebo ustanovenie § 143 O.s.p. Ustanovenie § 148 O.s.p. platí totiž tak pre konanie, v ktorom vo vzťahu medzi účastníkmi prichádza do úvahy náhrada trov konania (napríklad ustanovenia § 142 až § 145 O.s.p.) a v ňom účastníci majú prevažne postavenie navrhovateľov a odporcov, ako i pre konania v ostatných občianskoprávných veciach, v ktorých vzhľadom k povahe prejednávanych vecí nemožno hodnotiť úspech, či neúspech účastníka vo veci.“ Podľa odvolacieho súdu bolo potrebné v danej veci posudzovať úspech navrhovateľov a odporcov „vzhľadom na celý predmet konania.“ Uviedol, že „odporcovia 3/ a 4/ boli úspešní v časti týkajúcej sa zamietnutia návrhu v časti parcely č. Y (zo sporných parcel sa ich týkala len táto parcela). Vzhľadom na neúspech navrhovateľov vo vzťahu k odporcom v 3/ a 4/ rade, súd prvého stupňa správne rozhodol o náhrade trov konania účastníkov podľa § 142 ods. 1 O.s.p. tak, že navrhovateľom uložil povinnosť zaplatiť odporcom náhradu trov konania.“ Dodal, že „navrhovatelia vzhľadom na celý predmet konania síce boli úspešní v štyroch sporných parcelách, ale tento ich úspech sa týkal len odporcov v 1/, 2/, 5/ až 9/ rade a nie odporcov v 3/ a 4/ rade a o trovách konania medzi nimi bolo rozhodnuté prvým výrokom, ktorý nie je predmetom odvolacieho konania.“ Podľa odvolacieho súdu súd prvého stupňa správne rozhodol o trovách štátu, ktoré mu vznikli zaplatením znalečného z rozpočtových prostriedkov súdu, pretože ani jeden z účastníkov nebol oslobodený od súdnych poplatkov podľa § 138 O.s.p. a neboli u nich zistené ani podmienky pre oslobodenie od súdnych poplatkov. Uviedol, že „vzhľadom na rozhodnutie vo veci samej s prihliadnutím na procesné a dôkazné návrhy účastníkov, súd prvého stupňa správne rozhodol

o povinnosti zaplatiť trovy štátu tak navrhovateľom tak aj odporcom v 3/ a 4/ rade. Určujúce pre toto rozhodnutie bolo to, že od roku 1992, kedy bolo právoplatne rozhodnuté o podstatnej časti návrhu, týkajúcej sa odporcov v 1/, 2/, 5/ až 9/ rade, sa celé ďalšie konanie týkalo sporu len medzi navrhovateľmi a odporcami v 3/ a 4/ rade a znalecké dokazovanie súviselo len s parcelou týkajúcou sa odporcov v 3/ a 4/ rade.“

Proti predmetným uzneseniam, v častiach o povinnosti odporcov 3/ a 4/ zaplatiť spoločne a nerozdielne náhradu trov štátu v sume 17 336,50 Sk, podal generálny prokurátor Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) mimoriadne dovolanie. Navrhol rozhodnutia súdov nižších stupňov v napadnutom rozsahu zrušiť a vec v rozsahu zrušenia vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Podľa generálneho prokurátora spočívajú napadnuté časti rozhodnutí súdu prvého stupňa a odvolacieho súdu v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.). Uviedol, že kritérium miery úspechu v konaní, ovládajúce náhradu trov konania v sporovom konaní, je obsiahnuté aj v ustanovení § 148 ods. 1 O.s.p. Rozhodnutia súdov v danej veci odporujú § 157 ods. 2 a § 167 ods. 2 O.s.p., lebo neobsahujú vysvetlenie, aké právne úvahy viedli súd v otázke náhrady trov konania štátu k potvrdeniu rozhodnutia prvostupňového súdu. Rozhodnutie krajského súdu je preto v tejto časti výroku nepreskúmateľné“.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.), postupujúc podľa predpisov účinných od 15. októbra 2008 (prechodné ustanovenie § 372p ods. 1 O.s.p. k úpravám účinným od 15. októbra 2008 na základe zákona č. 384/2008 Z.z.), po zistení, že mimoriadne dovolanie bolo generálnym prokurátorom podané včas (§ 243g O.s.p.), preskúmal vec bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O.s.p. v spojení s § 243i ods. 2 O.s.p.) a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie je dôvodné.

Štát má podľa výsledkov konania proti účastníkom právo na náhradu trov konania, ktoré platil, pokiaľ u nich nie sú predpoklady pre oslobodenie od súdnych poplatkov (§ 148 ods. 1 O.s.p.).

V citovanom ustanovení, tak isto ako aj v iných ustanoveniach upravujúcich náhradu trov konania, je obsiahnuté kritérium miery úspechu v konaní (porovnaj napr. III. ÚS 53/06). V konaní, v ktorom vo vzťahu medzi účastníkmi konania prichádza do úvahy náhrada trov konania, má štát podľa citovaného ustanovenia právo na náhradu trov konania len proti tomu účastníkovi konania, ktorého by podľa výsledku konania postihovala povinnosť na náhradu trov konania druhému účastníkovi. Ak teda citované ustanovenie výslovne ustanovuje právo štátu na náhradu trov konania v súvislosti s výsledkom konania, znamená to, že účastníkovi, u ktorého nie sú predpoklady pre oslobodenie od súdnych poplatkov, možno uložiť povinnosť nahradiť takéto trovy len v tom prípade, keď v konaní nemal vo veci úspech alebo mal úspech len čiastočný. Je preto vylúčené, aby súd zaviazal celkom úspešného účastníka sporu zaplatiť štátu, a to čo i len sčasti, náhradu trov, ktoré platil. Pokiaľ by súd dospel k záveru, že by nebolo spravodlivé zaviazat' neúspešného účastníka k úplnej náhrade štátom zálohovaných trov, nič by mu nebránilo, aby štátu, aplikujúc na vec ustanovenie § 150 O.s.p., nepriznal náhradu takých trov.

Súdy nižších stupňov, napriek tomu, že v odôvodneniach svojich rozhodnutí konštatovali plný úspech odporcov 3/ a 4/ vo veci samej, zaviazali ich na náhradu trov štátu v takom istom rozsahu, ako navrhovateľov 1/ až 4/, ktorí voči nim nemali žiadny úspech.

Vychádzajúc z uvedeného dovolací súd dospel k záveru, že rozhodnutia súdov nižších stupňov v ich napadnutých častiach nie sú správne. Rozhodnutie odvolacieho súdu pritom vychádza z nesprávneho výkladu ustanovenia § 148 ods. 1 O.s.p. a rozhodnutie súdu prvého stupňa je navyše nepreskúmateľné (porovnaj R 111/1998). Výroky o náhrade trov štátu súd prvého stupňa odôvodnil iba uvedením ustanovenia § 148 ods. 1 O.s.p. Žiadne iné odôvodnenie postupu súdu prvého stupňa v jeho rozhodnutí, týkajúce sa zaviazania odporcov 3/ a 4/ na náhradu trov konania štátu, obsiahnuté nie je. Z odôvodnenia jeho rozhodnutia nemožno zistiť, aké úvahy ho v otázke trov konania viedli k rozhodnutiu.

Najvyšší súd Slovenskej republiky preto rozhodnutie odvolacieho súdu, a pre tie isté vady, a tiež z dôvodu tzv. inej vady, aj rozhodnutie súdu prvého stupňa v častiach o povinnosti odporcov 3/ a 4/ zaplatiť spoločne a nerozdielne náhradu trov štátu zrušil (§ 243b ods. 2 a 3 O.s.p. v spojení s § 243i ods. 2 O.s.p.) a vec v rozsahu zrušenia vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie s tým, že právny názor vyslovený v tomto rozhodnutí je preň záväzný.

44.

ROZHODNUTIE

So zmenou na strane oprávneného v dôsledku prevodu práva z exekučného titulu musí súhlasiť ten, kto má na jeho miesto nastúpiť.

(Uznesenie Krajského súdu v Nitre z 30. novembra 2007 sp. zn. 25 CoE 41/2007)

Z odôvodnenia:

Okresný súd Topoľčany uznesením zo 4. júna 2007 č. k. 4Er 417/2002-17 exekúciu zastavil a oprávnenú V. zaviazal na náhradu trov exekúcie.

Na návrh V. vydal opravné uznesenie z 12. septembra 2007 č. k. 4Er 417/2002-32, ktorým v záhlaví rozhodnutia opravil označenie oprávnenej tak, že je ňou S. Opravu vykonal podľa § 164 O.s.p., lebo došlo k zrejmej nesprávosti v označení oprávnenej. S poukazom na § 238 ods. 1 a 2 zákona č. 233/1995 Z.z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov (ďalej len „Exekučný poriadok“) sa pri prechode práv a povinností musí vychádzať z § 37 ods. 4 Exekučného poriadku v znení zákona č. 341/2005 Z. z. Po vydaní poverenia na vykonanie exekúcie došlo k prevodu práv z exekučného titulu na S.

Proti opravnému uzneseniu podala odvolanie S., ktorá navrhla toto uznesenie zmeniť tak, že návrh na zmenu sa zamietá. Vychádzala z ustanovenia § 238 Exekučného poriadku, podľa ktorého sa novelizované znenie § 37 ods. 3 Exekučného poriadku aplikuje iba na exekučné konania začaté po 1. septembri 2005, v konaniach začatých pred 1. septembrom 2005 je ale potrebné, aby o zmene účastníka rozhodoval súd. Na uvedené konanie sa nevzťahuje novelizované ustanovenie § 37 ods. 3 Exekučného poriadku, preto treba za použitia § 251 ods. 4 O.s.p. aplikovať § 92 ods. 2 a 3 O.s.p. Súd môže pripustiť zmenu účastníka konania na strane oprávneného, ak s tým nový účastník súhlasí. Zmena oprávneného ako účastníka exekučného konania nastáva právoplatným rozhodnutím exekučného súdu o tom, že takáto zmena sa pripúšťa. Pred vydaním uznesenia o zmene oprávneného si musí súd vyžiadať súhlas toho, kto má vstúpiť do konania ako oprávnený. Ak súd takýto súhlas nemá, alebo ak ten, kto má vstúpiť do konania na strane oprávneného výslovne uvedie, že so vstupom do konania na strane oprávneného nesúhlasí, nie je možné vykonať zmenu účastníka konania na strane oprávneného. S. neudelila súhlas so vstupom do tohto exekučného konania, nie je účastníčkou tohto konania, a preto nemôže byť zaviazaná na úhradu trov exekučného konania. Odvolateľ preto považuje postup súdu prvého stupňa za nesprávny.

Odvolací súd prejednal vec (§ 212 ods. 1 O.s.p.) bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 214 ods. 2 písm. c/ O.s.p.) a dospel k záveru, že napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa treba zmeniť (§ 220 O.s.p.) a návrh na opravu uznesenia zamietnuť. Poukázal na to, že V. podala 2. apríla 2002 v zmysle § 37 Exekučného poriadku návrh na vykonanie exekúcie povinnému pre vymoženie dlžného poistného 44 291 Sk s poplatkom z omeškania na základe vykonateľného platobného výmeru č. X. Okresný súd Topoľčany podľa § 45 Exekučného poriadku vydal 10. apríla 2002 súdnej exekútorke poverenie na vykonanie exekúcie. Súdna exekútorke navrhla exekúciu zastaviť podľa § 57 ods. 1 písm. h/ Exekučného poriadku a rozhodnúť o náhrade trov, lebo exekúciou by nebolo možné uspokojiť ani trovy exekúcie. Súd prvého stupňa uznesením č. k. 4Er 417/2002-17 zo 4. júna 2007 exekúciu zastavil, oprávnenej V. uložil povinnosť nahradiť súdnej exekútorke trovy exekúcie. Rozhodnutie odôvodnil tým, že v priebehu exekúcie nebol zistený žiadny majetok povinného a exekúciou by nebolo možné uspokojiť ani trovy exekúcie. Na základe uvedeného podľa § 57 ods. 1 písm. h/ a § 58 ods. 1 Exekučného poriadku exekúciu zastavil. Dodal, že v spise sa nachádzala fotokópia zmluvy o postúpení pohľadávok, z ktorej nevyplýva, či predmetom postúpenia bola aj vymáhaná pohľadávka. Nachádzali sa tam aj kópie oznámenia oprávnenej o tom, že vymáhaná pohľadávka bola postúpená a taktiež kópia oznámenia, že vymáhaná pohľadávka bola postúpená S. Súd konal s pôvodnou oprávnenou – V., lebo v danom prípade nebol podaný návrh na pripustenie zmeny účastníka na strane oprávnenej. Nebol tiež preukázaný prevod pohľadávky oprávneného na S. Podaním z 12. júna 2007 V. navrhla vydať opravné uznesenie podľa § 164 O.s.p. Uviedla, že zmena účastníka konania v exekučnom konaní nastala po vydaní poverenia na začatie exekúcie a nebol dôvod na rozhodnutie o zmene podľa § 37 ods. 3 Exekučného poriadku v znení platnom do 31. augusta 2005 (t.j. pred novelou č. 341/2005 Z. z.). Tvrdila, že k prechodu práv a povinností došlo, lebo overená kópia zmluvy o postúpení pohľadávok z V. na S. bola založená na tomto súde pod Spr. Ak by súd chcel zamietnuť návrh na zmenu účastníka konania, musel by to urobiť uznesením ešte pred vydaním rozhodnutia o zastavení exekúcie. Žiadala preto, aby v záhlaví uznesenia nebola uvedená ako oprávnená ona (V.), ale S.

Odvolací súd zdôraznil, že na exekučné konanie začaté pred 1. septembrom 2005 sa vzťahuje právna úprava platná do 31. augusta 2005 s tým, že (o.i.) sa ustanovenia § 37 ods. 4 a 5 použijú aj na toto konanie (§ 238 ods. 1 a 2 Exekučného poriadku). To znamená, že v tomto prípade bolo potrebné aplikovať daný predpis v pôvodnom znení, v zmysle ktorého „Protí inému než tomu, kto je v rozhodnutí označený ako povinný alebo v prospech iného než toho, kto je v rozhodnutí označený ako oprávnený, možno vykonať exekúciu, len ak sa preukázalo, že na neho prešla povinnosť alebo právo z exekučného titulu (§ 41).“

Ak má dôjsť k zmene na strane oprávneného, musí s tým súhlasiť ten, kto má na jeho miesto vstúpiť. Platí princíp dispozičnej suverenity tohto subjektu. Preto, aj keď dôjde k prevodu práva na inú osobu podľa hmotného práva, vždy musí pristúpiť procesný úkon tejto osoby, ak chce byť účastníkom exekučného konania.

Pri tejto právnej úprave musí byť daný procesný súhlas toho, na ktorého právo prešlo. Vyplýva to zo znenia § 37 ods. 3 Exekučného poriadku, lebo účastníci oznamujú uskutočnenie prevodu alebo prechodu práv a povinností; také oznámenie ale musí zároveň obsahovať pozitívny procesný úkon osoby, ktorá má vstúpiť do exekučného konania namiesto pôvodného oprávneného. Svedčí o tom aj skutočnosť, že návrh na pripustenie zmeny účastníkov je exekútor povinný predložiť súdu na rozhodnutie o pripustení alebo nepripustení zmeny.

V predmetnej veci bolo síce doložené oznámenie o postúpení pohľadávky, chýbal ale súhlas toho, kto mal vstúpiť do konania namiesto dovtedajšieho oprávneného. S. svoj súhlas poprela. Ak k jeho súhlasu nedošlo, nebolo možné rozhodnúť o pripustení zmeny oprávnenej. Súd prvého stupňa preto správne konal s pôvodnou oprávnenou. Nešlo teda o chybu v písaní alebo inú zrejmu nesprávnosť, ktorá by sa dala odstrániť postupom podľa § 164 O.s.p. vydaním opravného uznesenia, tak ako to navrhovala V. Ak súd prvého stupňa takémuto návrhu vyhovel, rozhodol po právnej stránke nesprávne, a odvolací súd preto jeho rozhodnutie podľa § 220 O.s.p. zmenil tak, že návrh na opravu uznesenia zamietol.